

معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه
اداره کل پیشگیری های امنیتی، انتظامی

خلاصه و چکیده طرح ملی

عنوان طرح ملی:

توسعه پایدار گردشگری، ترویج اقتصاد مقاومتی و کاهش وقوع جرم و آسیب های اجتماعی

مجری و تهیه کننده طرح:

سید رضا بهادری

و همکاران

مهرماه ۱۳۹۷

این کشور باید در سطح بالای کشورها و ملت ها قرار داشته باشد. سابقه تاریخی ما، میراث فرهنگی ما، توانایی های ما، ظرفیت های طبیعی ما، همه به ما این را املا و دیکته می کنند.

من تصورم این است که اگر مسئولین کشور و مسئولین استان بتوانند از همین مسئله ی گردشگری به شکل درست، با تبلیغات صحیح و با جهت گیری صحیح استفاده کنند، درآمد آن استان را از همه ی معونه های دیگر بی نیاز می کنند. مسئله گردشگری خیلی مهم است.

مقام معظم رهبری

« اقتصاد مقاومتی یعنی آن اقتصادی که در شرایط فشار، در شرایط تحریم، در شرایط دشمنی ها و خصومت های شدید می تواند تعیین کننده ی رشد و شکوفایی کشور باشد. »

مشخصات مجری و تیم همکار در پروژه

نام و نام خانوادگی	نوع مسئولیت	سطح تحصیلات	محل اخذ مدارک تحصیلی دانشگاهی
سید رضا بهادری	مجری	دانشجوی دکتری مدیریت جهانگردی	دانشگاه علامه طباطبایی تهران
دکتر زاهد شفیعی	مشاور عالی بخش سیاست گذاری و برنامه ریزی و بازاریابی گردشگری طرح	دکتری برنامه ریزی شهری و توریسم	دانشگاه نیوکاسل انگلیس
دکتر ندا ترابی فارسانی	مشاور عالی بخش برنامه ریزی گردشگری پایدار کشور و گونه های گردشگری	دکتری توریسم	دانشگاه Aveiro پرتغال
مرتضی بذرافشان	همکار پروژه در بخش سیاست و خط مشی گذاری	دانشجوی دکتری مدیریت جهانگردی	دانشگاه علامه طباطبایی تهران
مریم صداقت	همکار پروژه در بخش برنامه ریزی توسعه پایدار گردشگری کشور	دانشجوی دکتری مدیریت جهانگردی	دانشگاه علامه طباطبایی تهران
خانم دکتر دهقان	مشاور عالی در بخش مدیریت سبز در کسب و کارهای گردشگری	جامع دکتری خاک و پی	دانشگاه اصفهان
میلاذ رحیمی	همکار پروژه در زمینه گردشگری سبز	کارشناسی ارشد بیوتکنولوژیک	دانشگاه اصفهان
دکتر فیض پور	مشاور عالی در بخش اقتصاد مقاومتی و شاخص ها و اهداف آن	دکتری اقتصاد صنعتی	دانشگاه نیوکاسل انگلستان
دکتر نازنین ادیب زاده	همکار طرح در بخش بازاریابی و گردشگری الکترونیک و فضای مجازی	دکتری مدیریت کسب و کار	دانشگاه مدیریت صنعتی تهران وابسته به بوردو فرانسه
مسعود فخری	مسئول بخش گردشگری رویداد های کمیته گردشگری پایدار استان یزد	کارشناسی ارشد مکانیک و راهنمای تور	دانشگاه آزاد یزد
محسن دهقان	مسئول بخش محیط زیستی کمیته گردشگری پایدار استانی یزد و همکار پروژه	کارشناسی ارشد مهندسی اکتشاف معدن	دانشگاه یزد

و من لم يشكر المخلوق لم يشكر الخالق

سپاس پروردگار یکتا را که با وجود تمامی مشکلات اینجانب را در به پایان رسانیدن این طرح ملی یاری فرمود. این مجموعه را با اشاره و خواست او آغاز نمودم و درسایه عنایت و یاریش که بسیار بیش از لیاقتم بود با همکاری ۱۰ نفر از اساتید و خوبان به پایان رساندم. در این راه بزرگواری یار و همراه من بودند که وظیفه خود می دانم با ذکر نام آنان، تشکر و قدردانی خود را نسبت به آنان بیان کرده باشم. دعای خیر من بدرقه راهشان و امیدوارم در تمام مراحل زندگی خود موفق، سالم و سربلند باشند.

از زحمات بی پایان همکاران طرح که در صفحه قبل در قالب جدولی نام تک تک آنها ذکر شد آقایان دکتر شفیعی، دکتر فیض پور، دکتر بذرفشان و مهندس دهقان و مهندس فخری و مهندس میلاد رحیمی و خانم ها دکتر ترابی، دکتر صداقت، دکتر دهقان و دکتر ادیب زاده نهایت تشکر و قدردانی را دارم که بدون همکاری صمیمانه آنها امکان تهیه و تدوین این طرح ملی نبود و از تک تک آنها سپاسگزارم.

بر خود لازم می دارم که از جناب آقای دکتر وثیقی مدیر کل وقت پیشگیری های امنیتی و انتظامی معاونت اجتماعی قوه قضائیه که بانی خیر این طرح ملی بودند و با سفارش و نظر مساعد ایشان نوشتن این طرح ملی کلید خورد نهایت سپاسگزاری را داشته باشم. همچنین از زحمات و حمایت های جناب آقای دکتر محمد باقر الفت معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه، آقای دکتر مسعودی فر مدیر کل پیشگیری های امنیتی و انتظامی، آقایان موسوی و جنت از اداره کل که با جلسات متعدد در تهران و راهنمایی و همفکری به من کمک های زیادی کردند، نیز نهایت تشکر و قدردانی را دارم.

از حمایت ها و همکاری آقایان دکتر مونسان معاون رئیس جمهور و ریاست سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری کشور و آقای مهندس محب خدائی معاونت وقت گردشگری کشور که در جلسه ارائه پروپوزال طرح دستور همکاری سازمان و حمایت طرح را دادند نیز کمال تشکر و قدردانی را دارم.

از همکاری و زحمات فراوان آقای دکتر اکبری مدیر کل مطالعات گردشگری و آموزش کشور، آقایان آزادی، کلانتری، یزدی و پورعزیزی و خانم ها توفیقی و حسینی در سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری نیز کمال سپاس و قدردانی را دارم و آرزوی خوشبختی برای آنها می نمایم.

از راهنمایی های دلسوزانه و مشاوره های ارزشمند آقای دکتر ضیائی از اساتید برجسته گردشگری کشور در دانشگاه علامه طباطبائی و آقای حاجی سعید نماینده راهنمایان گردشگری ایران در فدراسیون جهانی راهنمایان تور نیز سپاسگزارم. از همکاری مسئولین سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان یزد، جناب آقای مهندس فاطمی ریاست محرم سازمان، سرکار خانم خورشیدی سرپرست معاونت گردشگری و سرکار خانم ابوطالبی که مرا یاری کردند، کمال سپاس و قدردانی را دارم. خانم ها مرجان عزیزاللهی و خانم گنجی زاده و آقایان محمد کارگر و احمد فاضلی از همکاران بنده در کمیته گردشگری پایدار استان یزد نیز با مشاوره های خود بنده را یاری رساندند که بر خود لازم می دانم از آنها قدردانی کنم. از خانواده عزیزم، پدرم، مادرم، برادرم و فرزندانم که همیشه یار و یاور و همدم من در تمام مراحل زندگی بودند تشکر و قدردانی می نمایم. و در نهایت از زحمات فراوان همسر مهربان و عزیزم خانم مریم تورکمان که همسفر راه و همراه همیشگی من است و با وجود فرزندانم محیطی آرام را در خانه برای من فراهم کردند و در انجام این طرح ملی خیلی مرا یاری کردند، کمال قدردانی را دارم.

سید رضا بهادری: مجری و گرد آورنده طرح

مقدمه و بیان مسئله :

با توجه به شعار سال (۱۳۹۶) مبنی بر سال اقتصاد مقاومتی و تولید-اشتغال و شعار امسال (۱۳۹۷) مبنی بر سال حمایت از کالای ایرانی از سوی مقام معظم رهبری و تاکید ایشان بر لزوم توجه به شاخص های کلان اقتصاد مقاومتی و رهایی از اقتصاد وابسته به نفت از یک طرف و معرفی سال میلادی ۲۰۱۷ از سوی سازمان جهانی جهانگردی به عنوان سال گردشگری پایدار برای توسعه و لزوم توجه به اهداف کلان توسعه پایدار در هزاره سوم میلادی در سال های پیش رو از طرف دیگر و همچنین لزوم همدلی و همکاری قوای سه گانه جهت به تحقق رسیدن این مهم به نظر می رسد توجه به توسعه پایدار گردشگری کشور به صورت همه جانبه امری بسیار مهم و ضروری در جهت دستیابی به اهداف اقتصاد مقاومتی می باشد. از طرفی چون صنعت گردشگری یکی از کاربرترین صنایع جهان است و در تولید ناخالص ملی (GDP) و اشتغال زایی مردم بسیاری از کشورها نقش بسیار کلیدی و مهمی دارد و با رونق گردشگری پایدار در مناطق مختلف کشور شاهد اشتغال زایی فراوان و پربرکت برای جوانان و مردم بومی و محلی می شویم لذا با رشد و توسعه اقتصادی و بالارفتن سطح رفاه و تفریحات سالم مردم در این مناطق می توانیم شاهد پیشگیری و کاهش وقوع جرم در این مناطق باشیم. از آنجائیکه گردشگری پایدار بر سه بعد اساسی اقتصادی، محیط زیستی و اجتماعی-فرهنگی بنا شده است لذا بحث توانمند سازی جوامع بومی و محلی در آن بسیار پررنگ و حائز اهمیت است و هدف اصلی آن اشتغال زایی برای همه مردم به خصوص جوانان بیکار و زنان سرپرست خانوار و افراد آسیب پذیر دیگر است. در بحث اجتماعی-فرهنگی، گردشگری پایدار به لزوم حفظ آداب و رسوم، سنت ها، عقاید مذهبی و ارزش های فرهنگی-اجتماعی جامعه میزبان توجه می کند و توسعه گردشگری را با توجه به این موارد قابل قبول می داند لذا آثار منفی اجتماعی-فرهنگی ناشی از توسعه گردشگری در یک منطقه را به حداقل می رساند و به دنبال تقویت ارزش های اجتماعی و تحکیم ساختار فرهنگی-اجتماعی جامعه میزبان است.

به طور کلی صنعت گردشگری یکی از بزرگترین و پربازده ترین فعالیتهای اقتصادی در دنیا است که بالاترین میزان ارزش افزوده را ایجاد می کند و بطور مستقیم و غیر مستقیم، سایر فعالیتهای اقتصادی و فرهنگی را تحت تاثیر قرار می دهد. گردشگری امروزه خود را به عنوان صنعتی رو به رشد در اقصی نقاط جهان نمایان ساخته است. چنانچه به عنوان یکی از واقعیت های انکار ناپذیر اقتصادی و اجتماعی در قرن حاضر مورد تاکید و توجه ویژه قرار گرفته است. گردشگری یکی از منابع عمده درآمدزایی و ایجاد اشتغال در جهان به شمار می آید به طوری که بسیاری از آن به عنوان صنعت اول دنیا یاد می کنند.

گرچه گردشگری به تنهایی نمی تواند منجر به توسعه کشور شود ولی با ورود گردشگر به تدریج نیاز به تغییر و ایجاد امکانات برای اقامت، جابجایی و سایر فعالیتهای مربوطه، توسعه را نیز در پی خواهد داشت و در دراز مدت باعث افزایش امکانات و تاسیسات، ایجاد شغل و رفع بیکاری، افزایش رفاه فردی و جمعی ساکنان بومی و به تبع آن کاهش آسیب های اجتماعی و وقوع جرم در مقاصد خواهد شد. این طرح نامه بر توسعه پایدار گردشگری با

تأثیرات اقتصاد مقاومتی یا بنا بر موضوع اصلی طرح، ترویج اقتصاد مقاومتی با تأکید بر گردشگری پایدار تأکید دارد. در این دیدگاه توسعه گردشگری با استفاده از منابع موجود به گونه ای است که ضمن پاسخ دادن به نیازهای محیط زیستی، اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی و ضوابط قانونی جامعه و انتظارات گردشگران بتوان یکپارچگی و هویت فرهنگی و تعادل اقتصادی و رفاه اجتماعی مردم را فراهم کرد. حال با این توضیحات این سوال مطرح است که آیا می توان از طریق گردشگری پایدار به ترویج اقتصاد مقاومتی در کشور پرداخت؟

ضرورت اجرای طرح و ارتباط آن با وظایف معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه:

مقام معظم رهبری در شهریور سال ۱۳۸۹ اصطلاح اقتصاد مقاومتی را برای اولین بار وارد ادبیات اقتصادی جمهوری اسلامی ایران کردند، اقتصادی که با معضلاتی همچون نرخ بالای بیکاری، محدودیت منابع ارزی و تک محصولی بودن مواجه بود و هست. ایشان در بخشی از سخنان خود به این مهم اشاره کردند که "مسئله اقتصاد مهم است؛ اقتصاد مقاومتی مهم است. البته اقتصاد مقاومتی الزاماتی دارد. مردمی کردن اقتصاد، جزو الزامات اقتصاد مقاومتی است. این سیاستهای اصل ۴۴ که اعلام شد، می تواند یک تحول به وجود بیاورد؛ و این کار باید انجام بگیرد. البته کارهایی انجام گرفته و تلاشهای بیشتری باید بشود. بخش خصوصی را باید توانمند کرد؛ هم به فعالیت اقتصادی تشویق بشوند، هم سیستم بانکی کشور، دستگاههای دولتی کشور و دستگاههایی که می توانند کمک کنند، مثل قوه مقننه و قوه قضائیه - کمک کنند که مردم وارد میدان اقتصاد شوند" لذا طبق فرمایشات ایشان جهت رسیدن به اهداف اقتصاد مقاومتی، قوای سه گانه باید با یکدیگر همکاری کنند و مسیر را هموار سازند که در این بین نقش قوه قضائیه می تواند بسیار پررنگ باشد.

ایشان در بخشی دیگر از سخنان خود می فرمایند که "کاهش وابستگی به نفت یکی دیگر از الزامات اقتصاد مقاومتی است. این وابستگی، میراث شوم صد ساله ماست. ما اگر بتوانیم از همین فرصت که امروز وجود دارد، استفاده کنیم و تلاش کنیم نفت را با فعالیتهای اقتصادی درآمدزای دیگری جایگزین کنیم، بزرگترین حرکت مهم را در زمینه اقتصاد انجام داده ایم. امروز صنایع دانش بنیان از جمله کارهایی است که می تواند این خلأ را تا میزان زیادی پر کند. ظرفیت های گوناگونی در کشور وجود دارد که می تواند این خلأ را پر کند. همت را بر این بگماریم؛ برویم به سمت این که هرچه ممکن است، وابستگی خودمان را کم کنیم" لذا با توجه به اینکه اقتصاد مقاومتی اصولاً بر پایه قطع وابستگی به نفت اتفاق می افتد بنابراین دولت می بایست بر اساس سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی درآمدهای خود را از راه دیگری کسب نماید. ایران به عنوان کشوری غنی به سبب فرهنگ، تمدن و ویژگیهای آب و هوایی می تواند با تنظیم راهبرد ها و برنامه های منظم و منسجم وابستگی خود را به منابع نفتی کاهش داده، به سمت منابع درآمدی جایگزین حرکت کند و به عنوان یک منبع پایدار از آن بهره مند شود که یکی از این منابع جایگزین گردشگری است. طبق نظر سازمان جهانی گردشگری، وابسته به سازمان ملل متحد، صنعت گردشگری، بزرگترین صنعت فعال است و بزرگترین فعالیت اقتصادی (بزرگتر

از صنایع دفاع، تولیدات صنعتی، نفت و کشاورزی) محسوب می شود و همچنین این صنعت سومین صنعت مولد شغل و سرمایه بعد از صنعت نفت و خودروسازی می باشد.

نقش گردشگری که تجلی فرهنگ یک جامعه است در اقتصاد مقاومتی و تحکیم بنیان های اقتصادی نقش مهمی را ایفا می کند. گردشگری، از جمله صنایع فرهنگی است که با توجه به قابلیت ها و استعداد های بالقوه، جذابیت های فرهنگی و تاریخی تمدن ایرانی و اسلامی می تواند از مهمترین ابزار های در قطع وابستگی به درآمدهای نفتی برای کشور باشد. صنعت گردشگری امروزه در ردیف صنعت های پردرآمد و پاک و کم هزینه دنیا قرار دارد و غالب کشورها درآمدهای خود و نظام بودجه را بر اساس آن برنامه ریزی می نمایند. با تحقق این امر ضمن اشتغال زایی و رونق اقتصادی، درآمد غیر نفتی ایران نیز افزایش پیدا خواهد کرد. گردشگری پایدار به عنوان یک فعالیت و یا صنعت بین رشته ای با اتکا به فرهنگ غنی و توانمندی های بالقوه باستانی و تاریخی، طبیعی و فرهنگی و ... می تواند عایدات قابل توجهی را در زمینه های اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی و محیط زیستی برای کشور به ارمغان آورد به همین دلیل است که در تدوین استراتژی اقتصاد مقاومتی باید گردشگری پایدار را به عنوان جزئی از اقتصاد قلمداد و در عین حال گردشگری پایدار به عنوان ابزاری در برابر چالش های فرهنگی-اجتماعی (مانند وقوع جرم و آسیب های اجتماعی)، مشکلات زیست محیطی و اقتصادی کارساز خواهد بود.

امروز جمهوری اسلامی ایران که علم مبارزه با استکبار جهانی را بر افراشته، با مشکلات جدیدی در زمینه مسائل اقتصادی روبرو شده است. بنابراین، برای عبور از این تنگنا باید خود را با ابتکار و نوآوری، الگویی متفاوت از نظریه های متداول را به کار برد؛ یکی از این مفاهیم «اقتصاد مقاومتی» است. «اقتصاد مقاومتی، اقتصادی است که با آینده پژوهی دقیق و عالمانه، تمامی فرصت های آتی دشمن را برای ضربه زدن به اقتصاد کشور شناسایی کند و راهکار مناسب را در سطوح مختلف به کار گیرد» (ساسانی، ۱۳۹۱). اقتصاد مقاومتی با تقویت سیستم صنعتی، تجاری و تولیدی محقق می گردد و یکی از راه های اجرایی کردن اقتصاد مقاومتی و پویا کردن اقتصاد کشور، گردشگری پایدار است. با تکیه بر فرهنگ بومی و تاریخ کهن ایران باستانی، می توان میزان مقاومت و آسیب پذیری اقتصاد کشور را در برابر فشارها، تهدیدها و تحریم ها افزایش داد.

در آستانه برنامه پنجم توسعه قضایی و در پرتو سیاست های کلی قضایی ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری و عمل به رسالت حکومت اسلامی برای برپایی جامعه ای مساعد برای رشد فضائل اخلاقی و مبارزه با همه مظاهر فساد و تباهی برگرفته از بند اول اصل سوم قانون اساسی، قوه قضائیه در چارچوب وظایف قانونی خود به ویژه احکام مقرر در اصل ۱۵۶ قانون اساسی و با هدف عاری سازی جامعه اسلامی از لوذ ناهنجاری ها و هنجارشکنی های اجتماعی معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم را تاسیس نمود. این معاونت با هدف یکپارچه سازی و هماهنگی ارکان، زیرساخت ها و عوامل اجرایی این حوزه و مدیریت راهبردی آنها در چارچوب وظایف قانونی فعالیت می کند. اهمیت تأسیس چنین معاونتی در مجموعه قوه قضائیه هنگامی نمود مضاعف

پیدا می‌کند که میان تدابیر اتخاذ شده از سوی دستگاه‌های اجرایی مذکور ناهماهنگی‌ها و بعضاً تداخل و تزاخم به چشم می‌خورد. برای رفع این چالش‌ها و همزمان ایجاد همگرایی و هم‌افزایی میان دستگاه‌های اجرایی و رسیدن به جامعه اسلامی عاری از فساد و تباهی نخست باید نگاه مشترکی راجع به مفهوم و مصادیق رویدادها و پدیده‌های جنایی و گستره فراگیری و گوناگونی آنها در کشور به دست آید و هر یک از دستگاه‌های مسئول می‌توانند به وظیفه خطیر خویش مبنی بر یاری رساندن این قوه در امر پیشگیری از وقوع جرم که در سیاست‌های کلی قضایی ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری مورد تأکید قرار گرفته است به طور شایسته عمل کنند.

از طرفی در جهان امروز امنیت به عنوان یکی از مهمترین و زیربنایی ترین اصول در تدوین سیاست های توسعه گردشگری به شمار می آید. امنیت اجتماعی و گردشگری دو مقوله وابسته به یکدیگر و در ارتباط تنگاتنگ در مناسبات داخلی و خارجی هستند. میان گردشگری، ثبات، توسعه، امنیت رابطه ای تعریف شده وجود دارد و هرگونه بروز ناامنی، بی نظمی، وقوع جرایم و بکارگیری خشونت در سطوح مختلف زیان های فراوانی به این بخش وارد می سازد. تنوع ابعاد و پیچیدگی های صنعت گردشگری متناسب با مناطق جغرافیایی زمینه های ویژه ای را برای برنامه ریزی های امنیتی و مدیریتی فراهم می آورد. لذا با توجه به توضیحات فوق در مورد اهمیت توسعه همه جانبه گردشگری پایدار در مناطق مختلف کشور که سبب ترویج شاخص های اقتصاد مقاومتی خواهد شد و به غیر از گردشگری فرهنگی و تاریخی باید به سایر گونه های مختلف گردشگری در کشور نیز توجه شود و این تنوع سازی در طراحی بسته های مختلف گردشگری باعث ایجاد شغل برای جوانان بیکار و تحصیل کرده زیادی در نقاط مختلف کشور خواهد شد و به تبع آن آسیب های اجتماعی و مشکلات ناشی از آن کاهش یافته و وقوع جرم و مسائل امنیتی ناشی از آن نیز در بسیاری از مناطق به خصوص مناطق محروم و مرزی کشور که هم اکنون دچار چالش هایی هستند، کمتر خواهد شد و با بالارفتن امنیت این مناطق شاهد رشد گردشگری داخلی نیز خواهیم بود و ایرانیان ضمن آشنایی بیشتر با جاذبه های ناشناخته کشور خود، به جای خروج ارز فراوان از کشور، پول های خود را در کشور خرج خواهند کرد و این یعنی بالارفتن سطح رفاه عمومی جامعه ایرانی و اقتصاد مقاومتی لذا با همه این توضیحات تهیه چنین طرح جامعی از طرف معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه لازم و ضروری به نظر می رسد و این دستاوردها و برکات داخلی و خارجی فراوانی خواهد داشت و با توسعه گردشگری پایدار در کشور ضمن توانمند سازی جوامع بومی و محروم کشور و حمایت از صنایع دستی و رشد اقتصادی شاهد حفظ ارزش های اجتماعی و فرهنگی در سطح جامعه و کاهش مخاطرات و مشکلات زیست محیطی نیز خواهیم بود و با آمدن گردشگران خارجی بیشتر به کشور و دیدن چهره واقعی ایران و اسلام، دید منفی آنها که ناشی از تبلیغات دروغین و غیرواقعی رسانه های غربی در جهت ایران و اسلام هراسی در سراسر جهان است، نیز تغییر می یابد و بنا بر گفته خیلی از گردشگران، آنها به سفیر فرهنگی و تبلیغاتی ارزش های ایرانی- اسلامی کشورمان در کشور خودشان و سایر نقاط جهان خواهند شد.

اهداف اصلی طرح :

- ۱- ترویج اهداف و شاخص های اقتصاد مقاومتی و اشتغال زایی و حمایت از تولید ملی از طریق توسعه گردشگری پایدار.
- ۲- تاثیر ترویج گردشگری پایدار در کاهش وقوع جرم و آسیب های اجتماعی در کشور.
- ۳- انجام تکالیف قانونی دستگاه های مسئول با هدف ترویج گردشگری پایدار با رویکرد اقتصاد مقاومتی.
- ۴- ارتقا سطح کمی و کیفی ترویج گردشگری با رویکرد بهره برداری از ظرفیت های فضای مجازی.

اهداف فرعی طرح:

- ۱- بررسی اهداف و شاخص های اقتصاد مقاومتی از دیدگاه مقام معظم رهبری.
- ۲- بررسی اهداف و ابعاد مختلف گردشگری پایدار و نتایج توسعه آن در کشور از دید خبرگان.
- ۳- لزوم توجه به انواع گونه های مختلف گردشگری و بررسی پتانسیل آنها در نقاط مختلف کشور در جهت اشتغال زایی.
- ۴- بررسی بعد اقتصادی توسعه گردشگری پایدار و حمایت از تولید ملی و کالای ایرانی به عنوان شعار امسال رهبری و صنایع دستی بومی در نقاط مختلف کشور.
- ۵- بررسی بعد زیست محیطی توسعه گردشگری پایدار و اثرات آن در کاهش مخاطرات و مشکلات محیط زیست کشور.
- ۶- بررسی بعد اجتماعی-فرهنگی توسعه گردشگری پایدار در حفظ ارزش های فرهنگی ایرانی-اسلامی و تقویت وحدت و یکپارچگی اقوام ایرانی در جهت ارتقا جایگاه فرهنگ و آموزش کشور در سطح جهان.
- ۷- شناسایی راهکارهای توسعه گردشگری پایدار در کاهش وقوع جرم و آسیب های اجتماعی در کشور.
- ۸- بررسی راهکارهای توسعه گردشگری پایدار در ارتقا جایگاه بین المللی ایران در جهان و دستاوردهای سیاسی فراوان در حوزه بین الملل.
- ۹- لزوم توجه به بخش آموزش و آگاهی و اطلاع رسانی در حوزه گردشگری و بهره گیری از دستگاه ها و نهادهای مرتبط با امر آموزش و اطلاع رسانی عمومی در کشور مانند آموزش و پرورش، دانشگاه ها، حوزه های علمیه، صدا و سیما و ...

۱۰- تدوین خط مشی ها و سیاست گذاری گردشگری پایدار کشور با تمرکز بر شاخص های اقتصاد مقاومتی و توجه به پیشگیری از وقوع جرم در کشور.

۱۱- طراحی و شناسایی و تشکیل کارگروه گردشگری پایدار با مشارکت همه ذینفعان گردشگری در معاونت اجتماعی قوه قضائیه یا سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و تعیین اعضای آن طبق طرح پیشنهادی.

در **فصل اول** کلیات طرح شامل بیان مسئله و ضرورت اجرای طرح و ارتباط آن با وظایف معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه، اهداف اصلی طرح (۴ مورد) و اهداف فرعی طرح (۱۱ مورد)، سؤالات تحقیق، برنامه ششم توسعه و بخش های مربوط به توسعه گردشگری به خصوص تصویر توسعه گردشگری ایران در طول چهار برنامه چشم انداز تا افق ۱۴۰۴ در جدول (۱-۱) به همراه ۱۵ برنامه آینده سند چشم انداز ۲۰ ساله گردشگری کشور آورده شدند و با توجه به محتوای این سند و موارد قانونی آن در راستای توسعه گردشگری کشور و اینکه طبق جدول (۱-۱) باید تا پایان سال ۱۳۹۸ حداقل ۱۳ میلیون گردشگری ورودی در ایران داشته باشیم و ۱۰ میلیارد دلار درآمد ارزی، متأسفانه به دلایل مختلف این امر در کشور محقق نگشته است و بسیار با آمار درج شده در سند چشم انداز ۲۰ ساله فاصله داریم. در حالیکه متوسط GDP جهان در بخش گردشگری حدود ۱۰ درصد است در کشور ما با اینهمه ظرفیت و جاذبه گردشگری (حدود ۱ میلیون جاذبه فرهنگی، تاریخی و طبیعی و ..) طبق آخرین آمارها سهم گردشگری در GDP ملی حدود ۲ درصد است و جایگاه ایران از لحاظ درآمد زائی و اشتغال زائی در بخش گردشگری اصلاً خوب نیست. گرچه در سال های گذشته با افزایش آمار گردشگران ورودی مواجه بودیم و اتفاقات نسبتاً خوبی رقم خورده است ولی هنوز خیلی کار داریم که با توجه به نقش و تاثیر مهمی که توسعه گردشگری در کشور در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی و اشتغالزائی و فقرزدائی دارد و به تبع آن باعث کاهش آسیب های اجتماعی و جرائم می شود لذا به سفارش معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه در اداره کل پیشگیری های امنیتی و انتظامی این معاونت مطالعات و شکل گیری این طرح ملی تصویب شد و قرار شد مجری طرح به همراه تیم ۱۱ نفره طرح نهایی را تا نیمه های مهرماه ۱۳۹۷ تقدیم معاونت اجتماعی قوه قضائیه کنند و از نیمه دوم مهرماه ۱۳۹۷ مبانی اجرائی این طرح در استان های منتخب کشور با محوریت استان یزد به عنوان استان پایلوت آغاز شود و بنا بر صلاحدید مقامات تا سال های دیگر امکان تمديد اجرای این طرح ملی در همه استان ها است.

در **فصل دوم** طرح مبانی نظری و پیشینه تحقیق و تعاریف و اصول گردشگری پایدار آورده شد و اثرات گردشگری پایدار در تحقق اقتصاد مقاومتی و شاخص های آن، اشتغال زائی و فقر زدائی، توسعه زیرساخت ها و کارآفرینی و حفاظت محیط زیست و ارزش های فرهنگی و اجتماعی جوامع میزبان مورد بررسی قرار گرفت و در شکل (۱-۲) ذینفعان گردشگری و اهمیت این صنعت که بالاترین ضریب تکاثری را دارد و اگر چرخ این صنعت بچرخد به معنای چرخیدن خیلی دیگر از صنایع بزرگ و کوچک است، نشان داده شده است و لزوم همکاری سه بخش اصلی دولتی، دانشگاهی و خصوصی و سازمان های مردم نهاد و تشکل های گردشگری در قالب مثلثی به

تصویر کشیده شده است. با توجه به اینهمه ذیفع مستقیم و غیر مستقیمی که صنعت گردشگری دارد نقش آن در اشتغال زائی و توسعه جوامع محلی و فقر زدائی بر هیچکس پوشیده نیست.

همچنین در شکل (۲-۲) رابطه گردشگری و توسعه اقتصادی به تصویر کشیده شد و با بررسی مقالات و تحقیقات مختلف در بخش پیشینه تحقیق رابطه مستقیم گردشگری پایدار و اقتصاد مقاومتی بررسی شد. مدل اجرای خط مشی های گردشگری جمهوری اسلامی ایران (ضرغام بروجنی و بذرافشان، ۱۳۹۳) از مهمترین اشکال ذکر شده در این فصل بود که در بخش حمایت از مراجع قانونی و حقوقی اهمیت مداخله **قوه قضائیه** به عنوان یکی از سه قوای اصلی کشور را نشان می دهد. بررسی ابعاد سه گانه گردشگری پایدار شامل **۱- اقتصادی**: به حداکثر رساندن درآمد همراه با حفظ افزایش سطح سرمایه و توانمند سازی جوامع بومی و محلی، **۲- محیطی/ اکولوژیکی**: دستیابی و به حداکثر رساندن پایداری محیط زیست و **۳- اجتماعی/ فرهنگی**: دستیابی و به حداکثر رساندن قدرت پایداری نظام های اجتماعی/ فرهنگی و حفظ و احترام به ارزش های فرهنگی-مذهبی جوامع میزبان و تشریح جداگانه این سه بخش از دیگر موارد مطرح شده در فصل دوم بود که مبانی نظری و اساسی این طرح ملی را شکل می داد.

در **فصل سوم** به بررسی آسیب ها و چالش های توسعه گردشگری کشور از دیدگاه مجری و محققان دیگر پرداخته شد و مشخص گردید که متاسفانه با اینهمه برکات مادی و معنوی که صنعت گردشگری برای توسعه پایدار هر کشوری دارد هنوز در کشور ما به عنوان یکی از صنایع مادر و کلیدی و اصلی کشور جهت توسعه و تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی و رهائی از اقتصاد نفتی دیده نشده است و بیشتر در حد شعار باقی مانده است. ضعف مدیریتی و عدم هماهنگی دستگاه ها و نهادهای دولتی و غیر دولتی و ذینفعان مختلف گردشگری به شدت دیده می شود. عدم بازاریابی و تبلیغات رسانه ای صحیح در خارج کشور که منجر به رفع ایران و اسلام هراسی به عنوان دو پدیده شومی که مانع ورود گردشگر خارجی می شود نیز چالشی جدی است. موانع سرمایه گذاری و ریسک بالای آن در شرایط فعلی کشور (عدم ثبات قیمت ارز)، نبود تسهیلات و امکانات و زیرساخت های مناسب گردشگری جهت توسعه این صنعت و ضعف بزرگ در بخش منابع انسانی و عدم تنوع سازی محصولات گردشگری برای گردشگران داخلی و خارجی، مردمی نشدن گردشگری و ضعف بالای آموزش و فرهنگ سازی عمومی و مواردی دیگر از مهمترین چالش ها و موانع توسعه گردشگری کشور بودند که در فصل سوم مطرح شدند و زمینه ساز شکل گیری فصول دیگر جهت ارائه راهکارهایی برای رفع این موانع از طرف مجری طرح و تیم همکار او با همکاری صمیمانه اداره کل مطالعات و آموزش گردشگری سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری کشور شد.

Activate Window
Go to Settings to activate

شکل (۱-۲): ذینفعان گردشگری و مثلث توسعه گردشگری (منبع، مجری طرح).

در فصل چهارم گونه های مختلف گردشگری در ایران و اقتصاد مقاومتی و اشتغال زایی و بازارهای گوشه در استان های ایران مورد بررسی و بحث قرار گرفتند و ابتدا به معرفی و تعریف بیش از ۶۰ گونه گردشگری در جهان و بررسی پتانسیل تعدادی از آنها که با توجه به ارزش های فرهنگی-مذهبی و پتانسیل بالفعل جاذبه ها در ایران امکان توسعه و برنامه ریزی روی آنها هست، پرداخته شد و سپس مطالب تخصصی سرکار خانم دکتر ترابی فارسانی در مورد بازارهای گوشه و استراتژی توسعه و بازاریابی آنها آورده شدند. ایشان عضو هیئت علمی گروه گردشگری دانشگاه هنر اصفهان هستند که دکتری گردشگری از پرتقال دارند و در زمینه بازارهای گردشگری مختلف تحقیقات زیادی کرده اند و اکنون در حال تدوین مراحل نهائی کتابشان با همین عنوان بازارهای خاص گردشگری هستند لذا مجری طرح که از تخصص و علاقمندی ایشان به این موضوع با خبر بود تهیه فصل ۴ طرح را به ایشان سپرد و خروجی نهائی و مهم این فصل، جدول (۳-۴) است که به معرفی بازارهای گوشه برجسته گردشگری در استان های مختلف کشور می پردازد و امید است با صلاحدید مقامات و کارشناسان این جدول به همه استان ها ارسال شود و معاونت گردشگری کشور نیز دستور بارگزاری آن در سایت www.irtss.ir را بدهند تا همگان امکان دسترسی به آن را داشته باشند. ناگفته نماند که خوشبختانه در سال های اخیر توجه بیشتری به تنوع سازی محصولات گردشگری در نقاط مختلف کشور شده است و قطعاً اگر پتانسیل این گونه ها با توجه به جدول (۳-۴) مورد توجه جدی مسئولین کشور و استان ها قرار بگیرد در آینده شاهد رشد گردشگری استان ها و درآمد زائی و اشتغال زائی ناشی از آن خواهیم شد که خود می تواند در رفع بیکاری جوانان و کاهش آسیب های اجتماعی و جرائم نقش بسزائی داشته باشد. خوشبختانه در سامانه مدیریت یکپارچه گردشگری کشور (سایت www.irtss.ir) نیز اطلاعات آماری بیش از ۱۵ گونه گردشگری تا افق ۱۴۰۴ نیز بارگزاری شده است که در بخش پیوست های این طرح آمده است و امید آن داریم که با پیگیری معاونت محترم گردشگری کشور و اداره کل مطالعات گردشگری تعداد این گونه ها در کشور بیشتر شوند و تحقیقات و پایان نامه ها و طرح های پژوهشی تخصصی دانشگاهی و خصوصی روی پتانسیل این گونه ها در استان های مختلف با حمایت سازمان های مربوطه صورت پذیرد و با بازاریابی و تبلیغات صحیح و علمی زمینه توسعه این گونه ها را در جای جای کشور زیبایمان فراهم و گردشگران داخلی و خارجی زیادی جذب ایران شوند. در اصل طرح بیش از ۶۰ گونه گردشگری توضیح داده شده اند که خواننده محترم به اصل طرح رجوع کند.

بازار گوشه در گردشگری ایران

لازم به ذکر است که سازمان جهانی گردشگری^۱ و شورای جهانی سفر و گردشگری^۲ بازار گوشه در گردشگری را برای جامعه میزبان بسیار مفیدتر از سایر شاخه های سنتی گردشگری می داند و همچنین افزایش گردشگری داخلی و دست یابی به سهم مناسب از بازار جهانی گردشگری با تنوع بخشی به بازار گردشگری ایران و استفاده

¹ World Tourism Organisation (WTO)

² World Travel and Tourism Council (WTTC)

از همه ظرفیت ها با اولویت جذب گردشگران از سیاستهای کلان بخش میراث فرهنگی و گردشگری است و معرفی این بازار خاص گردشگری در کشور نه تنها مشتریان خاص با علایق ویژه را دعوت می کند، بلکه تنوع بخشی به بازار گردشگری را به همراه دارد (ترابی فارسانی ، ۱۳۹۷). جدول ۲ نشان دهنده بازارهای گوشه برجسته در استانهای کشور ایران می باشد. لازم به ذکر است که توسعه و معرفی بازارهای کوچکتر نیاز به مطالعه مکان و مخاطب به طور عمیق در استانها دارد.

جدول (۴-۳): بازارهای گوشه برجسته در استانهای کشور ایران

استان	بازارهای گوشه مناسب
آذربایجان شرقی	گردشگری ادبی (پروین اعتصامی، شهریار و ..) ، گردشگری راه ابریشم ، گردشگری روستایی (روستای کندوان ، روستای حيله ور و ...) ، گردشگری کوهستان، ژئوتوریسم ، اکوتوریسم ، گردشگری ورزشی ، گردشگری نجوم (رصد خانه مراغه) ، گردشگری تاریخی (با تاکید بر تاریخ مشروطه) ، گردشگری تندرستی ، گردشگری اقلیتها (با تاکید بر اقلیت ارامنه ، کلیسای استفانوس مقدس و ...) .
آذربایجان غربی	اکوتوریسم ، گردشگری کوهستان ، گردشگری تندرستی ، گردشگری اقلیتها (با تاکید بر اقلیت ارامنه و آشوری) ، گردشگری عشایر، گردشگری کشاورزی (با تاکید بر محصول انگور و شیر پزی)
اردبیل	گردشگری تندرستی ، گردشگری تاریخی، گردشگری ورزشی ، اکوتوریسم ، ژئوتوریسم ، گردشگری گیاهان دارویی ، گردشگری راه ابریشم
البرز	اکوتوریسم ، گردشگری ورزشی ، گردشگری روستایی ،
ایلام	ژئوتوریسم ، گردشگری سیاه (با تاکید بر گردشگری جنگ) ، اکوتوریسم ، گردشگری کوهستان ، گردشگری موسیقی (فولکلور) ، گردشگری فرهنگی با تاکید بر فرهنگ اقوام کرد) ، گردشگری عشایر ، گردشگری تاریخی
اصفهان	گردشگری معماری (با تاکید بر معماری صفویه و باغ های ایرانی) ، گردشگری ادبی (مشتاق ، امیرقلی امینی، نشاط، مقبره صائب، کمال ، عبدالرزاق و ...) ، گردشگری اقلیتها (با تاکید بر دو اقلیت مسیحی) در محله جلفا) و یهودی (در محله جوباره) ، گردشگری هنری، گردشگری موسیقی ، گردشگری تاریخی، گردشگری معدن محور ، گردشگری عشایر ، ژئوتوریسم ، گردشگری روستایی ، گردشگری تاریک (با تاکید بر آرامستان ها به ویژه آرامستان تخت فولاد) ، گردشگری نجوم، گردشگری بیابان ، گردشگری مذهبی، گردشگری قنات ، گردشگری تاریخی- باستانی (تپه های سیلک) ، گردشگری خوراک، گردشگری گیاهان دارویی

استان	بازارهای گوشه مناسب
بوشهر	گردشگری باستانی-تاریخی، گردشگری ساحلی ، اکوتوریسم ، گردشگری ادبی با تاکید به ادبیات بومی (صادق چوبک، نویسنده رمان تنگسیر؛ مفتون بردخونی، شاعر دوبیتی سرای جنوب؛ فاضل جمی، ادیب و شاعر؛ میرزا محمد جعفرخان حقایق نگار، نویسنده (فاش کننده راز قتل امیر کبیر) ؛ محمدرضا نعمتی زاده، شاعر مشهور به نیمای جنوب ؛ مدام دیری، شاعر نجف دریابندری، نویسنده و مترجم ، علی باباچاهی، شاعر، منیرو روانی پور، داستان نویس، محمدرضا صفدری، داستان نویس، رسول پرویزی، نویسنده ، عبدالحسین شریفیان، مترجم، محسن شریف، نویسنده، احمد آرام، داستان نویس، دکتر سید جعفر حمیدی، شاعر، بومی سرا و استاد ادبیات دانشگاه، محمد بیابانی، شاعر و بومی سرا، ایرج شمس زاده، شاعر و بومی سرا، رضا طاهری، مورخ، شاعر و نویسنده، خلیل عمرانی، شاعر) ، گردشگری موسیقی (موسیقی محلی)
تهران	گردشگری معماری (با تاکید بر معماری قاجاریه)، گردشگری فیلم ، گردشگری ادبی (علی اکبر دهخدا ، محمد تقی بهار، فریدون مشیری، فروغ فرخزاد، احمد شاملو، و...)، اکوتوریسم
چهارمحال بختیاری	اکوتوریسم، گردشگری تاریخی (با تاکید بر تاریخ مشروطه)، گردشگری عشایر ، گردشگری ادبی (شاهنامه خوانی بختیاری ، وجود مکانهایی مانند قلعه دزک (افراد مهمی را که در امورات مملکتی نفوذ و قدرت زیادی داشتند در خود جای داده است از جمله وحید دستگردی و علی اکبر دهخدا که پس از استبداد صغیر جهت کناره گیری از سیاست به این قلعه پناه بردند و در قلعه دزک ساکن گردیدند. در این قلعه، کتابخانه ای از کتب امیر مفخم بختیاری وجود داشته است .علی اکبر دهخدا در هنگام جنگ جهانی که به چهارمحال و بختیاری گریخته بود، از این کتابخانه استفاده کرد و تألیف امثال و حکم و لغتنامه خود را با استفاده از منابع موجود در قلعه دزک، آغاز نمود).. ، گردشگری کوهستان، گردشگری گیاهان دارویی، گردشگری روستایی (برای مثال روستای سر آقا سید ، روستای یاسه چای)، گردشگری موسیقی (موسیقی محلی)
خراسان جنوبی	گردشگری بیابان ، گردشگری روستایی (روستای ماخونیک)، گردشگری قنات ، گردشگری کشاورزی ، گردشگری موسیقی (موسیقی محلی)
خراسان رضوی	گردشگری مذهبی، گردشگری ادبی (مقبره فردوسی، شاهنامه خوانی ، نقالی ، مقبره عمر خیام ، مقبره عطار نیشابوری و...) ، گردشگری معماری (با تاکید بر معماری افشاریه)، گردشگری روستایی (روستای خرو نیشابور ، روستای بوژان و ..) ، گردشگری کشاورزی ، گردشگری معدن محور (با تاکید بر معادن فیروزه نیشابور) ، گردشگری راه ابریشم،
خراسان شمالی	گردشگری تاریخی ، گردشگری اقلیتها (ترکمن ها ، ترکها، کرمانج) ، گردشگری روستایی، گردشگری کوهستان، گردشگری موسیقی (موسیقی محلی)
خوزستان	گردشگری تاریخی-باستانی، گردشگری صنعتی با تاکید بر صنعت نفت، گردشگری تاریک (گردشگری جنگ) ، گردشگری مذهبی ، گردشگری خوراک، گردشگری عشایر

استان	بازارهای گوشه مناسب
زنجان	ژئوتوریسم ، گردشگری کشاورزی ، اکوتوریسم ، گردشگری کوهستان، گردشگری هنری، گردشگری تندرستی، گردشگری راه ابریشم
سمنان	ژئوتوریسم، گردشگری تندرستی (نمک درمانی)، گردشگری هنری، گردشگری تاریخی (امپراطوری اشکانیان) ، گردشگری بیابان ، گردشگری کشاورزی (با تاکید بر محصول پسته) ، گردشگری تاریخی- باستانی (تپه حصار و ..)
سیستان و بلوچستان	اکوتوریسم ، گردشگری روستایی ، ژئوتوریسم ، گردشگری باستانی ، گردشگری هنری ، گردشگری موسیقی (موسیقی محلی)
فارس	گردشگری ادبی ، گردشگری کشاورزی ، گردشگری تاریخی ، گردشگری مذهبی ، گردشگری گیاهان دارویی، گردشگری معماری (با تاکید بر معماری دوران زندیه و باغ های ایرانی)، اکوتوریسم، گردشگری هنری، گردشگری خوراک، گردشگری عشایر
قزوین	گردشگری تاریخی ، گردشگری کشاورزی، گردشگری ادبی (عارف قزوینی، عید زاکانی، حمدالله مستوفی، نسیم شمال و..) ، گردشگری راه ابریشم، گردشگری خوراک ، گردشگری هنری، گردشگری ورزشی (ورزشهای زمستانه)
قم	گردشگری مذهبی
کردستان	اکوتوریسم، گردشگری روستایی ، ژئوتوریسم، گردشگری رویداد (مراسم پیرشالیار و..)، گردشگری فرهنگی (با تاکید بر فرهنگ کردی)، گردشگری کوهستان، گردشگری عشایر، گردشگری خوراک
کرمان	گردشگری گیاهان دارویی، گردشگری معدن محور ، گردشگری بیابان ، گردشگری کشاورزی (با تاکید بر محصول پسته ، زیره و ..) ، گردشگری معماری (قلعه راین ، ارگ بم ، باغ های ایرانی)، گردشگری روستایی (روستای میمند)، گردشگری خوراک
کرمانشاه	گردشگری تاریخی (با تاکید بر امپراطوری ساسانیان)، اکوتوریسم، گردشگری روستایی، گردشگری فرهنگی (با تاکید بر فرهنگ کردی)، گردشگری کوهستان، گردشگری عشایر، گردشگری هنری
کهگیلویه و بویراحمد	اکوتوریسم ، گردشگری کوهستان ، گردشگری عشایر
گلستان	گردشگری راه ابریشم، اکوتوریسم ، گردشگری کشاورزی، گردشگری عشایر (عشایر ترکمن و کرد)، گردشگری ورزشی
گیلان	گردشگری خوراک ، گردشگری ساحلی، اکوتوریسم، گردشگری کشاورزی ، گردشگری ادبی (دکتر محمد معین (آرامگاه ایشان در آستانه اشرفیه است) ؛ جشنواره های استانی ادبیات بومی گیلان و...، گردشگری چای

استان	بازارهای گوشه مناسب
لرستان	ژئوتوریسم ، گردشگری عشایر ، گردشگری کوهستان ، اکوتوریسم ، گردشگری موسیقی (موسیقی محلی)، گردشگری تاریخی-باستانی
مازندران	گردشگری ساحلی، اکوتوریسم، گردشگری کشاورزی، گردشگری ادبی (نیما یوشیج پدر شعر نو فارسی)
مرکزی	گردشگری صنعتی ، گردشگری تندرستی ، گردشگری عشایر ، ژئوتوریسم (غار چال نخجیر دلجان)
هرمزگان	ژئوتوریسم (به دلیل وجود ژئوپارک قشم و جزیره هرمز)، اکوتوریسم (وجود پتانسیل هایی مانند جنگل های حرا ، لاکپشت های پوزه عقابی و ..) ، آخرین شانس گردشگری (با تاکید بر لاکپشتهای پوزه عقابی که بر روی خط قرمز هستند) ، گردشگری ساحلی، گردشگری هنری
همدان	ژئوتوریسم ، گردشگری اقلیتها (آرامگاه یا بقعه اِستِر و مُردِخای)، گردشگری راه ابریشم، گردشگری هنری، گردشگری تاریخی (با تاکید بر مادها)، گردشگری خوراک ، گردشگری کشاورزی (با تاکید بر محصول انگور و شیر پزی) ، اکوتوریسم ، گردشگری کوهستان
یزد	گردشگری معنوی، گردشگری اقلیتها (با تاکید بر اقلیت زرتشتی) ، گردشگری قنات ، گردشگری بیابان، گردشگری معدن محور ، گردشگری نجوم ، گردشگری معماری (با تاکید بر معماری بیابان) ، گردشگری هنری ، گردشگری رویداد (جشن سده و..)، گردشگری خوراک ، گردشگری کاروانسراها، ژئوتوریسم

در فصل پنجم بازاریابی گردشگری و استراتژی های بازاریابی گردشگری ایران و بازاریابی الکترونیک و پیشگیری از وقوع جرم مورد بحث و بررسی قرار گرفتند و پس از تشریح مطالب مختلف مرتبط با مبحث بازاریابی گردشگری در شکل (۵-۱۱) استراتژی اصلی بازاریابی گردشگری ایران مربوط به طرح (دکتر شفیع-۱۳۹۷) که مدل اصلی مورد تایید این طرح می باشد به شکل نموداری به تصویر کشیده شد که مطالب بخش اول این فصل به همراه مدل نهائی توسط آقای دکتر شفیع مدیرگروه گردشگری دانشگاه هنر اصفهان و نویسنده کتاب بازاریابی استراتژیک در خدمات دهی گردشگری تهیه شده است که در بحث بازاریابی گردشگری تخصص بالائی دارند و تحقیقات و پژوهش های زیادی انجام داده اند. در بخش دوم این فصل بازاریابی الکترونیک در صنعت گردشگری با رویکرد کاهش جرم و جنایت توسط خانم دکتر ادیب زاده از همکاران طرح تهیه شده است و علاوه بر مطالب این دوبرگوار سایر پیشنهادات برای توسعه بازاریابی گردشگری ایران از نظر مجری طرح به صورت موارد زیر مطرح شد:

۱_ گنجاندن رایزن گردشگری در ساختار بدنه وزارت خارجه و اختصاص دفتر توسعه گردشگری در سفارتخانه های ایران در کشورهای مختلف .

۲_ تولید محتوای جاذبه های گردشگری ایران به زبان های اصلی و مهم دنیا مانند انگلیسی، عربی، آلمانی اسپانیایی، چینی، روسی و چند زبان دیگر و ارائه آنها از طریق رسانه های اجتماعی - شنیداری - دیداری و پخش کتاب، بروشور، cd در سفارتخانه های ایران در خارج از کشور .

۳_ برگزاری جشنواره ها و هفته های فرهنگی در راستای معرفی جاذبه های مختلف فرهنگی، مذهبی، طبیعی و سایر جاذبه های مختلف گردشگری ایران در پایتخت های مهم جهان .

۴_ ارائه راهکارهای عملی جهت توسعه گردشگری فیلم و پیشنهادات موضوعاتی به مستندسازان خیره داخلی و خارجی جهت معرفی جاذبه های بی نظیر گردشگری ایران در قالب فیلم و مستند به مردم جهان.

۵- دعوت از روزنامه نگاران و صاحبان مجلات گردشگری مطرح جهان جهت سفر به ایران و دادن تسهیلات و رفع موانع قضائی و حقوقی سفر افراد تاثیر گذار در ایت حوزه.

۶- ارائه الگوی توسعه گردشگری الکترونیک و مجازی و تشریح نحوه استفاده از فضای مجازی، وب سایت ها، سایت های گردشگری و مطرح جهان مانند trip advisor، شبکه های اجتماعی پرمخاطب در جهان مانند facebook، instagram و tweeter در جهت ایجاد محتوا و معرفی پتانسیل های بی نظیر گردشگری ایران و چهره واقعی کشور به مردم جهان در برابر تبلیغات دروغین و منفی دشمنان ایران.

ناگفته نماند که بحث بازاریابی و تبلیغات در توسعه پایدار گردشگری کشور بسیار مهم و حیاتی است و امید است با اجرائی شدن این طرح ملی در کشور تمام نهاد ها و دستگاه های دخیل نهایت سعی و تلاش خود را در این زمینه مهم به کار گیرند و از پتانسیل فضای مجازی و شبکه های اجتماعی برای معرفی وجهه واقعی گردشگری ایران به جهان و خود مردم کشور جهت رونق گردشگری داخلی بهره بگیرند.

بازاریابی الکترونیک در صنعت گردشگری با رویکرد کاهش جرم و جنایت

اینترنت و تجارت الکترونیک و یازاریابی الکترونیک در عصر فناوری و اطلاعات و جهانی شدن آن بسیار مورد توجه قرار گرفته است و با نزدیک کردن مرزها و ایجاد شبکه های اجتماعی جدید و ابزارهای متنوع تبلیغاتی تاثیر بسیار زیادی در پیشرفت سازمانها گذاشته است. از این رو صنعت گردشگری که در ردیف صنایع پر درآمد، پاک و کم هزینه میباشد نیز این امر مستثنی نیست. سازمانهای گردشگری میتوانند از اینترنت، وب سایتها و شبکه های اجتماعی (الخصوص تلگرام، اینستاگرام و فیس بوک) برای معرفی جاذبه های گردشگری و فرهنگی ایران و هتلها و آژانسهای معتبر ایرانی متناسب با نیاز گردشگران به زبانهای مختلف استفاده کنند. استفاده از فناوریهای ارتباطی و الکترونیک در صنعت گردشگری به منظور برآورده ساختن بهتر و سریعتر نیازهای گردشگران به منظور جلب رضایت آنها، سعی در به نمایش گذاشتن و معرفی امکانات و تواناییهای کشور میزبان برای گردشگران خارجی و همچنین سهولت رفت و آمد آنان دارند. بطور کلی فناوریهای نوین ارتباطی در ابعاد متنوع توریسم، توریسم الکترونیکی، اکوتوریسم، توریسم درمانی، توریسم ورزشی، روستایی، توریسم فرهنگی و مذهبی و تاریخی روشها و شیوه های نوینی را به همراه دارد. با اندکی تأمل میتوان دریافت که علت توسعه

یافتگی برخی از کشورها به دلیل سرمایه گذاری در بخش جذب گردشگر با استفاده از فناوریهای نوین ارتباطی و اطلاعاتی می باشد.

یکی از مشکلاتی که گردشگران قبل از سفر به ایران و یا قبل از انتخاب ایران برای سفرشان با آن درگیر میباشند امنیت ایران و جرم و جنایت و کلاه برداریهایی که ممکن است در حق گردشگر شود میباشد، لذا بازاریابان گردشگری میتوانند با ایجاد شبکه های اطلاع رسانی آنلاین و مدیریت محتوی خوب و درست اعتماد مخاطبین خارجی را جلب نمایند و انگیزه سفر به ایران و انتخاب ایران برای سفر را در آنها تقویت کنند. استفاده از فضای مجازی و اینترنت همچنین باعث ایجاد شغل در داخل کشور میشود. آشتی بین مردم هر استان و شهر و روستا با مکانهای تاریخی و آیینها و سنتها و جاذبه های فرهنگی شان از طریق نهادهای مدنی صورت میگیرد، که سازمانهای مردم نهاد بخشی از آنها هستند. با آموزشهای درست میتوان در حوزه خدمات دهی و اطلاع رسانی از آنها استفاده کرد و بازاریاب گردشگری و مشاور بازاریابی و محتوی نویس گردشگری تربیت کرد و به صورت شبکه ای افراد اطلاع رسان آنلاین در سراسر کشور تربیت کرد که این امر خود به نوعی به کاهش سطح بیکاری مردم و کاهش سطح جرم و جنایت در داخل کشور میشود. برای به ثمر نشستن این اهداف فعالیتهای زیر را میتوان اجرا کرد:

➤ **پیشگیری اولیه که شامل ارایه راهبردهایی در جهت مقابله افراد جامعه در مقابل خطر بزهکاری و بزه دیدگی میشود.**

بالا بردن سطح سواد و آموزش با هدف توانمند سازی نهادهای مردمی در استفاده از اینترنت و فضای مجازی:

- آموزش استفاده از فضای مجازی به نهادهای مردمی
- آموزش زبانهای مختلف خارجی به نهادهای مردمی
- پیوند آموزش و پژوهش و ایجاد واحدهای تحقیقاتی در زمینه اطلاعات مربوط به گردشگری در ایران

اشتغال زایی اینترنتی :

- طراح وب سایت جهت طراحی سایت جامع دو زبانه و یا چند زبانه گردشگری مجازی و بوم گردی مجازی
- وبلاگ نویس و نویسنده جهت مدیریت محتوی وب سایت
- عکاس (ترغیب عکاسان به تهیه عکسهای ۳۶۰ درجه با کیفیت از مقاصد گردشگری برای قرار گرفتن در سایتهای گردشگری مجازی
- تهیه کنندگان فیلمهای تبلیغاتی گردشگری دو زبانه (ترغیب متخصصین و همچنین نهادهای مردمی)
- ایجاد شغلهای اینترنتی در منزل برای زنان به عنوان مثال معرفی و فروش صنایع دستی در رسانه های اجتماعی

بازاریابی اینترنتی:

- طراحی وب سایتهای گردشگری با محتوی مناسب در جهت رفع نیازهای گردشگرو کسب رتبه بالا در موتورهای جستجو
- رایاه تصاویر پانوراما، رایاه متون توصیفی
- اطلاع رسانی از طریق شبکه های اجتماعی
- ویدیو مارکتینگ
- تبلیغ در دیگر وب سایتها با هدف معرفی بازارهای جدید
- رایاه بسته های آموزشی نحوه کار با Google Map و Google Earth، ایجاد شبکه های گسترده گردشگری مجازی
- تولید نرم افزارهای مورد نیاز در زمینه گردشگری مجازی (اپلیکیشنهای گردشگری)

طراحی سایت جامع گردشگری مجازی ایران با همکاری سازمانها :

- متخصصان IT
- سازمانهای گردشگری استانها
- شرکتهای هواپیمایی (خدمات رزرواسیون آنلاین)
- میراث فرهنگی (معرفی میراث ملموس و ناملموس ایران در سطح ملی و جهانی)، (موزه های آنلاین)
- نیروی انتظامی
- قوه قضاییه (وضع قوانین سرمایه گذاری آنلاین)
- پلیس فتا
- سازمان مدیریت بحران کشور
- سازمان هواشناسی
- سازمان محیط زیست
- دانشگاههای مدیریتی که رشته های مرتبط را دارند (برگزاری استارت آپهای گردشگری مجازی با هدف پرورش ایده های گردشگری در فضای مجازی)
- همکاری بانک ملی کشور در جهت صدور کارت اعتباری بین المللی برای گردشگر خارجی
- پیشگیری ثانویه که اقداماتی در مورد کودکان فراری از مدرسه و اقشار محروم و سایر افراد در معرض خطر خواهد بود.
- ایجاد مکانهای آموزشی حمایت از کودکان کار و کودکان فراری از مدارس و کارآفرینی برای آنها
- تربیت مربیان گردشگری جهت آموزش مهارتهای مربوط به فضای مجازی برای این آموزشگاهها و همچنین مدارس

جذب سرمایه گذار در جهت ساماندهی و اسکان کودکان کار و فراری و بزه و آموزش آنها در جهت ارتقای گردشگری

- جذب سرمایه گذار داخلی و خارجی با ایجاد اعتماد از طریق فضای مجازی
- جذب سرمایه از هتلها، آژانسهای مسافرتی، حمل و نقل، رستورانها و صنایع دستی
- جذب سرمایه گذار و ترغیب و تشویق و تقویت بخش خصوصی (ایجاد تعاونیهای گردشگری با هدف حمایت از کودکان کار و بزهکار و در معرض خطر بزه کاری)
- شرکت در نمایشگاههای گردشگری خارجی و داخلی جهت معرفی فعالیتهای و جذب سرمایه گذار
- بخش رزرواسیون شرکتهای استارت آپی با شناخت و انجام مطالعه بازار اقدام به جذب سرمایه گذاران کنند.
- تربیت مدیران حرفه ای که قادر به به کار گرفتن استراتژیهای مدیریت سرمایه گذاری در این صنعت هستند.
- سرمایه گذاری در بخش نیروی انسانی (تورگردانها، راهنمایان گردشگری شهری و روستایی،...)
- برنامه ریزی منسجم و تعریف شده برای هدایت سرمایه های گردشگری داخلی و خارجی دو زبانه در وب سایتهای فرصتهای سرمایه گذاری گردشگری (مناطق نمونه گردشگری مانند هتل، متل، کمپینگ، سایتهای طبیعت گردی و روستاهای هدف گردشگری، شهرک و بازارچه های صنایع دستی، اماکن تاریخی قابل احیای پایگاههای میراث فرهنگی، مجتمعهای آب درمانی، بسته های سرمایه گذاری نوار ساحلی، بسته های سرمایه گذاری خدمات گردشگری، بسته های سرمایه گذاری در مناطق آزاد تجاری و ویژه اقتصادی)
- همکاری با موسسات مالی و بین المللی در جهت سرمایه گذاری گردشگری

پیشگیری ها و گردشگری

➤ پیشگیری ثالث اقداماتی که برای جلوگیری از تکرار بزه کاری و بزه دیدگی افرادی مانند زندانیان که شامل برنامه های اصلاحی و درمانی زندان و همچنین برنامه های حمایتی از بزه دیدگان میشود. این افراد به واسطه محدودیتهای قانونی مترتب بر حبس، قدر و ارزش آزادی را می دانند و در ظرفیت های تعاملی تعریف شده در حالت زندان های باز برای افراد دارای خانواده، آنها را با ارزش زندگی جمعی و خانوادگی بیشتر آشنا نموده و تلاش خواهند کرد خود را با هنجارها و در پرتو مراقبت سازمانی از عملکردهای شخصی و رفتارهای جمعی با همکاری مشاوران روانشناس و نیز کارشناسان کار آفرینی از ناهنجاریها و جرم احتمالی بعدی اینان پیشگیری نمود. اشتغال مولد چه درون زندان و چه بیرون زندان می تواند به رفع بخشی از نیازهای مالی زندانی و خانواده وی در طول حبس بیانجامد که خود به حذف بخشی از زمینه های توسعه جرم در جامعه بدل خواهد شد.

- ایجاد مراکز اطلاعاتی و پژوهشی در زندانها در زمینه گردشگری و بوم گردی
- برگزاری کلاسهای آموزش زبان انگلیسی در زندانها و ندامتگاهها
- برگزاری کلاسهای طراحی وب سایت و تولید محتوی در فضای مجازی در زندانها و ندامتگاهها
- استفاده از نخبگان و اندیشمندان حوزه گردشگری و IT برای آموزش در زندانها
- استفاده از فارغ التحصیلان و دانشجویان گردشگری برای آموزش در زندانها و ندامتگاهها به عنوان ورک شاپ و کارآموزی
- توانمند سازی و بازتوانی مجرمین بزه دیدگان و آسیب دیدگان مبتنی بر آموزه های علمی و تجربی بومی

➤ نهادهای دخیل در پیشگیری:

- آموزش و پرورش (در اختیار قرار دادن کلاسهای جهت آموزش کودکان در معرض خطر بزه و فراری)
- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (ارایه مجوزهای مربوط به فعالیتهای مرتبط)
- سازمان تبلیغات (تبلیغات و فرهنگ سازی)
- صدا و سیما (تبلیغات و فرهنگ سازی و تولید فیلمهای مرتبط با اهداف)
- بهزیستی و تامین اجتماعی (همکاریهای مرتبط)

➤ نهادهای غیر رسمی دخیل در پیشگیری:

- سازمانهای مردم نهاد
- اتحادیه ها و اصناف
- انجمنهای علمی
- بنیادهای خیریه
- مراکز فرهنگی و هیأت مذهبی

➤ سازمانهای دخیل در پیشگیری:

- سازمان بهزیستی
- ستادهای مبارزه با قاچاق کالا و ارز
- ستادهای مبارزه با مواد مخدر و مفاصد اقتصادی
- سازمان بازرسی و .....

آموزش مهارت های زندگی و حرفه ای در زندان

- شرکت در کلاسهای آموزشی و حرفه آموزی و همچنین جلسات مشاوره و آموزش و مهارت های زندگی، از جمله برنامه های مهم زندان است که برخی از زنان به فراخور شرایط

زندگی و علاقه‌مندی‌هایی که دارند، در آن شرکت می‌کنند. حضور در این کلاس‌ها می‌تواند به لحاظ آموزشی و افزایش سطح توانمندی‌ها و اطلاعات و همچنین سپری‌شدن زمان، مفید باشد.

- از طرفی، برخورداری از برخی حمایت‌های اجتماعی نظیر دریافت وام پس از آزادی برای آن دسته از افرادی که گواهی‌نامه این دوره را داشته‌اند، راحت‌تر است. بنابراین، مدرک اعطاشده در زندان پس از آزادی به‌کار زندانیان می‌آید.

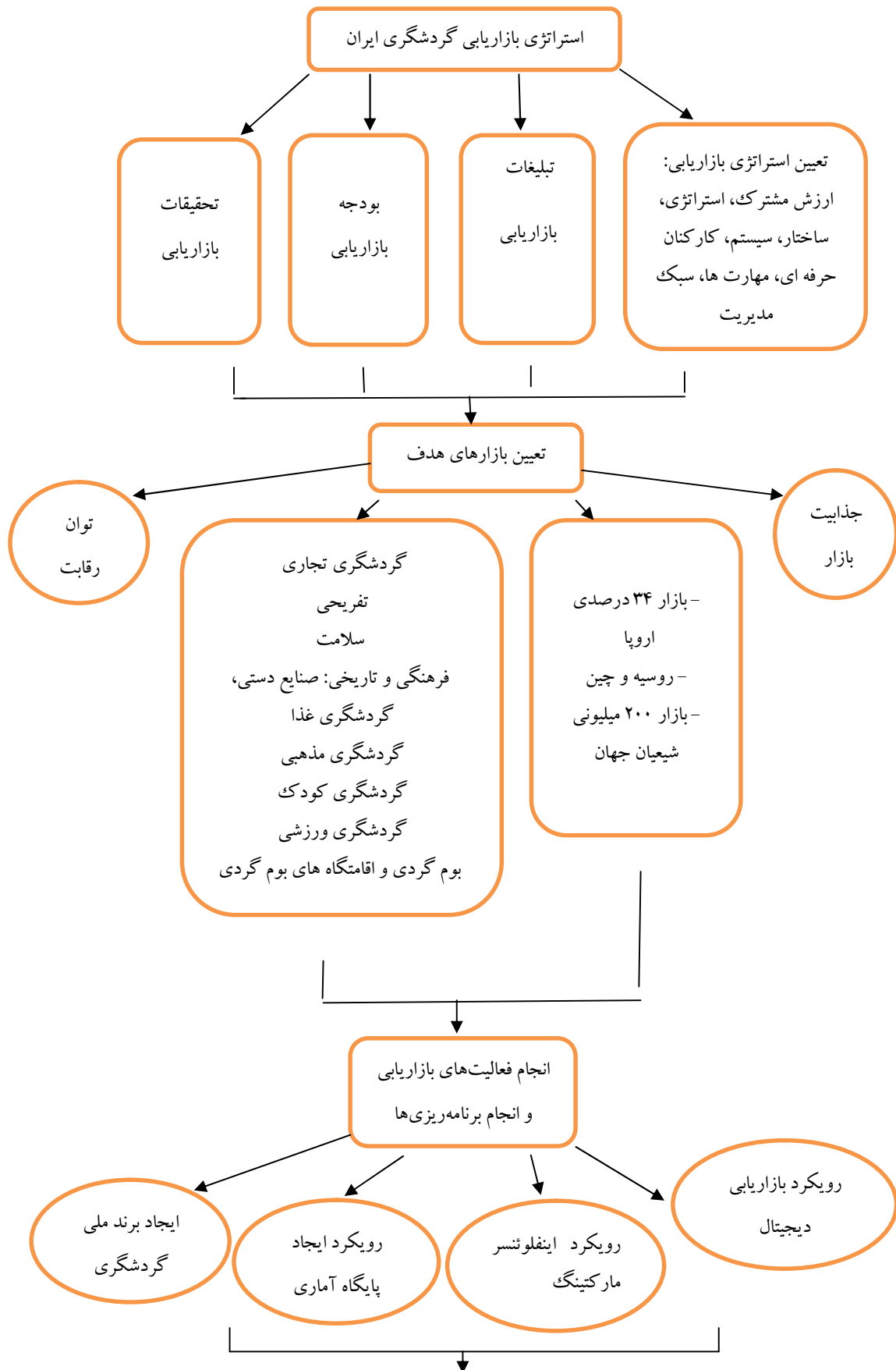
➤ پیشنهادات کاربردی در زندان زنان:

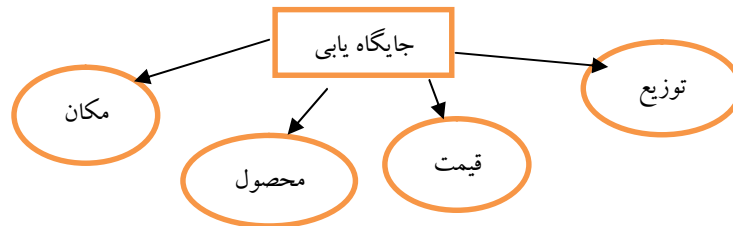
- ایجاد مدرسه مدیریت هتل و رستوران داری در زندانها با هدف اینکه زمانیکه بزهکار از زندان بیرون می‌آید مهارتی را آموخته است و مدرک آن را دارد و با پشتیبانی خود قوه قضاییه میتواند در سازمانهای مربوطه به این خدمات مشغول به کار شود. آشپزخانه زندانها از جمله محللهایی مناسب برای آموزشهای مفید جهت مهمانداری و پخت غذاهای سنتی مطابق میل توریستها دارد.
- کلاسهای آموزش زبان انگلیسی و در پی آن ترجمه مقالات و کتابهای مربوط به توریسم و گردشگری به عنوان بخش کاربردی و رک شاپها و فروش آن کتابها در نمایشگاهها و مکانهای مربوطه در جهت اشتغال زایی و کارآفرینی برای این بانوان
- استفاده از کتابخانه زندانها جهت آموزشهای استفاده از فضای مجازی و ارایه خدمات آنلاین
- آموزش استفاده از اینترنت برای طراحی وب سایت و فروش تولیدات و صنایع دستی که آموزش آن را نیز در زندان دیده اند یعنی در واقع اگر بانوانی در زندان یاد گرفته اند فرش ببافند یا عروسک و دیگر صنایع دستی بسازند تکنیکهای فروش و بازاریابی آنلاین آن را نیز باید به آنها آموخت.

کدام مجرمین مناسب برای هدف ما هستند؟

مجرمینی که در زمینه بازاریابی و تبلیغات داروهای تقلبی از طریق اینترنت فعالیت داشته اند. آنهایی که از طریق اینترنت دست به قاچاق مواد مخدر قاچاق انسان قاچاق اطلاعات سری شرکت و اطلاعات هویتی اخاذی و کلاه برداریهای آنلاین و پول شویی با استفاده از سیستمهای پرداخت آنلاین توزیع مواد غیرقانونی از طریق اینترنت زده اند.

شکل (۵-۱۱): استراتژی اصلی بازاریابی گردشگری ایران مربوط به طرح (دکتر شفیع - ۱۳۹۷)

در فصل ششم طرح مدیریت سبز در گردشگری برای کشور و راهبرد ها و راه کارهای بخش محیط زیستی توسعه پایدار گردشگری کشور مورد بحث و بررسی قرار گرفت و در قالب جدول (۶-۱) چک لیست های اولیه مدیریت سبز در پروژه ها بر اساس منطق EAST بنیاد جهانی انرژی و جامعه مدیریت سبز اروپا معرفی گردیدند و از آنجا که تا کنون به صورت جدی روی مبحث گردشگری سبز در کشور کار جدی صورت نگرفته است و با پیگیری مجری طرح و بررسی اطلاعات موجود در ادارات کل مطالعات گردشگری کشور نیز داده ها و مطالب خاصی پیدا نشد لذا پیشنهاد می گردد که طرح پیشنهادی عنوان شده در فصل ششم از طرف انجمن مدیریت سبز ایران دفتر استان یزد پایلوت کشوری قرار بگیرد و با توجه به لیست پیشنهادی اعضای شورای راهبری استان جلسه اول آن در استان یزد شکل بگیرد و نتایج آن به مقامات داده شود. (لطفاً به اصل طرح رجوع شود). لازم به ذکر است که مطالب این بخش از فصل ششم توسط آقای مهندس رحیمی و خانم دکتر دهقان از همکاران طرح و مدیران انجمن مدیریت سبز ایران و نمایندگان بنیاد جهانی انرژی در استان یزد تهیه شده است. با توجه به ارتباطات خوبی که این دو بزرگوار با بنیاد جهانی انرژی و جامعه مدیریت سبز اروپا دارند امکان بهره‌مندی از مزایای این نهادهای بین المللی برای توسعه مدیریت سبز در گردشگری کشور سایر صنایع وجود دارد.

در ادامه فصل ششم به بررسی بعد زیست محیطی توسعه گردشگری پایدار و اثرات آن در کاهش مخاطرات و مشکلات محیط زیست کشور پرداخته شد که آقای مهندس دهقان منشادی از همکاران طرح این بخش را تهیه کردند و راهکارهای کاهش اثرات منفی گردشگری روی محیط زیست در جدول (۶-۲) عنوان گردیدند و در بخش تقسیم بندی محیط های گردشگری، شناسایی و اولویت بندی مسائل و ارائه راهکارهای محیط زیستی در گردشگری سبز راه کارهای مختلفی در بخش های حمل و نقل، اقامت و سایر بخش های مرتبط با گردشگری ارائه شدند که لزوم تصمیم گیری فوری در مورد نحوه ارائه بسته های پذیرائی در حمل و نقل کشور و رعایت اصول استانداردهای هتل سبز و رستوران سبز از مهمترین موارد هستند.

جدول (۶-۱): چک لیست های اولیه مدیریت سبز در پروژه ها بر اساس منطق EAST بنیاد جهانی انرژی و جامعه مدیریت سبز اروپا

۱- محیط زیست

۱	تأثیرات رفتارهای محیطی سازمانی بر بازار موجود و آینده، شناسایی و تحلیل شود.
۲	اثرات زیست محیطی محصولات و خدمات در طول کل دوره عمر آنها، شناسایی و تجزیه و تحلیل شود.
۳	خطرات احتمالی زیست محیطی، شناسایی و ارزیابی می شود و گزینه های مختلف بهبود و رفع آن، مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گیرند.
۴	پروژه سبز از طریق اجرای سیستم های مدیریت زیست محیطی، شناسایی و طراحی شده باشد.
۵	پروژه سبز نشان دهنده مسئولیت های زیست محیطی سازمان باشد.
۶	پروژه سبز با روش های خاص (و آموزش) اجرا گردد و به کارکنان مربوط شود.
۷	پروژه سبز در حفظ منابع و کاهش اثرات نامطلوب محیط زیستی موثر باشد.
۸	اجرای پروژه سبز به طور منظم نظارت شود.
۹	عملکرد پروژه سبز به طور مرتب بررسی و بازنگری شده و اقدامات سازگاری انجام شود.
۱۰	مزایای پروژه سبز به ذینفعان اطلاع داده شود.

۲- اقتصادی

۱	هزینه های مالی و مزایای پروژه سبز به دقت مورد تجزیه و تحلیل قرار بگیرد.
۲	گزینه های سرمایه گذاری مختلف برای پروژه سبز مورد بررسی قرار بگیرد.
۳	تامین کنندگان مختلف برای تامین پروژه سبز مقایسه شوند و بهترین گزینه (قیمت عاقلانه و با کیفیت خوب) انتخاب گردد.
۴	استهلاک پروژه سبز در نظر گرفته شود.
۵	پروژه سبز مزایای اقتصادی را به وجود آورد، سودآوری را افزایش دهد و بازده خوبی از سرمایه گذاری داشته باشد.

۳- اجتماعی

۱	پروژه سبز تاثیر منفی در سلامت جامعه و کارمندان را کاهش دهد.
۲	پروژه سبز یک محیط سالم و بهتر برای جامعه و کارمندان فراهم کند.
۳	پروژه سبز میزان حوادث را کاهش دهد.

۴- تکنولوژی

۱	فرایندها بر اساس آنچه که از نتایج محیط زیست و عملکرد اقتصادی آنها یاد می شود بهبود یابد
۲	پروژه سبز در ایجاد ارزش افزوده برای مشتریان و سایر سهامداران کمک کند.
۳	پروژه سبز به طور سیستمی طراحی و مدیریت شود.
۴	پروژه سبز از روش ها و عملیات موثر و قابل استفاده و محیط مناسب استفاده کند.
۵	پروژه سبز از بهترین تکنولوژی موجود استفاده کند.
۶	پروژه سبز بهره وری و فرایندهای پرحاصل را تضمین کند.
۷	پروژه سبز دارای ویژگی جدید و نوآوری باشد.
۸	پروژه سبز استفاده از منابع و مواد را بهینه کند.

در فصل هفتم گردشگری رویدادها و پتانسیل آئین های فرهنگی-مذهبی و ملی در توسعه پایدار گردشگری و افزایش سرگرمی ها و نقش قوه قضائیه مورد بحث و بررسی قرار گرفتند که نزدیک به ۱۰۰ رویداد فرهنگی، ملی و مذهبی و قومی در کشور شناسائی و در مورد هر کدام تعریف و تشریحی ارائه شد که در کجای کشور و به چه شکلی و در چه تاریخی برگزار می شوند. پس از توضیح این رویدادها برای هر استان چند رویداد گردشگری که پتانسیل بالای جذب گردشگران داخلی و خارجی را دارند معرفی شد. شکی در اثر گذاری رویدادهای ملی-مذهبی بر توسعه پایدار گردشگری کشور و افزایش شور و نشاط اجتماعی و غرور ملی و تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی و اشتغال زائی در سراسر کشور نیست و چنانچه همه نهاد های حکومت و سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری با **معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه** همکاری و همدلی نزدیک و تعامل سازنده در برگزاری باشکوه این مراسم ها و آئین ها در سرتاسر ایران زیبا داشته باشند، می توان آثار و برکات مادی و معنوی آن را به خصوص در زمینه **کاهش آسیب های اجتماعی** و رشد و توسعه گردشگری داخلی شاهد بود. نکته حائز اهمیت در این فصل این بود که **اداره کل پیشگیری های امنیتی و انتظامی معاونت اجتماعی قوه قضائیه** با همکاری نزدیک سایر نهادهای امنیتی و اطلاعاتی کشور ابتدا دید منفی و امنیتی را که روی تعدادی از آئین های ملی هست را برطرف کنند و سپس با دید مثبت و باور به این واقعیت که همکاری آنها در برگزاری باشکوه و امن این آئین ها و رویدادها به تحقق اهداف این طرح ملی منجر می شود مسئله را دنبال کنند.

ملت ایرانی از زمانهای طولانی دارای مراسم و آیین های مخصوصی بخود بوده اند که می توان از عید نوروز، شب یلدا، جشن سده و ... ده ها آیین ملی دیگر نام برد. اجازه برگزاری چنین مراسم هایی حس شادی و آزادی را در مردم بوجود آورده و بدلیل اینکه شاهد رویدادی هستند که جنبه مذهبی نداشته ولی اجازه برگزاری آزاد آن

داده شده، از زندگی در این سرزمین احساس رضایت می‌کنند و باعث افزایش حس خوشبختی را در آنها می‌شود. ولی هرگونه جلوگیری از برگزاری، علاوه بر اینکه وجود چنین رویدادی را برجسته‌تر می‌کند و دلیلی بر حساسیت دیگر اقشاری که جامعه می‌شود، باعث سرخوردگی قشری از جامعه شده و بهانه به سودجویان می‌دهد تا با تحریک مردم زمزمه تغییر در وضع موجود را بلندتر سر دهند.

تاثیر این مراسم‌ها بر روی گردشگر خارجی را می‌توان اینگونه بیان کرد که، در صورت برگزاری آنها به صورت باشکوه و انجام تبلیغات مناسب، آشنایی با فرهنگ غنی ایران بوجود آمده و در هنگامه این آیین‌ها شاهد هجوم این گردشگران به ایران برای تماشا و تجربه آن خواهیم بود که علاوه بر ارز آوری، حس افتخار به خود و فرهنگ خود را در ایرانیان بوجود می‌آورد. در حالیکه در امروز جامعه شاهد آن هستیم نسل جوان به دلیل وجود محدودیت‌ها و عدم برگزاری این شایسته این آیین‌ها سرخورده شده و رو به فرهنگ مصنوعی، بی‌هویت و پر از زرق و برق غرب آورده‌اند، بطوریکه در هنگام جشن‌هایی چون کریسمس و ولنتاین با لباس مبدل در بسیاری از کافی شاپ‌ها، مهمانی‌های خصوصی و حتی مکان‌های عمومی ظاهر گشته و بدلیل تبلیغات مجلل غرب خواهان برگزاری این گونه از مراسم‌ها می‌شوند. در بسیاری از موارد شاهد آنیم که بسیاری از جوانان تحت تاثیر قرار گرفته، بطور آشکار بیان می‌کنند که ای کاش در سرزمین دیگری زاده شده بودند تا بتوانند از انجام این گونه رویدادها لذت ببرند در حالیکه فرهنگ ایرانی دارای پتانسیل کافی و چه بسا دارای عمق، تنوع و جذابیت بیشتریست ولی به دلیل برخورد نامناسب در طول سالیان گذشته و عدم به روز شدن آنها، کم‌کم در حال رنگ باختن و حذف شدن از صحنه زندگی عموم جامعه است. در خور است در هنگام برگزاری چنین مراسم‌هایی **برخورد قهرآمیز** با آن صورت نگیرد و به برگزاری آن کمک شود زیرا اینگونه مراسم‌ها نه تنها **تهدید** نیستند بلکه **فرصتی** است برای حس دوست داشتن وطن و فرهنگ خودی و به دلیل تجربیات گذشته نمی‌توانند تهدیدی برای فرهنگ اسلامی باشند و می‌توان با بحث آزاد، به راحتی به برتری فرهنگ اسلامی دست یافت.

در مورد جشن‌های ایرانی که اکثراً مورد بی‌مهری **قوه قضاییه** قرار می‌گیرد باید توجه داشت که شاید برخورد منصفانه‌تر لازم است تا خلا حس نیاز به چنین مراسم‌هایی و حس وطن پرستی با برگزاری این مراسم‌ها در میان مردم پر شود، در غیر اینصورت باید منتظر پرشدن چنین نیازی از سوی مراسم‌های وارداتی و مصنوعی بود فلذا با برخورد مناسب از رخدادن غرب‌گرایی مفرط در بین جوانان و ایجاد حس منفی ناشی از برخوردهای تند نسبت به نظام و قوه قضاییه کاسته شود. شایسته است با هماهنگی‌هایی که با **دادستان‌های** هر منطقه صورت می‌گیرد در تدوین اصول برگزاری جشن‌های ملی اقدامات مقتضی صورت گیرد. زیرا در بسیاری موارد، تصمیم به برخورد با این جشن‌ها و رویدادها در (شورای تامین استان) گرفته می‌شود، در نتیجه با هماهنگی‌هایی که با دادستان‌ها صورت می‌گیرد و ایجاد مشی کلی برای برخورد با چنین رویدادهایی، از روی دادن برخوردهای نسنجیده و سطحی جلوگیری شود.

در مورد مراسم و آیین‌های قومی با درخواست نحوه برگزاری دقیق مراسم از متولیان برگزاری آن و همچنین سازمان‌های میراث فرهنگی استان، **قوه قضائیه** ناظر بر برگزاری دقیق و منظم این مراسم‌ها شوند، چنان که در بعضی موارد همچون جشن (پیر شالیار) حضور گردشگران باعث تداخل مراسم نشود.

در مورد جشن‌های مذهبی در بسیاری از موارد دیده شده عوامل خودسر و تندرو با حضور در مراسم‌ها باعث برهم زدن آن و ایجاد نارضایتی در میان اقلیت‌ها شده اند که در نتیجه باعث ایجاد انگیزه‌های مهاجرتی و دید منفی به نظام می‌شوند پس با هماهنگی مسئولان قوه قضائیه و شورای تامین استان با مسئولان برگزاری، کوشش شود تا اقلیت‌ها در آرامش به برگزاری مراسم بپردازند. این نکته را یادآور شد که هر استان باید مسئولیت برگزاری این جشن‌ها را خود بر عهده بگیرد، بطوریکه با ارسال شرایط و ویژگی‌های برگزاری جشن به قوه قضائیه هماهنگی‌های لازم صورت گرفته تا در هنگام برگزاری ناهماهنگی و مغایرت با قانون بوجود نیاید و **قوه قضائیه** در نقش پاسدار برگزاری جشن‌ها ظاهر شود.

رقص هر کدام از این قومیت‌ها جزو جدا نشدنی از فرهنگ و اصالت آنهاست. بطوریکه برای شناساندن خود در هنگام یک گردهمایی از این نوع ابزار اجتماعی استفاده می‌کنند. در موارد بسیاری مشاهده شده، قومیت‌های ترک، کرد، ترکمن و بلوچ از اینگونه حرکات به عنوان نشانه استقلال طلبی بهره برده‌اند. شاید بتوان یکی از دلایل این سواستفاده را مقاومتی عنوان کرد که در سالهای گذشته با برگزاری آن شده، در حالیکه با برخورد متناسب و معرفی آن به عنوان یک جاذبه گردشگری نه تنها بهانه از جدایی طلبان گرفته می‌شود، بلکه با بزرگ‌نمایی و معرفی اینگونه رقص‌ها از آن به عنوان ابزاری برای نشان دادن کارایی نظام در متحد نگه داشتن اقوام ایرانی استفاده کرد در حالیکه بعضی از دولت‌های همسایه مانند ترکیه در سازش با قومیت‌ها و دادن آزادی‌های حداقلی به آن‌ها ناتوان بوده‌اند. علاوه بر آن فواید مالی که جذب گردشگر برای مشاهده اینگونه مراسم به همراه دارد و همچنین شادی، سرزندگی و حس غرور از اجرای اینگونه مراسم در مقابل گردشگر خارجی قابل چشم‌پوشی نیست. مطالب این فصل توسط آقای مسعود فخری مسئول رویدادهای گردشگری کمیته گردشگری پایدار استان یزد تهیه شده است که از همکاران طرح نیز هستند و تقویم گردشگری رویدادها را نیز تهیه کرده اند که در پیوست‌ها آمده است.

امید است این تقویم گردشگری که بنا بر گفته خود کارشناسان سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری کشور در نوع خود بی نظیر است و بسیاری از رویدادها را شامل شده و نسبتاً کامل است در سایت www.irtss.ir بارگزاری شود و به استان‌های مختلف ارسال گردد و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سایر نهادهای مربوطه از آن حمایت کنند و با توجه به همه مطالب فوق و افزایش شور و نشاط اجتماعی در جامعه به برگزاری این رویدادهای ملی- مذهبی بیش از پیش اهمیت داده شود.

در **فصل هشتم** آموزش همگانی گردشگری پایدار-دانشگاه-آموزش و پرورش-صدا و سیما-روحانیون-NGOها مورد بحث و بررسی قرار گرفتند. نقش آموزش و فرهنگ سازی در توسعه پایدار گردشگری کشور و نیل به اهداف اقتصاد مقاومتی، اشتغالزایی و رفع بیکاری و به تبع آن کاهش وقوع جرم و آسیب‌های اجتماعی ناشی از

فقر و وضع بد اقتصادی بر هیچکس پوشیده نیست. در این طرح ملی نیز اهمیت آموزش آن هم به شکل همگانی برای اقشار مختلف جامعه مورد توجه قرار گرفته و یکسری پیشنهادات و راهبردها و اقدامات عملی برای مردمی شدن صنعت گردشگری و لزوم آموزش همگانی آورده شده اند که در این فصل به آنها پرداخته شد. قبل از آن نتایج بررسی وضع آموزشی کشور و اقدامات انجام شده و راهبردها در راستای هدف کلان چهارم توسعه پایدار جهانی که از طرف مرکز مطالعات گردشگری سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری کشور در اختیار مجری طرح گذاشته شده بود ذکر شد تا دید کلی در مورد بخش آموزش توسعه پایدار به همگان بدهد. سپس در بخش آموزش و پرورش پیشنهادات زیر داده شد:

۱- لزوم برگزاری همایش ها و نشست های تخصصی فصلی برای مدیران کل آموزش و پرورش کشور در حوزه معرفی اهداف توسعه گردشگری پایدار و معرفی صنعت گردشگری و ذینفعان آن به مدیران کل با رویکرد کاهش آسیب های اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم در بین دانش آموزان کشور.

۲- لزوم برگزاری همایش های فصلی با موضوع گردشگری پایدار و اقتصاد مقاومتی در راستای کاهش آسیب های اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم برای مدیران، مربیان و معلمان مدارس در استان ها و شهرها (ابتدا در استان های منتخب طرح و شهرهای بزرگ و گردشگر پذیر کشور انجام شود و در صورت بازخورد مثبت در شهرهای کوچکتر و مرزی کشور که مشکلات اجتماعی و وقوع جرم بیشتری دارند و مردم از لحاظ اقتصادی وضعیت معیشتی بدی دارند و بیکاری بیشتر است ولی امکان توسعه محصولات گردشگری گوناگون و جذب گردشگری داخلی و حتی خارجی وجود دارد نیز این همایش های فصلی با همکاری آموزش و پرورش، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و نمایندگی معاونت اجتماعی قوه قضائیه آن استان یا شهر برگزار شوند و با توجه مدیران و معلمان، موارد آموزشی در این همایش ها به دانش آموزان منتقل گردد.

۳- امکان حضور متخصصان و کارآفرینان و مسئولین دولتی و سمن های گردشگری در تعدادی از مدارس استان ها در پایه های مختلف تحصیلی جهت سخنرانی و یا برگزاری کارگاه برای دانش آموزان جهت آشنا سازی آنها با ابر صنعت گردشگری و نحوه تعامل دانش آموزان در برخورد با گردشگران داخلی و خارجی و معرفی جاذبه های گردشگری آن استان و شهر به دانش آموزان بومی جهت حفظ و نگهداری این جاذبه ها و فرهنگ سازی (مجری طرح در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ در تعدادی از مدارس شهر یزد حضور پیدا کرد و در قالب همایش و کارگاه صنعت گردشگری را با تاکید بر اصول گردشگری پایدار برای دانش آموزان این مدارس تشریح کرد و جاذبه های گردشگری یزد را با فیلم و کلیپ به دانش آموزان معرفی کرد و نحوه تعامل با گردشگران را به آنها آموزش داد لذا اگر تفاهم نامه سه جانبه بین آموزش و پرورش، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و نمایندگی معاونت اجتماعی قوه قضائیه استان ها یا شهرها بابت این موضوع و سایر موضوعات اشاره شده در بندهای دیگر صورت بگیرد قطعاً شاهد نتایج خوبی در سطح خرد و کلان در آینده نزدیک خواهیم بود و چه بسا با این آموزش ها و فرهنگ سازی ها در مدارس شاهد کاهش آسیب های اجتماعی در بین دانش آموزان و خانواده های آنها باشیم که البته تایید این موضوع نیاز به تحقیقات میدانی و جامع تری دارد.

۴- لزوم گنجاندن کتاب درسی یا مطالعه آزاد با عنوان سفر و اصول گردشگری پایدار و اقتصاد مقاومتی در مقاطع ابتدائی و متوسطه که در صورت تصویب این بند می توان با کارشناسان مختلف حوزه های آموزش و پرورش، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و معاونت اجتماعی قوه قضائیه جلسات هم اندیشی تشکیل داد و محتوای این کتاب ها را که با هدف فرهنگ سازی گردشگری پایدار در راستای اهداف اقتصاد مقاومتی و کاهش آسیب های اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم است را تهیه کرد. معرفی جاذبه های ناشناخته گردشگری کشور و محصولات و گونه های گردشگری استان ها مشابه جدول تهیه شده در بخش اول طرح و صنایع دستی بومی استان ها به دانش آموزان جهت ترغیب آنها و خانواده هایشان برای سفر به شهرهای کمتر شناخته شده که دچار بیکاری و معضلات اجتماعی نیز هستند از جمله موارد پیشنهادی مجری طرح می باشد.

۵- امکان حضور مجری طرح و نماینده آموزشی گردشگری پایدار سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری کشور در گردهمایی عمومی سازمان های دانش آموزی کشور (در تهران یا هر شهر دیگر ایران که سالانه برگزار می شود)، شوراهای دانش آموزی، بنیاد علوی، جمعیت هلال احمر دانش آموزی، بسیج دانش آموزی و یا هر ارگان و سازمان دیگری که گردهمایی سالانه دانش آموزی کشوری دارند جهت آشنا کردن متخبین با اصول گردشگری پایدار و موارد مطرح شده در بنده های قبل.

۶- امکان حضور مجری طرح و نماینده آموزشی گردشگری پایدار سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان ها در مجلس شوراهای دانش آموزی استان ها و سایر جمع ها و گردهمایی ها و اردوهای دانش آموزی جهت برگزاری کارگاه پیرامون موضوع طرح برای منتخبین دانش آموزی و آموزش آنها و درخواست از آنها جهت آموزش مطالب به سایر دانش آموزان در مدارس های خود و ارائه گزارش ماهانه شوراهای دانش آموزی در مورد اقدامات صورت گرفته در حوزه توسعه گردشگری پایدار توسط مدارس آنها به سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان و در نظر گرفتن هدایا و سفرهای معنوی و تفریحی برای دانش آموزان موفق در اجرای اقدامات خواسته شده. برای نمونه مجری طرح در مردادماه ۱۳۹۷ به دعوت آموزش و پرورش استان یزد این مورد را برای منتخبین شوراهای دانش آموزی استان یزد انجام داد که گزارش کامل آن در ادامه آورده می شود و می توان مشابه این کار را برای سایر استان ها انجام داد و نماینده آموزشی استانی معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه نیز در این برنامه شرکت کند و در راستای مباحث گردشگری و اقتصاد مقاومتی موارد آسیب های اجتماعی و پیشگیری از جرم را به منتخبین شوراها آموزش دهد. سپس گزارش اقدام عملی مجری طرح در راستای موضوع بند ۶ با تصاویر موجود به طور کامل در این فصل آورده شد که می تواند الگویی برای سایر استان ها باشد.

-برگزاری مسابقات و استارت آپ ها با موضوع طرح در مدارس کشور و بهره گیری از ایده ها و نظرات خلاقانه دانش آموزان سراسر کشور در توسعه پایدار گردشگری کشور. بعضا دانش آموزان و خانواده های آنها اطلاعاتی از یکسری جاذبه های گردشگری ناشناخته محل زندگی خود دارند که به توسعه گردشگری آن منطقه خیلی می تواند کمک کند. برگزاری استارت آپ ها با هدف طراحی محصولات گردشگری متنوع در آن منطقه و ایده

پردازي در حوزه استفاده صحيح از فضاي مجازي جهت معرفي جاذبه هاي گردشگري آن منطقه به ساير مردم کشور و جهان. برگزارى مسابقه کشوری " هر دانش آموز ایرانی سفیر فرهنگي و گردشگري محل زندگي خود" به اين ترتيب که دانش آموزان با خلایقي که دارند تصاویر و کلیپ هایی با توضیحات فارسی و زیر نویس انگلیسی از جاذبه های گردشگري کمتر شناخته شده محل زندگي خود تهیه کنند و در فضاي مجازي بارگذاري کنند و در جهت بازاریابی و تبلیغات گردشگري کشور کمک شایانی انجام دهند و یاد بگیرند از فضاي مجازي در جهت صحيح و انتشار اخبار مثبت از کشور استفاده کنند. دانش آموزان در اين مسابقه کشوری می توانند تصاویر و کلیپ های خود را به وب سايي که سازمان ميراث فرهنگي، صنايع دستي و گردشگري کشور تهیه می کند بفرستند و يا به سازمان های استان خود و از منتخبين در قالب گردهمایی کشوری تقدیر شود و هدايایی مانند صنايع دستي بومی استان ها (جهت حمايت از توليد و كالای ایرانی و فرهنگ سازی) و سفرهای داخلی به همراه خانواده به مناطق کمتر شناخته شده ایران مانند چابهار، بوشهر و... داده شود که البته می توان از اسپانسرهای گردشگري استان ها برای تامین اين هدايا استفاده کرد که بار مالی برای سازمان نداشته باشد.

۸- صحبت با گروه های نمايشی و هنری مدارس جهت انتخاب موضوعاتی با هدف فرهنگ سازی گردشگري داخلی و خريد صنايع دستي بين دانش آموزان و خانواده های آنها که رویکرد کاهش آسیب های اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم نیز در اين نمايش ها دیده شود. در صورت اکران نمايشی موفق و درخور موضوع طرح هماهنگی با شهرداری ها جهت اکران رایگان آنها در تالارهای شهرداری ها صورت بگیرد و هدايایی مانند بند ۷ در نظر گرفته شود. نمايش ها و تئاترها اثر بلند مدت و مثبتی روی افراد می گذارند.

۹- درخواست از معلمان و مربیان پرورشی مدارس جهت انتخاب موضوعات انشا ها و تحقیقات دانش آموزان پایه های مختلف تحصیلی پیرامون موضوع طرح تا اهداف آموزشی مورد نظر در کلاس های درسی نهادینه شود و توجه به توسعه پایدار گردشگري کشور و رونق اقتصادی ناشی از آن از طریق دانش آموزان در خانواده ها مطرح شود.

۱۰- ادامه برگزاری طرح همیار گردشگر که با تفاهم جامع آموزش و پرورش کشور و سازمان ميراث فرهنگي، صنايع دستي و گردشگري کشور شکل گرفته و مجری طرح و همکارانش در کمیته گردشگري پایدار استان یزد زیر نظر سازمان ميراث فرهنگي، صنايع دستي و گردشگري استان یزد آن را به طور موفق اجرا کردند که بخشی از گزارش عملکرد آن در ادامه آورده می شود و ساير استان ها می توانند از تجربه عملی یزد استفاده کنند.

همچنین پیشنهاد می شود که طرح همیار گردشگر که به صورت پایلوت و موفق در استان یزد انجام شده است در ساير نقاط کشور نیز پیگیری شود و لازمه آن تفاهم نامه همکاری بين آموزش و پرورش استان ها و سازمان ميراث فرهنگي، صنايع دستي و گردشگري استان ها می باشد.

در ادامه این فصل در مورد دانشگاه ها و نقش بزرگی که در فرهنگ سازی و آموزش همگانی گردشگری پایدار در کشور می توانند داشته باشند بحث شد و پیشنهادهای آورده شد که خواننده محترم می تواند به خود فصل رجوع کند و سپس در مورد نقش تورگردان ها به خصوص راهنمایان تور در توسعه گردشگری پایدار به طور مفصل راهکارها و پیشنهادهای ارائه شد که برای اولین بار است در کشور به این شکل کامل این موارد ذکر می شوند و پیشنهاد مجری طرح گنجانیدن این موارد آموزشی در سرفصل های دروس راهنمایان تور است که چنانچه مورد موافقت اداره کل مطالعات و آموزش گردشگری کشور قرار بگیرد در آینده شاهد تربیت راهنمایان تور و تورگردان هائی با دید گردشگری پایدار و اصول و ارزش های آن هستیم.

صدا و سیما می تواند با بهره گیری از امکانات رسانه ای در انتقال مفاهیم فرهنگی و آموزشی در حوزه گردشگری و تبیین ضرورت حفظ اماکن تاریخی زمینه های لازم برای آگاهی بخشی مردم در حفظ اماکن تاریخی و توسعه صنایع دستی داخلی را فراهم نماید و با تشویق مردم به خلاقیت و نوآوری و کاربردی کردن صنایع دستی داخلی اقبال مردم به صنایع دستی داخلی را افزایش دهد و شرایط لازم برای واردات کالاهای بی کیفیت خارجی را محدود کند (در راستای حمایت از شعار امسال رهبری). رسانه می تواند با معرفی جاذبه های گردشگری کشور که در نوع خود در جهان بی نظیر است و مردم کشور از وجود این آثار زیبا بی خبرند، زمینه های لازم را برای اصلاح فرهنگ سفر فراهم آورد تا ضمن بهره مندی گردشگران داخلی از جاذبه های گردشگری کشور، زمینه های حضور گردشگران خارجی در کشور نیز فراهم شود. با توجه به نقش بسیار مهم صدا و سیما مجددا پیشنهادهای این بخش را در این فصل جمع بندی عنوان می کنیم:

۱- دعوت از ریاست محترم صدا و سیمای کشور به معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه و برگزاری جلسه ای پیرامون موضوع طرح با حضور ایشان و جناب آقایان دکتر مونسان و دکتر الفت و سایر مدیران کل سه سازمان و مجری طرح جهت همفکری در نحوه ورود صدا و سیما به بحث فرهنگ سازی توسعه پایدار گردشگری کشور و تبلیغات و بازاریابی در راستای اهداف اقتصاد مقاومتی و کاهش آسیب های اجتماعی

۲- اختصاص بودجه آموزش و فرهنگ سازی در راستای توسعه گردشگری پایدار کشور با رویکرد تحقق بخشیدن به اهداف اقتصاد مقاومتی و کاهش آسیب های اجتماعی و اشتغالزایی و رفع بیکاری در مناطقی که پتانسیل جذب گردشگر داخلی و خارجی دارند.

۳- اختصاص بودجه از طرف بیت رهبری، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و سایر نهاد های فرهنگی دیگر جهت ساخت مستندهای جذاب از جاذبه های گردشگری ناشناخته و کمتر شناخته شده کشور (مانند برنامه مستند ایرانگرد توسط جواد قارائی) با تمرکز بر محصولات و گونه های گردشگری پتانسیل دار در مناطق محروم کشور و توجه به جدول گونه های گردشگری در بخش اول

۴- برگزاری نشست ها و میزگردهای گردشگری پایدار با رویکرد آموزشی و فرهنگ سازی به صورت هفتگی در شبکه های پرمخاطب تلویزیونی داخلی با حضور مسئولین سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه و تمرکز بر موضوع طرح با حضور مجری طرح در

تعدادی از این برنامه ها جهت توضیح بخش ها و مبانی اجرایی طرح در رسانه ملی. تعدادی از دانشجویان رشته مدیریت جهانگردی نیز به عنوان حضار جهت پرسش و پاسخ در این نشست ها حضور داشته باشند.

تعدادی از موضوعات پیشنهادی این میزگردها در صدا و سیما

- ۱-۴- توسعه پایدار گردشگری کشور و تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی و نقش سازمان های مختلف
- ۲-۴- توسعه پایدار گردشگری کشور و اشتغالزایی و کاهش آسیب های اجتماعی و نقش سازمان های مختلف
- ۳-۴- کارآفرینی سبز و اشتغالزایی با توسعه گردشگری پایدار در کشور
- ۴-۴- معرفی جدول گونه های مختلف گردشگری استان ها (بخش اول) و نقش مردم و سرمایه گذاران
- ۵-۴- توسعه گردشگری داخلی و نقش سرمایه گذاران داخلی
- ۶-۴- بررسی راه کارهای توسعه بازاریابی و تبلیغات گردشگری در جهت افزایش گردشگران ورودی.
- ۷-۴- مردمی شدن گردشگری و توسعه پایدار آن
- ۸-۴- امنیت و گردشگری باحضور آقای دکتر مسعودی فر و کارشناسان گردشگری.
- ۹-۴- توسعه پایدار گردشگری کشور و نقش دانش آموزان در مقاطع مختلف (تشریح طرح همیار گردشگر)
- ۱۰-۴- توسعه پایدار گردشگری کشور و نقش روحانیون و نهادهای مذهبی.
- ۱۱-۴- توسعه پایدار گردشگری کشور و نقش سازمان های مردم نهاد (NGO ها)
- ۱۲-۴- توسعه پایدار گردشگری کشور و نقش تشکل های گردشگری مانند کانون انجمن صنفی راهنمایان تور، جامعه هتل داران و آژانس ها و دفاتر خدمات مسافرتی
- ۱۳-۴- دانشگاه و نقش اساتید و دانشجویان رشته مدیریت جهانگردی در توسعه پایدار گردشگری کشور
- ۱۴-۴- حفظ محیط زیست و توسعه پایدار گردشگری کشور با حضور کارشناسان محیط زیست و فرهنگ سازی سفرهای داخلی در جهت اصول محیط زیستی گردشگری پایدار (در شمال کشور تخریب محیط زیست و آلوده کردن جنگل ها و سواحل به زباله های ناشی از اقامت گردشگران فاجعه بار است)
- ۱۵-۴- توسعه پایدار گردشگری کشور و نقش مستند سازان و کارگردان ها در توسعه گردشگری فیلم
- ۱۶-۴- توسعه پایدار گردشگری کشور و نقش آن در تحقق شعار امسال رهبری (حمایت از کالای ایرانی)
- ۱۷-۴- گردشگری پایدار و رونق صنایع دستی بومی ایران
- ۱۸-۴- گردشگری مذهبی و معنوی و صدور ارزش های اسلام و انقلاب توسط گردشگران ورودی
- ۱۹-۴- ایران هراسی و اسلام هراسی و نقش گردشگری پایدار در کاهش این دو پدیده
- ۲۰-۴- مناطق محروم و توسعه گردشگری داخلی با هدف فقر زدایی و کاهش وقوع جرم
- ۲۱-۴- و غیره.....

موضوعات جذاب و زیادی هستند که می توانند موضوع این میزگردهای صدا و سیما باشند ولی اولویت با موضوعات پیشنهادی بالا است.

۵- علاوه بر شبکه های ملی تمام شبکه های استانی نیز باید در تحقق این طرح ملی بسیج شوند و دو تا سه برنامه در هفته در ساعات پر مخاطب را به معرفی جاذبه های مختلف گردشگری استان خود و میزگردانی با

حضور کارشناسان و مسئولین سازمان میراث فرهنگی ، صنایع دستی و گردشگری و معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم استان ترتیب دهند. خیلی از مردم کشورمان هنوز جاذبه های گردشگری کمتر شناخته شده استان خود را ندیدند و صدا و سیمای مراکز استان ها می توانند در معرفی این جاذبه ها در قالب مستندهای گردشگری استانی و دادن آموزش های اصول گردشگری پایدار در حین این برنامه ها نقشی بزرگ ایفا کنند. پخش صوتی این برنامه ها نیز از رادیو مراکز استانی صورت گیرد. با توسعه گردشگری روستائی و بوم گردی ها در خیلی از استان های کشور می توان مردم شهرهای استان ها را جهت گذراندن آخر هفته خود ترغیب به سفر کوتاه به این بوم گردی ها و روستاهای هدف گردشگری استان ها کرد البته پر کردن اوقات فراغت این گردشگران درون استانی با برنامه های شاد و جشنواره های محلی نیز پیشنهاد می گردد.

۶- پخش تیزرهای تبلیغاتی از جاذبه های بی نظیر گردشگری ایران (۱ دقیقه ای) با توجه به انواع گونه های گردشگری معرفی شده در بخش اول طرح به صورت حرفه ای و هدفمند قبل از برنامه های پربازدید شبکه ملی و دعوت مردم ایران به بازدید از آنها در راستای توسعه گردشگری داخلی و پخش صوتی آن از رادیو ایران.

۷- ایده پردازی و طراحی مسابقات جذاب و مهیج تلوزیونی با توجه به موضوع طرح و اطلاع رسانی و فرهنگ سازی پیرامون ۱ میلیون جاذبه های مختلف گردشگری کشور جهت رونق گردشگری داخلی با دعوت از اسپانسرهای بزرگ گردشگری کشور و آژانس های بزرگ جهت اسپانسر شدن این مسابقات و دادن بسته های سفرهای داخلی (به عنوان جایزه این مسابقات) به مناطق کمتر شناخته شده ایران جهت فرهنگ سازی سفرهای داخلی و جلب توجه مردم ایران به این مناطق (چابهار، بوشهر و مناطقی که از نظر معاونت اجتماعی قوه قضائیه فقر و بیکاری در آنها بیشتر است و احتمال وقوع جرم به دلیل بیکاری جوانان بیشتر است مورد توجه قرار بگیرند). در مورد محتوا و نحوه برگزاری این مسابقات باید از افراد حرفه ای نظرسنجی شود.

۸- ساخت فیلم ها و سریال های تلوزیونی جذاب (ملی و استانی) با موضوع طرح و نشان دادن مناطق بکر و جذاب گردشگری ایران در دل این سریال ها و فیلم ها (مانند سریال های شبکه های ترکی) که مخاطبین با دیدن این مناظر و اماکن ترغیب جهت سفر به آنها شوند. در اینجا نقدی بزرگ به دست اندرکاران سریال بسیار زیبا و پرمخاطب پایتخت وارد است که درحالیکه حرف از اقتصاد مقاومتی و توسعه گردشگری داخلی می زنیم متاسفانه در نوروز ۱۳۹۷ بخش هائی از این سریال پر مخاطب داخلی در ترکیه پر شده بود و توجه مردم ایران را جهت سفر به این کشور که به خودی خود ایرانی ها زیاد می روند را جلب کرده بود در حالیکه می توانست برعکس باشد و این سریال در نقاط مختلف ایران با هدف نشان دادن جاذبه های گردشگری کشور به خصوص مناطق کمتر شناخته شده پر شده باشد. امیدواریم سریال های نوروز ۹۸ با این رویکرد ساخته شوند.

۹- تمام موارد ذکر شده در ۸ مورد قبلی را نیز می توان به شبکه های برون مرزی ایران جهت نشان دادن چهره واقعی از جاذبه های بی نظیر گردشگری ایران به جهانیان تعمیم داد به خصوص بخش ۸ و تمرکز بر گردشگری فیلم و مستند با حضور بازیگران مطرح جهانی در اماکن گردشگری ایران (برای مثال جکی جان جهت بازی کردن در فیلمی حرفه ای که در جاذبه های میراث جهانی ایران ساخته می شود دعوت به ایران شود و یا حتی

بازیگران و کارگردان های معروف هالیوودی که بعضا با سیاست های آمریکا مخالفند (مثل مایکل مور) به ایران دعوت شوند و فیلم شکوه تمدن پارس را در برابر فیلم ضد ایرانی ۳۰۰ بسازند و در همه سینماهای دنیا به تصویر در آید تا جهانیان با حقایق این کشور کهن و مهد تمدن جهان آشنا شوند. الگوی ایرانی-اسلامی پیشرفت نیز می تواند در جهت فرهنگ سازی عمومی موضوع ساخت خیلی از فیلم هائی در حد حضور در جامعه بین الملل و جشنواره های خارجی شود. (چرا باید فیلم های منفی اجتماعی اوضاع درونی ایران فقط در جشنواره های بین المللی مطرح شوند، باید در نشست های جامع با کارگردانان مطرح کشور از آنها خواسته شود زیبایی های ایران را به رخ جهانیان بکشند به جای فقر و معضلات اجتماعی).

آموزش و فرهنگ سازی گردشگری پایدار و روحانیون و سایر نهادهای مذهبی از دیگر بخش های این فصل مهم بود که خواننده محترم جهت دیدن راهکارها و پیشنهادات می تواند مستقیماً به این فصل مراجعه کند. یکی از موارد بسیار مهم مطرح شده در این فصل، جدول (۸-۲): پاسخ گردشگران خارجی به صورت طیف لیکرت در بخش نتایج تورهای گردشگری معنوی در یزد بود که نتایج علمی جالبی را در مورد اثرگذاری گردشگری معنوی در یزد نشان می دهد و اگر همین جدول و گزارش عملکرد کمیته گردشگری مذهبی و معنوی استان یزد که نسخه ای از آن قبلاً تقدیم معاونت اجتماعی قوه قضائیه و معاونت گردشگری کشور شده است، در اختیار نهاد های مذهبی و ائمه جمعه سراسر کشور قرار بگیرد و به خصوص نسخه ای به بیت رهبری و حوزه علمیه قم ارسال شود، روحانیون و جامعه مذهبی کشور دید مثبت تری روی توسعه گردشگری در کشور پیدا خواهند کرد و متوجه خواهند شد که توسعه گردشگری نه تنها تهدیدی برای رزش های فرهنگی- مذهبی جامعه نیست بلکه فرصتی بی نظیر برای صدور ارزش های انقلابی و فرهنگی- مذهبی کشور است و ابزاری قدرتمند برای مبارزه با ایران هراسی و اسلام هراسی و نابود کردن نقشه های شوم دشمنان. امید است این مورد توسط **اداره کل امنیتی و انتظامی معاونت اجتماعی قوه قضائیه** به صورت جدی پیگیری شود و زمینه شکل گیری جلسات مشترک با جامعه روحانیون و حوزه علمیه قم و نماینده بیت رهبری و شورای سیاست گذاری ائمه جمعه سراسر کشور هر چه زودتر ایجاد شود.

آموزش و فرهنگ سازی گردشگری پایدار و سازمان های مردم نهاد (NGO ها) و کمیته های گردشگری بخشی دیگر از این فصل مهم بود که با توجه به اینکه این سازمانها به عنوان نهادهایی مستقل و بدون وابستگی به دولت ایفای نقش می کنند و به صورت داوطلبانه و برای مقاصد غیر انتفاعی و غیر سیاسی به وجود می آیند، لذا می توانند در **پیشگیری از جرم** نقش بسیار موثری داشته باشند و در کاهش جرایم و پیشگیری از آنان بالاخص نقش آفرین باشند. سازمانهای مردم نهاد از طریق اطلاع رسانی و آگاه سازی عمومی (ارتباطات)، جلب مشارکت مردمی (بسیج عمومی)، جذب سرمایه ها و منابع کوچک مردمی (بسیج منابع)، ایجاد، گسترش و تقویت هماهنگی بین دولت و مردم، گسترش نظارت عمومی و ارزیابی فعالیت ها، افزایش بهره وری در استفاده از منابع و هنجارسازی عمل می کنند که در این بین سه موضوع جلب مشارکت مردمی، بسیج منابع و نظارت و ارزیابی از اهمیت و جایگاه بالایی برخوردار هستند و نقش آنها در موضوع پیشگیری نقش بسیار تاثیر گذاری

است. با توجه به مطالب فوق که از مقاله پژوهشی آقای سلیمانی برداشت شده است لذا در مورد نقش سازمان های مردم نهاد در کاهش آسیب های اجتماعی و وقوع جرم شکی نیست و پتانسیل بزرگی است و در تحقیقات مختلف نقش آنها بررسی شده است از طرفی نقش بی بدیل این سازمان ها در توسعه پایدار گردشگری در مقالات مختلف گردشگری داخلی و خارجی مورد تحقیق قرار گرفته اند مانند موسوی و همکاران (۱۳۹۴) که نقش سازمان های غیردولتی در توسعه گردشگری را بررسی کرده اند و در پژوهش خود جایگاه تشکل های غیردولتی را در ارتقاء جذب گردشگران و راه اندازی پروژه های گردشگری مورد بررسی قرار داده اند که عنوان کردن نتایج این تحقیقات خارج از حوصله این طرح است و با توجه به تجربه بسیار خوب و موفق کمیته های گردشگری مذهبی و معنوی و پایدار استان یزد که نمونه ای از عملکرد آنها به عنوان سازمان های مردم نهادی که تحت حمایت سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان یزد هستند قبلا در این طرح مطرح شده اند، لذا چندین راهبرد عملی پیشنهاد می گردد:

۱- با حمایت ادراه کل میراث فرهنگی و معاونت اجتماعی هر استان، کمیته های گردشگری پایدار و سایر کمیته های گردشگری دیگر شکل بگیرند و با توجه به موارد آموزشی اشاره شده در بخش ها و بندهای قبلی از اعضای این کمیته ها در خواست شود در فرهنگ سازی و آموزش جامعه نقشی مهم ایفا کنند.

۲- در کشور جوانان تحصیل کرده و خلاق زیادی داریم که با حمایت از آنها در جهت تشکیل سمن ها و بها دادن به نظرات و افکارشان می توانیم شاهد پویایی بیشتر قشر جوان جامعه و مشارکت فعالانه آنها در رشد و ترقی فرهنگ ایرانی-اسلامی باشیم و سعی شود متناسب با حوزه فعالیت های این سمن های جوان از طرف نهادها و سازمان های مختلف دولتی و خصوصی حمایت های مادی و معنوی صورت گیرد.

۳- با درگیر شدن بیشتر سمن ها و روی آوردن جوانان بیکار و تحصیل کرده به آنها در حوزه تبلیغات و بازاریابی گردشگری به خصوص در فضای مجازی و سطح شهرها و تمامی موارد آموزشی مطرح شده در بخش راهنمایان تور می توان شاهد مردمی شدن اصول گردشگری پایدار در سطح جامعه شد و با توجه به موضوع طرح آثار و نتایج مثبت مشارکت سمن ها در توسعه پایدار گردشگری کشور منجر به تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی، اشتغالزایی و رفع بیکاری خواهد شد که به خودی خود کاهش آسیب های اجتماعی و وقوع جرم را به دنبال خواهد داشت لذا دولت و نهادهای حکومتی اگر سمن ها را به عنوان موتور محرکه جامعه باور کنند و به آنها و عقاید و افکارشان بها دهند اتفاقات خوبی در آینده کشور خواهد افتاد.

آموزش و فرهنگ سازی گردشگری پایدار و سایر نهادها از بخش های آخر این فصل بود که مهمترین نهاد ها و افرادی که می توانند در آموزش و فرهنگ سازی گردشگری پایدار با توجه به تحقیقات و تجربیات عملی مجری طرح نقش ایفا کنند در بخش های قبلی ذکر شدند ولی استفاده از پتانسیل بسیار بالای بسیج های دانش آموزی و محلات (فرهنگ سازی و آموزش اصول گردشگری پایدار به ساکنین محله خود از روش های گوناگون و در نظر گرفتن اردوهای یک روزه شهری یا درون استانی یا چند روزه برون استانی با هدف فرهنگ سازی توسعه گردشگری داخلی و عملیاتی کردن اصول گردشگری پایدار)، بخش های مردمی و اجتماعی نیروی انتظامی و سپاه) آموزش نیروهای خود در جهت ارتقا امنیت گردشگری و نحوه رفتار صحیح با گردشگران داخلی و

خارجی)، سازمان های فرهنگی و گردشگری شهرداری ها و بخش آموزش شهروندی آنها) بنرها و بیلبوردهای شهری با موضوع ترویج گردشگری پایدار و حمایت از تئاترها و جشنواره های خیابانی پیرامون موضوع طرح) و کمیسیون های فرهنگی و اجتماعی شورای شهرها در راستای همگانی کردن اجرای اصول گردشگری پایدار در کشور در راستای ترویج ارزش های اقتصاد مقاومتی و بحث شعار حمایت از کالای ایرانی با خرید صنایع دستی بومی هر منطقه نیز پیشنهاد می گردد.

آموزش و فرهنگ سازی و استارت آپ های گردشگری آخرین مطلبی بود که در این فصل بسیار مهم در مورد آن صحبت شد. تمام مطالب فصل هشتم توسط خود مجری طرح که مسئول آموزش کمیته گردشگری پایدار استان یزد است تهیه شده است و نکته پایانی در این فصل مهم اینست که ابتدا باید فرهنگ سازی و آموزش گردشگری پایدار در کشور همگانی و فراگیر شود و گردشگری مردمی شود.

در فصل نهم سیاست گذاری، برنامه ریزی و توسعه گردشگری پایدار کشور مورد بحث و بررسی قرار گرفت و در جدول (۹-۲) اولویت بندی عوامل اجرای سیاست های گردشگری و شاخص های آن مطرح شدند و مشخص شد که توجه به تخصص و مهارت مجریان مهم ترین عامل در سیاست گذاری گردشگری کشور است. با توجه به مجموعه ی یافته های محققین در این بخش می توان موارد زیر را به عنوان پیشنهادات حاصل از یافته های تحقیق آنها ارائه کرد:

۱- بررسی و تدوین سیاست های گردشگری های جامع گردشگری در بستر سیاست های گردشگری های جامع اقتصادی و توجه به رابطه متقابل سیاست های گردشگری با دیگر زمینه ها مانند آموزش، رفاه اجتماعی، اشتغال، درآمدزایی و غیره و گسترش حوزه تعریف گردشگری از محدوده اقامتگاه ها و مراکز خدماتی به تمام حوزه های مرتبط با این صنعت از جمله حمل و نقل و انرژی و به طور کلی وجود متدولوژی خطمشی گذاری گردشگری، می تواند خلاء مربوطه به فقدان سیاست های گردشگری ها و سیاست های جامع گردشگری را پر نماید.

۲- نتایج تحقیق نشان می دهد که بسیاری از سیاست های گردشگری بدلیل عدم اعتماد عمومی بطور ناقص اجرای می شود یا اصلاً اجرا نمی شود. فقدان اعتماد عمومی به سرمایه گذاری در بخش گردشگری و عدم تمایل بخش خصوصی به مشارکت در بخش صنعت از معضلات عمده بخش گردشگری است. با ایجاد ضمانت نامه های لازم در امنیت سرمایه گذاری، تصویب قانون مدون و قوی در حفظ سرمایه بخش خصوصی و بسترسازی فرهنگی از طریق رسانه های جمعی می توان فضای مناسب برای سرمایه گذاری در بخش صنعت را توسط بخش خصوصی و جذب سرمایه های خارجی فراهم نمود.

۳- وجود مراجع متعدد قانون گذاری و همچنین دستگاه های اجرایی به عنوان عاملی بازدارنده در اجرای اثربخش خطمشی ها نه تنها در بخش گردشگری، بلکه در دیگر بخش ها تلقی گردد. لذا ضروری است خطمشی گذاری بخش گردشگری در یک جا متمرکز شود تا امکان توسعه و اجرای یکپارچه و هماهنگ سیاست های گردشگری کشور فراهم گردد. همان گونه که در یافته ها نیز مشخص گردید، ساختار اداری غیرمتمرکز، انعطاف پذیر و چابک از الزامات اجرای خطمشی گردشگری می باشد.

- ۴- با توجه به روشن شدن اهمیت برجسته نقش ویژگی‌های رفتاری و شخصیتی مجریان و تخصص و مهارت آنها، ضرورت توجه به انتخاب افراد مجری و کارکنان اجرایی و دادن آموزش‌های به روز و مرتبط به چشم می‌خورد. محققینی چون رزقی رستمی (۱۳۸۳)، وان هورن و وان میتر (۱۹۸۰)، الوانی (۱۳۸۹)، قلی پور (۱۳۸۷)، ساباتیر و مازمانیان (۱۹۹۶) نیز بر اهمیت نقش مجریان در اجرای سیاست های عمومی و گردشگری تاکید کرده‌اند.
- ۵- با توجه به بررسی اثربخشی سیاست های گردشگری به نظر می‌رسد توجه به سیاست های توسعه - بازاریابی باید در راس توجهات مسئولین قرار گیرد. چرا که از نظر خبرگان تحقیق، این سیاست های تدوینی در این حوزه دارای بالاترین اهمیت و اولویت بوده است.
- ۶- برای پیاده سازی سیاست های فرهنگی داشتن نظام اداری و اجرایی کارآمد از اهمیت خاصی برخوردار است. لذا با توجه به اهمیت بحث فرهنگی گردشگری، ارزیابی عملکرد نظام اداری و اجرایی و سعی در بالا بردن کارایی آنها باید در دستور کار متولیان امور گردشگری کشور قرار گیرد.
- ۷- بررسی و تدوین سیاست های گردشگری‌های جامع گردشگری در بستر سیاست های گردشگری‌های جامع اقتصادی و توجه به رابطه متقابل سیاست های گردشگری‌های دیگر زمینه‌ها مانند آموزش، رفاه اجتماعی، اشتغال، درآمدزایی و غیره و گسترش حوزه تعریف گردشگری از محدوده اقامتگاه‌ها و مراکز خدماتی به تمام حوزه‌های مرتبط با این صنعت از جمله حمل و نقل و انرژی و به طور کلی وجود روش‌شناسی سیاست های گردشگری‌گذاری گردشگری، می‌تواند خلاء مربوطه به فقدان سیاست های گردشگری‌های جامع گردشگری را پر نماید. در این راستا در این پژوهش مدلی ارائه شد که با استفاده از آن می‌توان به سیاست های گردشگری‌گذاری گردشگری جمهوری اسلامی ایران پرداخت. این مدل بخصوص در تدوین سیاست های گردشگری‌های گردشگری برنامه ششم توسعه می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد.
- ۸- وجود مراجع متعدد قانون‌گذاری و همچنین دستگاه‌های اجرایی به عنوان عاملی بازدارنده در اجرای اثربخش سیاست های گردشگری‌ها نه تنها در بخش گردشگری، بلکه در دیگر بخش‌ها تلقی گردد. لذا ضروری است سیاست های گردشگری‌گذاری بخش گردشگری در یک جا متمرکز شود تا امکان توسعه و اجرای یکپارچه و هماهنگ سیاست های گردشگری‌های گردشگری کشور فراهم گردد.
- ۹- با توجه به مدل نهایی برای تدوین سیاست های گردشگری‌های گردشگری، به نظر می‌رسد توجه به سیاست های گردشگری‌های توسعه - بازاریابی که از نظر خبرگان دارای بالاترین اهمیت است، باید در راس توجهات مسئولین و سیاست های گردشگری‌گذاران قرار گیرد. در خصوص سیاست های گردشگری‌های توسعه - بازاریابی می‌توان پس از تدوین سیاست های گردشگری‌های کلان، از راهبردها و برنامه‌های عملیاتی مانند برندسازی، شرکت در نمایشگاه‌های بین‌المللی، گردشگری مجازی و غیره استفاده کرد. تعیین این راهبردها خود مستلزم انجام پژوهش است.

۱۰- از سوی دیگر همانگونه که حیدری چپانه و همکاران (۱۳۹۲) عنوان داشته‌اند برای توسعه و برنامه‌ریزی گردشگری، وجود مدیریتی واحد، کارآمد و منسجم برای ایجاد هماهنگی بین بخش‌های دولتی و خصوصی بسیار حائز اهمیت است. این نوع مدیریت با توجه به مدل نهایی تحقیق می‌تواند در زمینه بازاریابی و توسعه نمود بیشتری پیدا کند.

این بخش سیاست گذاری توسط آقای مرتضی بذرافشان دانشجوی دکتری مدیریت جهانگردی دانشگاه علامه تهیه شده است که همکار اصلی طرح نیز می‌باشند و در حوزه سیاستگذاری گردشگری دارای چندین عنوان مقاله و کتاب هستند. با توجه به مدل پیشنهادی ایشان به عنوان مجری طرح سند چشم انداز گردشگری پایدار شرق استان کرمان می‌توان برای هر یک از استان های کشور با توجه به مدل شکل (۹-۲) در فصل نهم، سند جامع چشم انداز گردشگری در بازه زمانی حداقل یک ساله که عملیات میدانی نیاز دارد تهیه کرد. در ادامه این فصل چارچوب سیاست گذاری و برنامه ریزی گردشگری کشور (توسط آقای بذرافشان و خانم دکتر صداقت از همکاران طرح) مطرح و بررسی شد و ماده قانون های مختلف در حوزه گردشگری کشور به خصوص برنامه ششم سند چشم انداز ۲۰ ساله به طور کامل مطرح و تشریح شدند و در مورد فرآیند و الگوی برنامه ریزی در گردشگری صحبت شد و فرایند برنامه ریزی در شکل (۹-۳) این فصل به تصویر کشیده شد. زمینه های اصلی فعالیت سیاست گردشگری در شکل (۹-۴) نشان داده شد. (به اصل طرح مراجعه شود. یکی از مهمترین بخش های این فصل اهداف، استراتژی، برنامه عملیاتی و سازمان های متولی برای توسعه گردشگری جمهوری اسلامی ایران بود که در قالب جدول (۹-۵) نشان داده شد و این جدول می‌تواند در سطح کلان مدلی برای برنامه ریزی گردشگری کشور باشد. (جدول اصلی طرح) سپس برای پرهیز از هرگونه موازی کاری، برنامه ملی توسعه گردشگری ایران که توسط سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری کشور تهیه شده در آخر این فصل آورده شده است تا با جدول (۹-۵) مبنای تصمیم گیری ها قرار بگیرد. در جداول (۹-۶) تا (۹-۱۱) تحلیل سیاست ها و قوانین حوزه گردشگری (برگرفته از سند راهبردی توسعه گردشگری) آورده شدند و در جداول (۹-۱۲) تا (۹-۱۹) یادگیری حاصل از سیاست ها و قوانین حوزه گردشگری در بخش های مدیریت گردشگری، مجوزها، صنایع دستی، مهارت، اقامت گاه ها، میراث فرهنگی، سرمایه گذاری خارجی و حمل و نقل به طور کامل آورده شدند که لازم است از اداره کل مطالعات و آموزش گردشگری کشور که این جداول و اطلاعات ارزشمند را در اختیار مجری طرح قرار دادند تشکر و قدردانی شود.

جدول اصلی و بسیار مهم طرح که در استان ها مورد توجه قرار گیرد و منظور از کمیته اجرائی اشاره شده در آن همان کارگروه استانی است که در انتهای خلاصه طرح آمده است.

جدول (۹-۵): اهداف، استراتژی، برنامه عملیاتی و سازمان های متولی برای توسعه گردشگری

جمهوری اسلامی ایران

ردیف	اهداف	استراتژی	برنامه عملیاتی	سازمان متولی	سازمان همکار
۱.	مدیریتی و سیاسی	مشارکت کامل و فعال بخش دولتی، خصوصی، سازمان‌های مردم نهاد و سایر ذی‌نفعان گردشگری در فرایندهای تصمیم‌گیری مربوطه	تعیین، تدوین و ابلاغ شرح وظایف متولیان حوزه‌های مختلف با محوریت میراث فرهنگی هر استان به عنوان متولی اجرای طرح توسعه گردشگری و محل استقرار دبیرخانه	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	استانداری، سازمان برنامه و بودجه
۲.			ایجاد روابط مناسب با سایر سازمان‌های گردشگری در سطح کشور برای استفاده از تجربیات آن‌ها	کمیته اجرایی	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، قوه قضائیه
۳.			اصلاح ساختار سازمانی و ارتقاء سطح ادارات و نمایندگی‌های میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	استانداری، سازمان برنامه و بودجه
۴.	اولویت‌دهی به تلاش‌های تحقیق و توسعه (R&D) صنعت گردشگری	بررسی و شناسایی مشکلات گسترش تورگردانی هر استان در جلسات شورای مشورتی	بررسی و شناسایی مشکلات گسترش تورگردانی هر استان در جلسات شورای مشورتی	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	آژانس‌های مسافرتی، انجمن راهنمایان تور
۵.			مطالعه و شناسایی بازارهای هدف گردشگری در هر استان	موسسات آموزشی، دانشگاه	انجمن صنفی راهنمایان گردشگری، آژانس‌های مسافرتی، کمیته‌های گردشگری هر استان
۶.	مدیریت و کنترل بحران‌های گردشگری	شناسایی نقاط، پهنه‌ها و محورهای بحرانی (سیاسی-امنیتی) هر استان تلاش در راستای بهبود تصویر کشور در اذهان ملی و منطقه‌ای	شناسایی نقاط، پهنه‌ها و محورهای بحرانی (سیاسی-امنیتی) هر استان	شورای تامین	معاونت سیاسی، امنیتی استانداری
۷.			تلاش در راستای بهبود تصویر کشور در اذهان ملی و منطقه‌ای	وزارت امور خارجه	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، موسسات (در قالب طرح‌های برندسازی)، صدا و سیما
۸.	مدیریت مسائل زیربنایی مراکز گردشگری	ارتقاء کیفیت جاده‌های زمینی به ویژه راه‌های منتهی به منابع گردشگری	ارتقاء کیفیت جاده‌های زمینی به ویژه راه‌های منتهی به منابع گردشگری	راه و شهرسازی	راهنمایی و رانندگی
۹.			مطالعه و امکان‌سنجی برقراری سفرهای مستقیم بین‌المللی	سازمان فرودگاه‌ها	سازمان هواپیمایی کشوری، انجمن آژانس‌های مسافرتی
۱۰.			دسترسی جاذبه‌ها و منابع بین‌المللی و ملی به شبکه‌ی اینترنت	مخابرات	اپراتورهای تلفن همراه
۱۱.			برنامه‌ریزی در جهت ارتقاء کیفیت خدمات رسانی	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	شرکت‌های عامل تطبیق استانداردهای

فعال نمودن مدیریت کیفیت جامع (TQM) در تمامی بخش‌های صنعت گردشگری	بهبود نظام سطح‌بندی هتل‌ها، مهمان‌پذیرها، رستوران‌ها و واحدهای پذیرایی اقامتی	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	شرکت‌های عامل تطبیق جامعه هتل داران هر استان	۱۲.
ایجاد و توسعه مسیرهای مشخص گردشگری با موضوعات معین	نصب تابلوها و سکوه‌های استراحت، سایه‌بان و سرویس‌های بهداشتی در مسیرهای گردشگری	شهرداری	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	۱۳.
	شناسایی و معرفی انواع مختلف گردشگری در هر استان	موسسات آموزشی	مراکز دانشگاهی، کمیته‌های گردشگری	۱۴.
	حذف آلودگی‌های بصری و صوتی در مسیرهای گردشگری	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	شهرداری	۱۵.
	افزایش مشوق‌های سرمایه‌گذاری خصوصی در بخش گردشگری مثل معافیت‌های مالیاتی، اعتبارات با سود بانکی کم و ...	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	اتاق بازرگانی، قوه قضائیه	۱۶.
اقتصادی امکان‌پذیر و عملی سازد	برنامه‌ریزی برای تهیه طرح‌های امکان‌سنجی سرمایه‌گذاری در منابع گردشگری هر استان	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	موسسات آموزشی، دانشگاه‌ها	۱۷.
	مطالعه و پیشنهاد تاسیس صندوق حمایت توسعه از سرمایه‌گذاران بخش‌های مختلف	استانداری	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	۱۸.
	تبدیل بخشی از بافت‌های تاریخی یا فرهنگی هر استان به بازارچه صنایع دستی	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	بخش خصوصی	۱۹.
افزایش درآمد و سهم عموم مردم از منافع اقتصادی گردشگری	شناسایی پتانسیل‌های موجود در اعطای کاربری‌های متناسب با گردشگری	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	بخش خصوصی	۲۰.
	احیاء رشته‌ها و هنرهای منسوخ شده و یا در حال منسوخ شدن صنایع دستی	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	بخش خصوصی	۲۱.
مرتبط با گردشگری	ارائه پکیج‌های گردشگری با محوریت گونه گردشگری شاخص هر استان	تشکل‌های گردشگری	انجمن آژانس‌های مسافرتی	۲۲.
	ترویج و اطلاع‌رسانی مزیت‌های سفر با تورهای گردشگری برای آحاد مردم	تشکل‌های گردشگری	آژانس‌های مسافرتی، انجمن صنفی راهنمایان گردشگری، موسسات آموزشی	۲۳.

اقتصادی

۲۴		تقویت و توسعه تشکلات مردمی (غیردولتی، سمن‌ها) در کلیه زمینه‌های میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	استانداری	سازمان های مردم نهاد در استان ها و کمیته های گردشگری
۲۵		برگزاری همایش تجلیل از هنرمندان و بزرگران عرصه‌های مختلف	کمیته اجرایی	فرهنگ و ارشاد
۲۶	فرهنگ سازی توسعه گردشگری	بهره‌گیری از وضعیت تربیون‌های عمومی و رسانه‌ها جهت توسعه فرهنگ گردشگری	شهرداری	سازمان فرهنگی، اجتماعی و ورزشی شهرداری
۲۷		برگزاری دوره‌های آموزشی مختلف با محوریت موسسات دارای مجوز	موسسات آموزشی دارای مجوز	دانشگاه
۲۸		آموزش و ترویج منشور اخلاقی برای گردشگران ورودی، آحاد مردم، دست‌اندرکاران و متصدیان گردشگری در هر استان	موسسات آموزشی دارای مجوز	دانشگاه، کمیته های گردشگری مانند کمیته توسعه گردشگری پایدار
۲۹		تقویت نظارت محیطی و نظام مقرراتی در مناطق حساس	ایجاد نهادهای مناسب برای نظارت بر طرح‌ها و پروژه‌ها	کمیته اجرایی
۳۰	زیست محیطی	تهیه فهرستی جامع از بناهای تاریخی و روستاهای هدف گردشگری	استانداری (معاونت توسعه روستایی)	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
۳۱		توسعه گردشگری مسئولانه	کمیته های وابسته به میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	استانداری، دانشگاه
۳۲	برندسازی جذاب مناطق گردشگری از نظر میراث فرهنگی و طبیعی	افزایش رضایت گردشگران ورودی به هر استان و منطقه	تشکل های گردشگری	تمامی نهادهای مرتبط
۳۳		تعیین شعار محوری برای توسعه گردشگری هر استان	کمیته اجرایی	دانشگاه، میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
۳۴		برگزاری جشنواره‌ها و همایش‌های خاص هر استان	کمیته اجرایی	نهادهای متولی
۳۵	بازاریابی	حمایت از برندها و پیگیری ثبت طرح‌های هنرمندان در حوزه صنایع دستی	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	تمامی نهادهای مرتبط
۳۶		ایجاد بازارهای نوظهور (متنوع‌سازی)	ایجاد یک وبگاه اینترنتی برای معرفی جاذبه‌های هر استان از طرف سازمان میراث فرهنگی	کمیته گردشگری الکترونیک

۳۷.		ادامه‌ی روند بازاریابی گردشگری با توجه به تحولات اقتصادی و سیاسی	کمیته اجرایی	وزارت امور خارجه
۳۸.		افزایش تعاملات بین منطقه‌ای گردشگری	وزارت امور خارجه	سفارت خانه ها
۳۹.		شناسایی کشورهای مبدا گردشگری جهت جذب گردشگران خارجی	تشکل های گردشگری	آژانس های مسافرتی
۴۰.		راه‌اندازی و توسعه گردشگری خلاق	موسسات آموزشی	دانشگاه

در فصل دهم اقتصاد مقاومتی، شاخص ها و جرم و آسیب های اجتماعی و توسعه پایدار گردشگری بحث و بررسی شد و سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در قالب ۲۴ مورد مهم تشریح شدند. سپس در نمودار های (۱۰-۱) تا (۱۱-۱۰) مقایسه استانی سرانه هزینه تفریحات و سرگرمی خانوار شهری کشور حد فاصل سال های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۴ مورد بررسی قرار گرفتند و در مجموع، مشاهده شد که از منظر مخارج انجام شده برای تفریح و سرگرمی استان‌هایی همگن تلقی نشده و این در حالی است که استان‌های کشور از منظر آسیب‌های اجتماعی و جرائم نیز استان‌هایی کاملاً ناهمگن بوده است. بنابراین، این فرضیه که بین آسیب‌های اجتماعی، جرم و هزینه‌های انجام شده توسط خانوارها در هر استان برای تفریح و سرگرمی رابطه معنی‌داری وجود دارد، فرضیه‌ای ارزشمند است که مطالعه آن خالی از لطف نیست. بررسی وضعیت بخش گردشگری در استان‌های کشور را می‌توان از منظر تعداد خانوار سفر مورد ارزیابی قرار داد. سپس در نمودار (۱۰-۱۲)، تعداد خانوار سفر کل کشور: ۹۳-۱۳۹۰ مورد بررسی قرار گرفت که مشاهدات بیان می‌دارد که تعداد خانوار سفر در سال ۱۳۹۰ معادل ۳۶,۸۶ میلیون نفر بوده که طی دوره دارای روند افزایشی بوده که در سال ۱۳۹۳ معادل ۴۴,۴۷ میلیون نفر است و خبر از تقاضای داخلی در کشور جهت رشد گردشگری داخلی است. اگرچه تعداد خانوار سفر در طی این دوره نمودارهای (۱۰-۱۳) تا (۱۰-۱۶) نشان‌دهنده تمایزات گسترده‌ای در بین استان‌های کشور از این منظر است. بنابراین همانند بخش پیشین می‌توان بخش گردشگری را در هر استان و بین آسیب‌های اجتماعی و جرائم رابطه‌ی معنی‌داری را جستجو نمود. (تمام نمودار ها در اصل طرح هستند که خواننده محترم رجوع کنند).

در بخش جرم شناسی این فصل نمودارهای (۱۰-۱۷) تا شماره (۱۰-۲۱) به خوبی روند رشد سرقت را ترسیم می‌کند و این موضوع اهمیت بررسی عوامل جرم را نشان می‌دهد پژوهش‌های زیادی در ادبیات اقتصاد جرم ارتباط بین عوامل اقتصادی و جرم را بررسی کرده‌اند و مواردی از قبیل بیکاری، نابرابری درآمدی، فقر، صنعتی شدن و غیره را با جرائم مختلف مرتبط دانسته‌اند از سوی دیگر برخی پژوهش‌ها به ارتباط دوسویه میان عوامل اقتصادی و جرم اشاره می‌کنند و اذعان می‌دارند که نبود امنیت و جرم بر رشد و توسعه یک منطقه اثرات منفی دارد. از سوی دیگر مناطق ایران از نظر جرم ناهمگن هستند در نمودارهای (۱۰-۲۲) و (۱۰-۲۳) این مسئله نیز به‌خوبی قابل مشاهده است این ناهمگنی ناشی از عوام اقتصادی و اجتماعی و حتی موقعیت جغرافیای می‌تواند شکل گرفته باشد که بررسی دلایل این ناهمگنی‌ها می‌تواند در انتخاب سیاست‌های مناسب برای کاهش جرائم

کمک کند. با توجه به تفاوت‌های موجود در شرایط اقتصادی و اجتماعی استان‌های ایران بررسی دلایل رشد جرم در ایران در سطح استان حائز اهمیت است. در نمودار شماره (۱۰-۲۴) تا شماره (۱۰-۲۸) رشد جرائم مختلف در برخی از استان‌ها قابل مشاهده است. به عنوان مثال برای استان سیستان و بلوچستان در نمودار شماره (۱۰-۲۴) رشد ۱۹۵ درصدی سرقت از اماکن را نشان می‌دهد. این موضوع برای استان‌های متعدد دیگری نیز صادق بوده که می‌توان آن را در نمودارهای ارائه شده مشاهده نمود. در بخش آسیب‌های اجتماعی این فصل صرفاً به موضوع مهم طلاق پرداخته شد و امروز گسترش پدید طلاق در جوامع به عنوان یک آسیب اجتماعی قلمداد می‌شود و این پدیده باعث از هم گسیختن بنیادی‌ترین نهاد جامعه یعنی خانواده می‌شود ادبیات موجود نشان می‌دهد عوامل فرهنگی، اجتماعی، زیست محیطی، اقتصادی و غیره در افزایش نرخ طلاق مؤثر هستند. با توجه به روند رو به رشد طلاق در ایران که در جدول (۱۰-۳) این فصل و نمودارهای بعدی آن نشان داده شده است بررسی عوامل مؤثر بر این پدید حائز اهمیت است. با توجه به تمام مباحثی که در این فصل و فصول گذشته در مورد اهمیت توسعه پایدار گردشگری مطرح شده اند با اهمیت دادن به این صنعت و رشد اقتصادی و اشتغال زائی ناشی از آن و افزایش شور و نشاط اجتماعی می‌توان شاهد کاهش طلاق در سراسر کشور بود.

در جمع‌بندی و نتیجه‌گیری نهایی این بخش از فصل دهم باید عنوان داشت که مطالعه تاثیر اقتصاد مقاومتی بر توسعه پایدار گردشگری و نیز آسیب‌های اجتماعی و جرم یک رویکرد اساسی این بخش را از بعد اقتصادی تشکیل داده و این بخش کوشیده تا با تبیین موارد مذکور جایگاه بخش گردشگری را در مناطق ایران برای کاهش وقوع جرم و آسیب‌های اجتماعی به تصویر کشد نتایج این مطالعه نشان داده است که:

۱- اهداف اساسی اقتصاد مقاومتی را می‌توان در سه بعد رشد اقتصادی پایدار و مستمر با به کارگیری همه امکانات مادی و معنوی جامعه و برای دستیابی عدالت‌های منطقه ای جست و جو نمود.

۲- میزان جرائم و آسیب‌های اجتماعی دارای روند افزایشی است.

۳- استان‌هاکشور از نظر وقوع جرم و آسیب‌های اجتماعی استان‌های کاملاً ناهمگن بوده و باگذر زمان این ناهمگنی کاسته نشده است.

۴- استان‌های کشور از نظر شاخص‌های توسعه گردشگری استان‌های کاملاً ناهمگن اند.

۵- با توجه به شواهد موجود انتظار بر آن است که توسعه بخش گردشگری در مناطق کشور بتواند زمینه را برای کاهش وقوع جرم و آسیب‌های اجتماعی فراهم نماید موضوعی که در راس امور و وظایف **معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضاییه جای دارد.**

لازم به ذکر است که مطالبی که تا به این بخش از فصل دهم آورده شده اند توسط آقای دکتر فیض پور از اساتید اقتصادی دانشگاه یزد و از همکاران طرح تهیه شده است که ایشان نیز از دانشجویان ارشد خود(خانم‌ها ایمانی و جعفری و آقای جعفری که در بحث جرم‌شناسی کار کرده اند) در تهیه نمودارها و جداول کمک گرفته اند. در ادامه این فصل به بررسی بعد اقتصادی توسعه گردشگری پایدار و حمایت از صنایع دستی به عنوان تولید ملی و کالای ایرانی پرداخته شد و تأثیرات مهم صنایع دستی در توسعه اقتصادی در ۵ مورد مهم عنوان و

تشریح شدند که عبارتند از نقش صنایع دستی در اشتغال‌زایی و رفع معضل بیکاری، افزایش درآمد سرانه، تولید ملی، توسعه صادرات و مشارکت اقتصادی زنان. سپس روستای هدف گردشگری منشاد در استان یزد به عنوان مثال موردی مطرح و مورد بحث قرار گرفت.

در **فصل یازدهم**، نقش دستگاه‌های اجرایی و ذینفعان مرتبط با توسعه گردشگری پایدار در کشور که مهمترین موضوع در جهت عملیاتی شدن موارد مطرح شده در فصول قبل است مورد بحث و بررسی قرار گرفت. با توجه به چند بخشی بودن صنعت گردشگری و ذینفعان زیادی که در این صنعت وجود دارند که در مدل فصل دوم به آنها پرداخته شد جهت توسعه پایدار گردشگری کشور و تحقق شاخص‌های اقتصاد مقاومتی و به تبع آن اشتغال‌زایی و فقر زدایی و کاهش آسیب‌های اجتماعی و وقوع جرم لازم است نهادها، وزارت خانه‌ها، قوای سه‌گانه و تمام ذینفعان جامعه که به نحوی از گردشگری بهره‌مند می‌شوند در کنار سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری کشور قرار بگیرند و از تمام ظرفیت‌ها و امکانات مادی و معنوی خود جهت توسعه پایدار گردشگری کشور استفاده کنند. با توجه به اینکه در معاونت گردشگری کشور پیشنویس سند راهبردی توسعه گردشگری کشور تهیه شده است و مدیر کل محترم مطالعات و آموزش گردشگری کشور متن آن را جهت پرهیز از موازی کاری در اختیار مجری طرح قرار داده اند لذا در این فصل کلیات این سند و به خصوص بخش ذینفعان گردشگری کشور و نقش آنها را که در معاونت گردشگری سازمان کل تهیه شده است، آورده شد و فقط یکسری پیشنهادات جهت تکمیل آن ارائه گشت. فهرست دستگاه‌ها و نهادهای دولتی و غیردولتی مرتبط با موضوع گردشگری و مثال‌هایی از نحوه تاثیر گذاری آنها بر حوزه گردشگری در جدول (۱۱-۱) نشان داده شدند که جدول بسیار مهمی است و مبنائی برای تشکیل جلسات اجرایی مرتبط با طرح. در این جدول **نقش قوه قضائیه**، بررسی دعاوی حقوقی مرتبط با اتباع بیگانه، عرضه کنندگان گردشگری و ابنیه تاریخی عنوان شده است که به نظر می‌رسد می‌توان با برگزاری جلسات هم‌اندیشی بین معاونت اجتماعی و پیش‌گیری از وقوع جرم قوه قضائیه و معاونت گردشگری کشور، نقش‌های بیشتر و موثر تری را برای قوه قضائیه مشخص کرد. البته جای اسم‌هایی در این لیست خالی بود که به پیشنهاد مجری طرح به لسیت فوق می‌توان نهادها و تشکل‌های غیر دولتی مانند کانون انجمن صنفی‌های راهنمایان تور کشور، جامعه هتل‌داران کشور، کانون انجمن صنفی‌های دفاتر خدمات مسافرتی کشور، نماینده مؤسسات آموزش گردشگری، نماینده کمیته‌های گردشگری و سازمان‌های مردم‌نهاد مرتبط با گردشگری کشور، نماینده شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه و ارتباط با روحانیون، نماینده دانشکده‌های مدیریت جهانگردی دانشگاه‌های کشور، نماینده بسیج‌های محلات و دانش‌آموزی و دانشجویی جهت فرهنگ‌سازی (طبق فصل هشتم)، نماینده نیروی انتظامی کشور و پلیس توریست و ..... را اضافه کرد البته با صلاحدید معاونت گردشگری کشور.

ظرفیت‌های قوانین و مقررات مرتبط با بخش گردشگری برحسب دستگاه‌ها و نهادهای اصلی در جدول (۱۱-۲) مطرح گشتند که بخشی از جدیدترین نسخه سند راهبردی توسعه گردشگری کشور است. ظرفیت‌های قوانین و مقررات مربوط به بخش گردشگری بر حسب موضوع نیز در جدول (۱۱-۳) مطرح شدند. با

توجه به ظرفیت های قوانین و مقررات مرتبط با بخش گردشگری برحسب دستگاه ها و نهادهای اصلی و بر حسب موضوع که در جداول (۲-۱۱) و (۳-۱۱) مطرح شدند نقش **قوه قضائیه** به عنوان یکی از سه قوای اصلی کشور و ناظر اجرای صحیح و درست قوانین و مقررات کشور در اینجا بسیار اهمیت دارد و امید است اکنون که با سفارش **معاونت محترم اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه و پیگیری اداره کل پیشگیری های امنیتی و انتظامی این معاونت**، طرح توسعه پایدار گردشگری کشور (طرح موجود) تهیه شده است، نظارت بر اجرای صحیح این قوانین و تحقق یافتن آنها جهت توسعه پایدار گردشگری کشور به طور جدی دنبال شود و دستگاه ها و نهادهای خاطی که در وظایف قانونی خود کوتاهی می کنند مورد بازجوئی و پیگیری قرار گیرند و در برابر اقدامات خود به قوه قضائیه پاسخگو باشند. همچنین معاونت گردشگری سازمان میراث فرهنگی و صنایع دستی و گردشگری کشور نیز می توانند به صورت ماهانه یا فصلی گزارشی مبنی بر عملکرد این نهاد ها طبق موارد حقوقی و قانونی وظائف آنها در توسعه گردشگری کشور تهیه کنند و مواردی که با مشکل بر می خورند و نهاد ها کوتاهی می کنند را به **اداره کل پیشگیری های امنیتی و انتظامی معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه** ارسال کنند. سپس تحلیل محیطی و موضوعات محوری گردشگری کشور (بر گرفته از سند راهبرد) در قالب ۱۲ بخش عمده و مهم مورد بحث و تحلیل و بررسی قرار گرفتند که به نقش قوه قضائیه در برخی از آنها توسط مجری طرح اشاره شده است که به دلیل اهمیت بالای این مبحث خوانندگان گرامی را به طور مستقیم به فصل ۱۱ رجوع می دهیم. سپس در جدول (۵-۱۱) راهبردها و مداخلات ذینفعان در حوزه های مرتبط با گردشگری و در جداول مرتبط (۶-۱۱) احکام و مداخلات ذینفعان در حوزه های مرتبط با گردشگری مطرح شدند. جای **قوه قضائیه** و معاونت ها و اداره های کل مربوط به آنها به عنوان یکی از سه قوای اصلی کشور و مؤثر در توسعه گردشگری پایدار کشور در جداول فوق خالی است و مجری طرح پیشنهاد می کند که با برگزاری جلسات هم اندیشی قبل از تصویب این سند راهبردی حوزه مداخلات قوه قضائیه نیز مشخص و دیده شود به خصوص در بخش تامین امنیت گردشگران ورودی و رفع موانع سرمایه گذاری و موانع متعدد حقوقی و قضائی، **نقش اداره کل پیشگیری های امنیتی و انتظامی معاونت اجتماعی قوه قضائیه** و سایر معاونت ها دیده شود که مجددا تاکید می گردد در جلسات مشترک مسئولین این اداره کل و معاونت گردشگری سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری کشور می توان با هم اندیشی و گرفتن نظرات حضار و کارشناسان حوزه های **مداخله قوه قضائیه** را در این سند راهبردی توسعه گردشگری کشور مشخص کرد. در پایان این فصل نظر خوانندگان را به بخش پیوست ها که در آن جداول بیشتری از جزئیات نقش ذینفعان در توسعه گردشگری کشور آمده است جلب می کنیم که این جداول نیز از پیش نویس سند راهبردی توسعه گردشگری کشور البته چاپ زمستان ۱۳۹۶ گرفته شده اند.

جدول (۱۱-۱): فهرست دستگاه ها و نهادهای دولتی و غیردولتی مرتبط با موضوع گردشگری

فهرست ذینفعان گردشگری جمهوری اسلامی ایران		
ردیف	نام نهاد	مثال ها یا از چگونگی تاثیر گذاری در حوزه گردشگری
۱	وزارت کشور	تنظیم مقررات و تامین امنیت گردشگران
۲	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ سازی برای توسعه گردشگری
۳	وزارت آموزش و پرورش	فرهنگ سازی برای توسعه گردشگری، تربیت بخشی از نیروی انسانی صنعت گردشگری
۴	وزارت اطلاعات	نظارت بر ورود و خروج اتباع خارجی
۵	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	تربیت بخشی از نیروی انسانی صنعت گردشگری
۶	وزارت امور خارجه	قوانین و مقررات، صدور ویزا و انجام فعالیت های ترفیعی در خارج از کشور
۷	وزارت راه و شهرسازی	ایجاد زیر ساخت ها، تدوین استانداردهای ایجاد تاسیسات و امکانات
۸	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	تعریف استانداردهای بهداشتی برای مسافران و جامعه میزبان، متولی اصلی گردشگری پزشکی
۹	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	رسیدگی به امور کارکنان در صنعت گردشگری
۱۰	وزارت ورزش و جوانان	سیاست گذاری و اجرای برنامه های گردشگری ورزشی
۱۱	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	تاسیسات و زیر ساخت های ارتباطی
۱۲	وزارت اقتصاد و دارایی	سیاست گذاری جهت حمایت از بخش گردشگری
۱۳	وزارت نیرو	کمک به بهره برداری از سدها در راستای اهداف گردشگری
۱۴	وزارت صنعت، معدن و تجارت	کمک به توسعه بنگاه های گردشگری و حمایت از حقوق مصرف کنندگان گردشگری
۱۵	شورای عالی انقلاب اسلامی	سیاست گذاری فرهنگی

۱۶	مجلس شورای اسلامی	قانون گذاری جهت رونق صنعت گردشگری و نظارت بر اجرای قوانین مربوط
۱۷	قوه قضاییه	بررسی دعاوی حقوقی مرتبط با اتباع بیگانه ، عرضه کنندگان گردشگری ، ابنیه تاریخی (مور نظر طرح)
۱۸	سازمان میراث فرهنگی ، صنایع دستی و گردشگری	سیاست گذاری ، مدیریت و هدایت امور مربوط به گردشگری
۱۹	معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری (سازمان مدیریت و برنامه ریزی سابق)	تعیین مشاوران ذی صلاح برای اجرای طرح توسعه گردشگری
۲۰	سازمان امور عشایر ایران	حمایت از جامعه عشایر به عنوان بخشی از جذابیت های فرهنگی کشور
۲۱	سازمان تعاون روستایی	حمایت از مشارکت جامعه محلی روستایی در حوزه گردشگری
۲۲	سازمان حمل و نقل و پایانه ها	مدیریت و نظارت بر خدمات حمل و نقل برون شهری
۲۳	سازمان هواپیمایی کشوری	تسهیل ورود و خروج مسافران هوایی بین مرزی
۲۴	سازمان صدا و سیما	اطلاع رسانی در مورد گردشگری و ارتقای فرهنگ سفر در کشور و ایجاد تصویر مناسب از کشور
۲۵	سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی	کمک به جذب گردشگری فرهنگی از طریق دفاتر فرهنگی خارج کشور
۲۶	سازمان امور مالیاتی	تنظیم مالیات بر عرضه کنندگان گردشگری
۲۷	سازمان توسعه تجارت	ارائه جوایز صادراتی به آژانس های مسافرتی و تور گردانان
۲۸	سازمان زمین شناسی	تهیه داده های اطلاعات برنامه ریزی برای گردشگری
۲۹	سازمان سرمایه گذاری و کمک های اقتصادی و فنی	تسهیل سرمایه گذاری مستقیم خارجی در بخش گردشگری
۳۰	سازمان جنگل ها ، مراتع و آبخیزداری	حاکمیت بر منابع طبیعی کشور

۳۱	سازمان حفاظت محیط زیست	کمک به توسعه پایدار گردشگری، تعیین مناطق مناسب برای توسعه گردشگری
۳۲	شورای عالی مدیریت و برنامه ریزی اقتصادی	سیاست گذاری اقتصادی
۳۳	شورای عالی عشایر ایران	رسیدگی به وضع عشایر و کوچ نشینان کشور
۳۴	شورای برنامه ریزی توسعه استان	سیاست گذاری های استانی
۳۵	گمرک ایران	تسهیل مقررات ورود و خروج کالا در کشور
۳۶	شرکت خدمات فرودگاهی	مدیریت و نظارت بر خدمات حمل و نقل هوایی
۳۷	شرکت های بیمه تجاری	ارائه انواع بیمه ها برای آسایش خاطر مسافران در طول مسافرت
۳۸	شرکت های حمل و نقل ریلی	مدیریت و نظارت بر خدمات حمل و نقل برون شهری ریلی
۳۹	شرکت های حمل و نقل هوایی	ارائه خدمات مناسب به مسافران در طول سفر
۴۰	شرکت های حمل و نقل زمینی	ارائه خدمات مناسب به مسافران در طول سفر
۴۱	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	تسهیل تبادلات ارزی با بانک های سایر کشورها، سیاست های پولی تاثیر گذار بر گردشگری
۴۲	شهرداری کلانشهرها	همکاری در اجرای برنامه های گردشگری
۴۳	شوراهای اسلامی شهر و روستاها	همکاری در اجرای برنامه های گردشگری روستایی

به لسیت فوق می توان نهاد ها و تشکل های غیر دولتی مانند کانون انجمن صنفی های راهنمایان تور کشور، جامعه هتل داران کشور، کانون انجمن صنفی های دفاتر خدمات مسافرتی کشور، نماینده مؤسسات آموزش گردشگری، نماینده کمیته های گردشگری و سازمان های مردم نهاد مرتبط با گردشگری کشور، نماینده شورای سیاست گذاری ائمه جمعه و ارتباط با روحانیون، نماینده دانشکده های مدیریت جهانگردی دانشگاه های کشور، نماینده بسیج های محلات و دانش آموزی و دانشجویی جهت فرهنگ سازی (طبق فصل هشتم)، نماینده نیروی انتظامی کشور و پلیس توریست و ..... را اضافه کرد البته با صلاحدید معاونت گردشگری کشور.

جدول (۱۱-۲): ظرفیت های قوانین و مقررات مرتبط با بخش گردشگری برحسب دستگاه ها و نهادهای اصلی

ردیف	نام دستگاه	عنوان قانون، آیین نامه مرتبط	مواد قانونی
۱	سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	- اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور (مصوب ۱۳۶۷/۴/۲۸)	
		- قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۷۰/۷/۷)	
		- قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری (مصوب ۱۳۸۲/۱۱/۱۴)	
		- قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷)	تبصره (۱) مواد (۶۹) و (۸۸)
		- قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب (۱۳۸۴/۷/۱۳)	مواد (۲۴) و (۲۵)
		- قانون مربوط به حریم آثار و ابنیه تاریخی	
		- قانون اصلاح موادی از قانون مالیات های مستقیم (مصوب ۱۳۷۶/۱۱/۲۶)	تبصره (۷) ماده (۱۳۲)
		- آیین نامه اجرایی ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تأسیسات گردشگری و نظارت بر فعالیت آن ها (مصوب ۱۳۶۸/۳/۲ و اصلاحیه ۱۳۸۴/۴/۲۸)	
		- آیین نامه اجرایی نحوه تشکیل و اداره مناطق نمونه گردشگری (مصوب ۱۳۸۳/۹/۲۹)	
		- آیین نامه طبیعت گردی (مصوب ۱۳۸۴/۵/۲)	
		- آیین نامه اجرایی قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی (مصوب سال ۱۳۷۰)	
		- قانون برنامه سوم توسعه	- ماده (۵۰) تنفیذ شده در ماده (۱۰۳) قانون برنامه چهارم توسعه
		- دستورالعمل اجرایی آیین نامه ماده (۸) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری در مورد محوه ایجاد و اداره مناطق نمونه گردشگری (بی تا)	- مواد (۱۰) گانه آن
		- تصویب نامه شماره ۲۸۰۶۳ت۳۱۱۹۴هـ تاریخ ۱۳۸۳/۵/۲۶ هیأت وزیران	
- مصوبه تاریخ ۱۳۸۷/۱/۱۳ شورایعالی شهرسازی و معماری ایران	اصلاحیه ماده (۷)		
- آیین نامه اجرایی بند (ی) ماده (۶۹) قانون برنامه چهارم توسعه (مصوب ۱۳۸۴/۱۱/۳۰)	بند (ز) ماده ۱۴۵		
- قانون برنامه چهارم توسعه (مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱)			

ردیف	نام دستگاه	عنوان قانون، آیین نامه مرتبط	مواد قانونی
۲	سازمان حفاظت محیط زیست	<ul style="list-style-type: none"> - قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست (مصوب ۱۳۵۳/۳/۲۸ و اصلاحیه ۱۳۷۱/۸/۲۴) - آیین نامه اجرایی ماده (۱۰۸) قانون برنامه سوم توسعه، تنفیذ شده در ماده (۲۰) قانون برنامه چهارم توسعه - قانون برنامه چهارم توسعه - آیین نامه اجرایی بند (ی) ماده (۶۹) قانون برنامه چهارم توسعه و اصلاحیه آن - آیین نامه طبیعت گردی - قانون شکار و صید - قانون حفاظت و بهره برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی ایران - قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت - قانون برنامه سوم توسعه - قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا (مصوب ۱۳۷۴/۱/۱۳) - آیین نامه اجرایی قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا (مصوب ۱۳۷۹/۶/۱۶) - مصوبه تاریخ ۱۳۸۷/۳/۱۳ شورای عالی شهرسازی و معماری ایران - مصوبه شماره ۲۴۹ شورای عالی حفاظت محیط زیست (مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۲۸) - مصوبه تاریخ ۱۳۸۷/۳/۱۳ شورای عالی شهرسازی و معماری ایران - مصوبه شماره ۲۴۹ شورای عالی حفاظت محیط زیست (مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۲۸) - اصلاحیه بند (خ) ماده (۱) آیین نامه مربوط به بستر و حریم رودخانه ها، انهار، مسیل ها، مرداب ها، برکه های طبیعی و شبکه های آبرسانی، آبیاری و زهکشی (مصوب ۱۳۸۶/۱۲/۱۳) - آیین نامه اجرایی موضوع تبصره زیر جزء (۳) بند (الف) ماده (۳) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست - مصوبه شماره ۲۳۷ شورای عالی حفاظت محیط زیست (مصوب ۱۳۸۱/۳/۲۱) - آیین نامه اجرایی قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا (مصوب ۱۳۷۹/۶/۱۶) 	<ul style="list-style-type: none"> ماده (۱۷) جزء (۱) بند (الف) ماده (۳) و بند (دو) ماده (۶) و ماده (۸) و جزء (۱) و تبصره زیر جزء (۳) بند (الف) ماده (۳) ماده (۴) و تبصره زیر آن و ماده (۵) تبصره زیر ماده (۶۳)، بند (ی) ماده (۶۹) و بند (ز) ماده (۱۴۵) اصلاحیه ماده (۷) - مواد (۳)، (۴)، (۵)، (۶)، (۷)، (۸) و (۹) - مواد (۴) و (۲۷) - مواد (۶)، (۱۷)، (۱۸) و (۱۹) - ماده (۶۴) - ماده (۱۰۵) تنفیذ شده در ماده (۷۱) قانون برنامه چهارم - مواد (۲۲) و (۲۳) - جزء (۱) بند (ب) ماده (۲) - تبصره زیر ماده (۴) تبصره زیر ماده (۴)، ماده (۲) جزء های (۲)، (۳) و (۴) بند (ج) ماده (۳) و ماده (۴) جزء (۱) بند (خ) ماده (۱) جزء (۱) بند (ب) ماده (۲)
۳	وزارت جهاد کشاورزی	<ul style="list-style-type: none"> - لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای بنامه های عمومی، عمرانی و نظامی دولت (مصوب ۱۳۵۸) - قانون نحوه واگذاری و احیاء اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۵۸/۶/۲۵) - آیین نامه اجرایی لایحه قانونی اصلاح لایحه قانونی واگذاری و احیاء اراضی در حکومت جمهوری اسلامی (مصوب ۱۳۵۹/۲/۳۱) - قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد 	<ul style="list-style-type: none"> ماده (۱) تبصره (۴) ماده (۵) و ماده (۱۱) ماده (۱۸) مواد (۲۵)، (۲۶) و (۳۲) مواد (۷۵) و (۸۴)

ردیف	نام دستگاه	عنوان قانون، آیین نامه مرتبط	مواد قانونی
		<p>معین (مصوب ۱۳۷۳/۳/۲۸)</p> <p>- آیین نامه اجرایی ماده (۱۰۸) قانون برنامه سوم توسعه، تنفیذ شده در ماده (۲۰) قانون برنامه چهارم توسعه</p> <p>- ماده (۱۰۸) قانون برنامه سوم توسعه</p> <p>- قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (مصوب ۱۳۸۴/۷/۱۳)</p> <p>- قانون اصلاحی قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ ها (مصوب ۱۳۷۴/۳/۳۱ و اصلاحیه ۱۳۸۵/۸/۱)</p> <p>- آیین نامه اجرایی قانون اصلاح حفظ کاربری اراضی و باغ ها (مصوب سال ۱۳۸۶)</p> <p>- قانون اراضی مستحدث و ساحلی (مصوب ۱۳۵۴/۴/۲۹)</p> <p>- قانون برنامه چهارم توسعه (مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱)</p> <p>- آیین نامه اجرایی تبصره (۲) ماده (۲) قانون اراضی مستحدث و ساحلی (مصوب ۱۳۸۷/۱/۱۴)</p> <p>- آیین نامه طبیعت گردی (مصوب ۱۳۸۴/۵/۲)</p> <p>- قانون حفاظت و بهره برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۷۴/۶/۱۴)</p> <p>- قانون مربوط به حریم اراضی مجاور راه ها و شهرها</p>	<p>ماده (۴) و تبصره زیر آن و ماده (۵) تبصره (۱) ماده (۶) و تبصره (۲) جزء (ب) بند (۲) ماده (۷)</p> <p>بندهای (الف) و (ب) ماده (۲۲)</p> <p>ماده (۲) و تبصره (۲)</p> <p>مواد (۱) و (۳)</p> <p>تبصره (۲) ماده (۲)، مواد (۷) و (۹)</p> <p>تبصره زیر ماده (۶۳) بند (ی) ماده (۶۹) و بندهای (ح)، (ط) و (ی) ماده (۱۱۴) و بند (ز) ماده (۱۴)</p> <p>مواد (۲) و (۳)</p> <p>مواد (۳)، (۴)، (۵)، (۶) و (۷)</p> <p>مواد (۶)، (۱۷)، (۱۸) و (۱۹)</p>
۴	وزارت نیرو	<p>- قانون تعیین حریم دریاچه احدثی در پشت سد ها (مصوب ۱۳۴۴/۴/۲۷)</p> <p>- قانون اراضی مستحدث و ساحلی (مصوب ۱۳۵۴/۴/۲۹)</p> <p>- قانون توزیع عادلانه آب (مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶)</p> <p>- لایحه قانونی رفع تجاوز از تأسیسات آب و برق کشور (مصوب ۱۳۵۹/۴/۳)</p> <p>- آیین نامه حریم مخازن، تأسیسات آبی، کانال های عمومی آبرسانی، آبیاری و زهکشی (مصوب ۱۳۷۱/۴/۲۴)</p> <p>- آیین نامه مربوط به بستر و حریم رودخانه ها، انهار، مسیل ها، مرداب ها، برکه های طبیعی و شبکه های آبرسانی، آبیاری و زهکشی (مصوب ۱۳۷۹/۸/۱۶ و اصلاحیه ۱۳۸۲/۱۲/۱۳)</p> <p>- آیین نامه اجرایی تبصره (۲) ماده (۲) قانون اراضی مستحدث و ساحلی (مصوب ۱۳۸۷/۱/۱۴)</p> <p>- آیین نامه مربوط به اجرای ماده (۱) قانون تعیین حریم دریاچه احدثی پشت سد ها (مصوب ۱۳۴۶/۷/۲۲)</p> <p>- آیین نامه اجرایی ماده (۱۰۸) قانون برنامه سوم توسعه تنفیذ شده در ماده (۲۰) قانون برنامه چهارم توسعه (مصوب ۱۳۷۹/۹/۲۷)</p> <p>- دستورالعمل چگونگی تصرف و تملک اراضی و املاک واقع در محدوده دریاچه ها، سد ها و اراضی رقوم های بالاتر از آن</p>	<p>ماده (۱)</p> <p>تبصره (۲) ماده (۲)، مواد (۷) و (۹)</p> <p>تبصره های (۱) و (۲) ماده (۲)</p> <p>مواد (۹) و (۱۰)</p> <p>مواد هشتگانه آن</p> <p>بند (خ) ماده (۱) و اصلاحیه جزء (۱) آن و تبصره الحاقی به ماده (۲) آیین نامه</p> <p>مواد (۲) و (۳)</p> <p>مواد (۱)، (۲) و (۴)</p> <p>ماده (۴) و تبصره زیر آن و ماده (۵)</p> <p>بندهای (۲)، (۳) و (۹)</p>

ردیف	نام دستگاه	عنوان قانون، آیین نامه مرتبط	مواد قانونی
		(ابلاغیه ۱۳۷۶/۵/۴) - دستورالعمل تعیین حریم کیفی آب های سطحی موضوع تصویب نامه ۱۳۸۲/۱۲/۱۸ هیأت وزیران - قانون برنامه چهارم توسعه (مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱)	بند (ز) ماده (۱۴۵)
۵	سازمان جنگل ها و مراتع و آبخیزداری	- قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۷۰/۷/۷) - قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (مصوب ۱۳۸۴/۷/۱۳) - قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و مراتع (مصوب ۱۳۴۶/۵/۲۵ و اصلاحیه ۱۳۴۸/۱/۲۰) - اصلاحیه آیین نامه اجرایی بند (ی) ماده (۶۹) قانون برنامه چهارم توسعه (مصوب ۱۳۸۴/۱۱/۳۰) - قانون برنامه چهارم توسعه (مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱)	ماده (۶) و تبصره زیر آن ماده (۲۲) ماده (۳)، بندهای (۵) و (۶) ماده (۴) و مواد (۳۱)، (۳۲)، (۳۳)، (۳۴)، (۳۵) و (۳۶) اصلاحیه ماده (۷) بند (ز) ماده (۱۴۵)
۶	وزارت راه و شهرسازی	- لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه های عمومی، عمرانی و نظامی دولت (مصوب ۱۳۵۸) - قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۷۰/۷/۷) - قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (مصوب ۱۳۸۴/۷/۱۳) - مصوبه تاریخ ۱۳۸۷/۳/۱۳ شورای عالی شهرسازی و معماری ایران - قانون برنامه چهارم توسعه (مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱) - قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا (مصوب ۱۳۷۴/۲/۱۳)	ماده (۱)، تبصره (۴) ماده (۵) و ماده (۱۱) ماده (۶) و تبصره زیر آن ماده (۲۲) تبصره زیرماده (۶۳) و بند (ز) ماده (۱۴۵) تبصره زیر ماده (۲۵)
۷		- قانون برنامه چهارم توسعه (مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱) - قانون مربوط به حریم شبکه راه های روستایی و شبکه راه های ارتباطی بین شهری - قانون مربوط به حریم اراضی مجاور راه ها و شهرها - قانون برنامه چهارم توسعه (مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱)	جزء (۹) بند (الف) ماده (۲۸) و تبصره زیر ماده (۶۳)
۸	وزارت کشور	- قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا (مصوب ۱۳۷۴/۲/۱۳) - قانون برنامه چهارم توسعه (مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱)	تبصره زیر ماده (۲۵) بند (ز) ماده (۱۴۵)
۹	بانک ها	- قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۷۰/۷/۷) - قانون برنامه چهارم توسعه (مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱) - قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (مصوب ۱۳۸۴/۷/۱۳) - قانون برنامه سوم توسعه (مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷)	ماده (۵) بند (د) ماده (۱) ماده (۲۴) ماده (۱۶۴) و ماده (۵۰) تنفیذ شده در ماده (۱۰۳) قانون برنامه چهارم توسعه

ردیف	نام دستگاه	عنوان قانون، آیین نامه مرتبط	مواد قانونی
۱۰	شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری	<ul style="list-style-type: none"> - قانون تشکیل میراث فرهنگی و گردشگری (مصوب ۱۳۸۲/۱۱/۱۴) - قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷) - آیین نامه اجرایی نحوه تشکیل و اداره مناطق نمونه گردشگری (مصوب ۱۳۸۳/۹/۲۹) - تصویب نامه شماره ۲۸۰۶۳ ت ۳۱۱۹۴ هـ تاریخ ۱۳۸۳/۵/۲۶ هیأت وزیران 	<ul style="list-style-type: none"> مواد (۸) و (۹) تبصره (۱) ماده (۶۹) بند (ت) ماده (۱) و مواد (۲)، (۳) و (۴)
۱۱	وزارت امور اقتصادی و دارایی	<ul style="list-style-type: none"> - قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۷۰/۷/۷) - قانون اصلاح موادی از قانون مالیات های مستقیم (۱۳۷۶/۱۱/۲۶) - قانون تشویق و حمایت سرمایه گذاران خارجی (مصوب ۱۳۸۱/۳/۴) - قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه و آیین نامه اجرایی آن 	<ul style="list-style-type: none"> مواد (۳)، (۴) و (۸) تبصره (۷) ماده (۱۳۲) ماده (۳) و مواد (۷) تا (۱۸) ماده (۷)
۱۲	شهرداری ها	<ul style="list-style-type: none"> - قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۷۰/۷/۷) - لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه های عمومی، عمرانی و نظامی دولت (مصوب ۱۳۵۸) 	<ul style="list-style-type: none"> ماده (۶) ماده (۱) تبصره (۴) ماده (۵) و ماده (۱۱)
۱۳	سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور (معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور)	<ul style="list-style-type: none"> - قانون برنامه چهارم توسعه (مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱) - قانون برنامه سوم توسعه - قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت 	<ul style="list-style-type: none"> تبصره زیر ماده (۶۳) و بند (ز) ماده (۱۴۵) ماده (۱۰۵) تنفیذ شده در ماده (۷۱) قانون برنامه چهارم توسعه ماده (۲۵)

جدول (۱۱-۳) ظرفیت های قوانین و مقررات مربوط به بخش گردشگری بر حسب موضوع

ردیف	موضوع	مواد قانونی
۱	واگذاری زمین و اراضی	<ul style="list-style-type: none"> - ماده (۱۷) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست (مصوب ۱۳۵۳/۳/۲۸ و اصلاحیه ۱۳۷۱/۸/۲۴) - اصل (۴۵) قانون اساسی (مصوب ۱۳۵۸ با اصلاحات ۱۳۶۸) - ماده (۱) تبصره (۴) ماده (۵) و ماده (۱۱) لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه های عمومی، عمرانی و نظامی دولت (مصوب ۱۳۵۸) - ماده (۱۸) قانون نحوه واگذاری و احیاء اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۵۸/۶/۲۵) - مواد (۲۵)، (۲۶) و (۳۲) آیین نامه اجرایی لایحه قانونی اصلاح لایحه قانونی واگذاری و احیاء اراضی در حکومت جمهوری اسلامی (مصوب ۱۳۵۹/۲/۳۱) - ماده (۶) و تبصره زیر آن از قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۷۰/۷/۷) - مواد (۷۵) و (۸۴) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین (مصوب ۱۳۷۳/۲/۲۸)

ردیف	موضوع	مواد قانونی
		<ul style="list-style-type: none"> - بندهای (۲) و (۳) دستورالعمل چگونگی تصرف و تملک اراضی و املاک واقع در محدوده دریاچه ها، سدها و اراضی رقوم های بالاتر از آن (تاریخ ابلاغ ۱۳۷۶/۵/۴) - ماده (۴) و تبصره زیر آن و ماده (۵) آیین نامه اجرایی ماده (۱۰۸) قانون برنامه سوم توسعه، تنفیذ شده در ماده (۲۰) قانون برنامه چهارم توسعه (مصوبه شماره ۱۳۸۳/۶/۱۱) - ماده (۲۲) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (مصوب ۱۳۸۴/۷/۱۳)
۲	تغییر کاربری اراضی زراعی و باغ ها	<ul style="list-style-type: none"> - ماده (۲) و تبصره (۲) قانون اصلاحی قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ ها (مصوب ۱۳۷۴/۳/۳۱ و اصلاحیه ۱۳۸۵/۸/۱) - بندهای (۲) و (۹) دستورالعمل چگونگی تصرف و تملک اراضی و املاک واقع در محدوده دریاچه سدها و اراضی رقوم های بالاتر از آن (تاریخ ابلاغ ۱۳۷۶/۵/۴) - مواد (۱) و (۳) آیین نامه اجرایی قانون اصلاح حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ ها (مصوب سال ۱۳۸۶)
۳	حریم دریاچه احداثی در پشت سدها	<ul style="list-style-type: none"> - ماده (۱) قانون تعیین حریم دریاچه احداثی در پشت سدها (مصوب ۱۳۴۴/۴/۲۷) - مواد (۱)، (۲) و (۶) آیین نامه مربوط به اجرای ماده (۱) قانون تعیین حریم دریاچه احداثی پشت سدها (مصوب ۱۳۴۶/۷/۲۲) - مصوبه تاریخ ۱۳۸۷/۳/۱۳ شورایعالی شهرسازی و معماری ایران
۴	حریم رودخانه، مرداب ها و برکه های طبیعی	<ul style="list-style-type: none"> - تبصره (۱) ماده (۲) قانون توزیع عادلانه آب (مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶) - بند (خ) ماده (۱) آیین نامه مربوط به بستر و حریم رودخانه ها، انهار، مسیل ها، مرداب ها، برکه های طبیعی و شبکه های آبرسانی، آبیاری و زهکشی (مصوب ۱۳۷۹/۸/۱۶) - اصلاحیه بند (خ) ماده (۱) و تبصره الحاقی به ماده (۲) آیین نامه مربوط به بستر و حریم رودخانه ها، انهار، مسیل ها، مرداب ها، برکه های طبیعی و شبکه های آبرسانی، آبیاری و زهکشی (مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۱۳)
۵	حریم اراضی مستحدث و ساحلی	<ul style="list-style-type: none"> - تبصره (۲) ماده (۲)، مواد (۷) و (۹) قانون اراضی مستحدث و ساحلی (مصوب ۱۳۵۴/۴/۲۹) - تبصره زیرماده (۴) مصوبه شماره ۲۴۹ شورایعالی حفاظت محیط زیست (مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۲۸) - تبصره زیرماده (۶۳) قانون برنامه چهارم توسعه (مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱) - مواد (۲) و (۳) آیین نامه اجرایی تبصره (۲) ماده (۲) قانون اراضی مستحدث و ساحلی (مصوب ۱۳۸۷/۱/۱۴)
۶	حریم کیفی آب های سطحی	<ul style="list-style-type: none"> - جزء (۱) اصلاحیه بند (خ) ماده (۱) آیین نامه مربوط به بستر و حریم رودخانه ها، انهار، مسیل ها، مرداب ها، برکه های طبیعی و شبکه های آبرسانی، آبیاری و زهکشی (مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۱۳) - دستورالعمل تعیین حریم کیفی آب های سطحی موضوع تصویب نامه شماره ۵۸۹۷۷/ت/۲۹۱۰۱-هـ تاریخ ۱۳۸۲/۱۲/۱۸ هیأت وزیران
۷	حریم مخازن و تأسیسات آبی	<ul style="list-style-type: none"> - مواد (۹) و (۱۰) لایحه قانونی رفع تجاوز از تأسیسات آب و برق کشور (مصوب ۱۳۵۹/۴/۳) - تبصره (۲) ماده (۲) قانون توزیع عادلانه آب (مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶) - مواد هشتگانه آیین نامه حریم مخازن، تأسیسات آبی، کنال های عمومی آبرسانی، آبیاری و زهکشی (مصوب ۱۳۷۱/۴/۲۴)
۸	واگذاری اراضی جنگلی	<ul style="list-style-type: none"> - ماده (۳)، بندهای (۵) و (۶) ماده (۴) از فصل دوم و مواد (۳۱)، (۳۲)، (۳۳)، (۳۴)، (۳۵) و (۳۶) از فصل پنجم قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و مراتع (مصوب ۱۳۴۶/۵/۲۵) - قانون اصلاح قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و مراتع-مواد پیش گفته- مصوب (۱۳۸۴/۱/۲۰) - بندهای (۱) تا (۶) تفاهم نامه دوجانبه بین وزارت جهاد کشاورزی و سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، پیش نویس (موضوع نامه شماره ۱۶۶۸-۸۷۲/۶۰- تاریخ ۱۳۸۷/۷/۳۰ معاون سرمایه گذاری و طرح های سازمان میراث فرهنگی و گردشگری)
۹	مراتع	<ul style="list-style-type: none"> - بند (ب) ماده (۱۰۸) قانون برنامه سوم توسعه، تنفیذ شده در ماده (۲۰) قانون برنامه چهارم توسعه (مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱)

ردیف	موضوع	مواد قانونی
		- تبصره (۱) ماده (۶) و تبصره (۲) جزء (ب) بند (۲) ماده (۷) آیین نامه اجرایی ماده (۱۰۸) قانون برنامه سوم توسعه (مصوب ۱۳۷۹/۹/۶)
۱۰	طبیعت گردی (متمرکز یا غیرمتمرکز)	- بند (ی) ماده (۶۹) قانون برنامه چهارم توسعه (مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱) - مواد (۴)، (۵) و (۶) آیین نامه طبیعت گردی (مصوب ۱۳۸۴/۵/۲) - اصلاحیه ماده (۷) آیین نامه اجرایی بند (ی) ماده (۶۹) قانون برنامه چهارم توسعه (مصوب ۱۳۸۴/۱۱/۳۰)
۱۱	شکار و صید	- مواد (۴) و (۲۷) قانون شکار و صید (مصوب خرداد ۱۳۴۶) - جزء (۱) بند (الف) ماده (۳) و بند (و) ماده (۶) و ماده (۸) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست (مصوب ۱۳۵۳/۳/۲۸ و اصلاحیه ۱۳۷۱/۸/۲۴) - مواد (۶)، (۱۷)، (۱۸) و (۱۹) قانون حفاظت و بهره برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۷۴/۶/۱۴) - ماده (۶۴) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷) - مواد (۸) و (۹) آیین نامه طبیعت گردی (مصوب ۱۳۸۴/۵/۲)
۱۲	مناطق چهارگانه	- بند (الف) و تبصره زیرجزء (۳) این بند از ماده (۳) و ماده (۱۶) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست (مصوب ۱۳۵۳/۳/۲۸ و اصلاحیه ۱۳۷۱/۸/۲۴) - آیین نامه اجرایی موضوع تبصره زیرجزء (۳) بند (الف) ماده (۳) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست - تبصره زیر بند (ب) ماده (۴) و بند (ب) ماده (۵) آیین نامه طبیعت گردی (مصوب ۱۳۸۴/۵/۲)
۱۳	ارزیابی زیست محیطی	- تبصره زیرماده (۲۵) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا (مصوب ۱۳۷۴/۲/۱۳) - مصوبه شماره ۲۳۷ شورای عالی حفاظت محیط زیست (مصوب ۱۳۸۱/۳/۲۱) - ماده (۲)، جزءهای (۲)، (۳) و (۴) بند (ج) ماده (۳) و ماده (۴) مصوبه شماره ۲۴۹ شورای عالی حفاظت محیط زیست (مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۲۸) - ماده (۱۰۵) قانون برنامه سوم توسعه تنفیذ شده در ماده (۷۱) قانون برنامه چهارم توسعه (مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱) - ماده (۷) آیین نامه طبیعت گردی (مصوب ۱۳۸۴/۵/۲)
۱۴	تعیین ضوابط و استانداردها	- بند (د) ماده (۱۰۴) قانون برنامه چهارم توسعه (مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱) - تبصره (۲) ماده (۶) آیین نامه اجرایی ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تأسیسات گردشگری و نظارت بر فعالیت آن ها (مصوب ۱۳۶۸/۳/۲ و اصلاحیه ۱۳۸۴/۴/۲۸) - ماده (۳) آیین نامه اجرایی نحوه تشکیل و اداره مناطق نمونه گردشگری (مصوب ۱۳۸۳/۹/۲۹) - ماده (۵) دستورالعمل اجرایی آیین نامه ماده (۸) قانون تشکیل و اداره مناطق نمونه گردشگری (بی تا) - بند (د) ماده (۳) آیین نامه طبیعت گردی (مصوب ۱۳۸۴/۵/۲)
۱۵	آلودگی هوا	- مواد (۲۲) و (۲۳) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا (مصوب ۱۳۷۴/۲/۱۳) - جزء (۱) بند (ب) ماده (۲) آیین نامه اجرایی قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا (مصوب ۱۳۷۹/۶/۱۶)
۱۶	تشکیل سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	- اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور (مصوب ۱۳۶۷/۴/۲۸) - قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۷۰/۷/۷) - ماده (۱) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری (مصوب ۱۳۸۲/۱۱/۱۴)
۱۷	وظایف و اختیارات شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری	- تبصره (۱) ماده (۶۹) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷) - ماده (۴) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری (مصوب ۱۳۸۲/۱۱/۱۴) - تصویب نامه شماره ۲۸۰۶۳ ت ۳۱۱۹۴ هـ تاریخ ۱۳۸۳/۵/۲۶ هیأت وزیران
۱۸	توسعه گردشگری و ارتقای جایگاه آن	- ماده (۸۸) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷) - بندهای (ج)، (ط) و (ی) ماده (۱۱۴) قانون برنامه چهارم توسعه (مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱)

ردیف	موضوع	مواد قانونی
		<ul style="list-style-type: none"> - بند (۳۱) ماده (۱) ضوابط ملی آمایش سرزمین (مصوب ۱۳۸۳/۸/۶) - ماده (۲۵) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (مصوب ۱۳۸۴/۷/۱۳)
۱۹	اجازه تأسیس مناطق نمونه گردشگری	<ul style="list-style-type: none"> - ماده (۸) قانون تشکیل میراث فرهنگی و گردشگری (مصوب ۱۳۸۲/۱۱/۱۴) - بند (ث) ماده (۱) و مواد (۲)، (۳) و (۴) آیین نامه اجرایی نحوه تشکیل و اداره مناطق نمونه گردشگری (مصوب ۱۳۸۳/۹/۲۹) - بندهای (۴) و (۱۴) ماده (۳) تفاهم نامه چند جانبه (پیشنهادی) موضوع نامه شماره ۱۶۶۸-۸۷۲/۶۰- تاریخ ۱۳۸۷/۷/۳۰ معاون سرمایه گذاری و طرح های سازمان میراث فرهنگی و گردشگری
۲۰	نحوه ایجاد و اداره مناطق نمونه گردشگری	<ul style="list-style-type: none"> - مواد (۱۲) گانه دستورالعمل اجرایی آیین نامه ماده (۸) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری در مورد نحوه ایجاد و اداره مناطق نمونه گردشگری (بی تا)
۲۱	ممنوعیت ایجاد هرگونه مجتمع های رفاهی، تفریحی به وسیله دولت	<ul style="list-style-type: none"> - بند (ز) ماده (۱۴۵) قانون برنامه چهارم توسعه (مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱)
۲۲	درجه بندی و نرخ گذاری تأسیسات گردشگری	<ul style="list-style-type: none"> - مواد (۲۶) گانه آیین نامه اجرایی ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تأسیسات گردشگری و نظارت بر فعالیت آن ها (مصوب ۱۳۸۴/۵/۱۰ و اصلاح آن)
۲۳	جلب و حمایت سرمایه گذاری (داخلی و خارجی)	<ul style="list-style-type: none"> - مواد گوناگون به ویژه (۳) و (۷) از فصل سوم، (۸)، (۹) و (۱۰) از فصل چهارم و مواد (۱۱) تا (۱۸) از فصل پنجم قانون تزیق و حمایت سرمایه گذاری خارجی (مصوب ۱۳۸۱/۳/۴) - ماده (۸) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری (مصوب ۱۳۸۲/۱۱/۱۴) - ماده (۷) قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه و آیین نامه اجرایی آن
۲۴	ارایه تسهیلات اعتباری و بانکی	<ul style="list-style-type: none"> - ماده (۵) قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۷۰/۷/۷) - ماده (۱۳۱) قانون برنامه سوم توسعه تنفیذ شده در ماده (۲۹) قانون برنامه چهارم توسعه (مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱) - بند (د) ماده (۱) قانون برنامه چهارم توسعه (مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱) - بندهای (ط) و (ی) ماده (۳) آیین نامه طبیعت گردی (مصوب ۱۳۸۴/۵/۲) - ماده (۲۴) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (مصوب ۱۳۸۴/۱۳۷)
۲۵	مجوز استفاده از منابع خارجی (فاینانس)	<ul style="list-style-type: none"> - ماده (۱۱) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری (مصوب ۱۳۸۲/۱۱/۱۴)
۲۶	تسهیلات برای گردشگران خارجی	<ul style="list-style-type: none"> - مواد (۳) و (۴) قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۷۰/۷/۷) - مواد (۱۲) گانه آیین نامه اجرایی قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی (مصوب سال ۱۳۷۰) - ماده (۱۶۴) قانون برنامه سوم توسعه (مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷) - ماده (۹) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری (مصوب ۱۳۸۲/۱۱/۱۴)
۲۷	معافیت حقوق و عوارض دولتی (مالیاتی، گمرکی و سودبانکی)	<ul style="list-style-type: none"> - مواد (۳)، (۴) و (۸) قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۷۰/۷/۷) - بندهای (الف) و (ب) ماده (۱۲) آیین نامه اجرایی قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی (مصوب سال ۱۳۷۰) - تبصره (۷) ماده (۱۳۲) قانون اصلاح موادی از قانون مالیات های مستقیم (مصوب ۱۳۷۶/۱۱/۲۶) - ماده (۵۰) قانون برنامه سوم توسعه، تنفیذ شده در ماده (۱۰۳) قانون برنامه چهارم توسعه (مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱)
۲۸	حریم بخش های	<ul style="list-style-type: none"> - قانون مربوط به حریم آثار و ابنیه تاریخی

ردیف	موضوع	مواد قانونی
	زیربنایی	<ul style="list-style-type: none"> - قانون مربوط به حریم اراضی مجاور و راه ها و شهرها - قانون مربوط به حریم تأسیسات و تصفیه خانه فاضلاب - قانون مربوط به حریم خطوط و تأسیسات مخابراتی - قانون مربوط به حریم شبکه راه های روستایی و شبکه راه های ارتباطی بین شهری

با توجه به ظرفیت های قوانین و مقررات مرتبط با بخش گردشگری برحسب دستگاه ها و نهادهای اصلی و بر حسب موضوع که در جداول (۱۱-۲) و (۱۱-۳) مطرح شدند نقش قوه قضائیه به عنوان یکی از سه قوای اصلی کشور و ناظر اجرای صحیح و درست قوانین و مقررات کشور در اینجا بسیار اهمیت دارد و امید است اکنون که با سفارش معاونت محترم اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه و پیگیری اداره کل پیشگیری های امنیتی و انتظامی این معاونت، طرح توسعه پایدار گردشگری کشور (طرح موجود) تهیه شده است، نظارت بر اجرای صحیح این قوانین و تحقق یافتن آنها جهت توسعه پایدار گردشگری کشور به طور جدی دنبال شود و دستگاه ها و نهادهای خاطی که در وظایف قانونی خود کوتاهی می کنند مورد بازجوئی و پیگیری قرار گیرند و در برابر اقدامات خود به قوه قضائیه پاسخگو باشند. همچنین معاونت گردشگری سازمان میراث فرهنگی و صنایع دستی و گردشگری کشور نیز می توانند به صورت ماهانه یا فصلی گزارشی مبنی بر عملکرد این نهاد ها طبق موارد حقوقی و قانونی وظائف آنها در توسعه گردشگری کشور تهیه کنند و مواردی که با مشکل بر می خورند و نهاد ها کوتاهی می کنند را به اداره کل پیشگیری های امنیتی و انتظامی معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه ارسال کنند.

جدول (۱۱-۴): جمع بندی تحلیل محیطی و موضوعات محوری گردشگری کشور (سند راهبرد)

توضیحات	موضوعات محوری
<p>با توجه به بین بخشی بودن صنعت گردشگری و لزوم توجه به این مورد در مدیریت و برنامه ریزی گردشگری، همکاری و هماهنگی های لازم درون سازمانی و برون سازمانی (ارگان های ذی ربط و مرتبط با این حوزه) به منظور دستیابی به هم افزایی برای توسعه گردشگری ضروری است. لذا در مدیریت حوزه گردشگری به موانع نهادی و مدیریتی توجه شده است.</p>	<p>مدیریت حوزه گردشگری^۳</p>
<p>یکی از گره های رشد و توسعه گردشگری، چالش های فضای کسب و کار، پیچیدگی و عدم شفافیت قوانین، فضای بسته کسب و کار، سخت شدن ورود به کسب و کارهای گردشگری به دلیل روند پیچیده و طولانی اداری است.</p>	<p>فضای کسب و کار گردشگری (قوانین و سرمایه گذاری و هم زمانی و ...)</p>
<p>زیرساخت ها یکی از مهم ترین اجزای نظام فضایی گردشگری هستند؛ عدم تطابق بسیاری از زیرساخت های گردشگری، موجب کاهش سفر و توسعه گردشگری کشور شده است. علاوه بر توجه به بعد کیفی زیرساخت ها، توجه به توسعه کمی آنها براساس آمایش سرزمینی و متناسب با بوم منطقه و در راستای تحقق اهداف در نظر گرفته شده در سند چشم انداز ۱۴۰۴ امری ضروری است.</p>	<p>زیرساخت های گردشگری (اقامت گاه، حمل و نقل، خدمات و تسهیلات گردشگری)</p>
<p>از مسائل عمده در صنعت گردشگری پایین بودن مهارت های کاربردی نیروی انسانی، با کیفیت نبودن آموزش های لازم، دیدگاه منفی جامعه به گردشگری و گردشگر و عدم آموزش کدهای اخلاق گردشگری به گردشگران ورودی و خروجی هستند.</p>	<p>نیروی انسانی و فرهنگ سازی</p>
<p>از گلوگاه های توسعه صنعت گردشگری کشور، موضوع ارز و روادید است در این زمینه کشور با مشکلات مربوط به نقل و انتقال ارز خارجی، فرایند صدور روادید، عدم وجود ساز و کار مناسب به منظور جلوگیری از ورود نیروی کار خارجی با ویزای توریستی مواجه هستند.</p>	<p>مشکلات مربوط به اتباع خارجی (ارز، روادید و ...)</p>
<p>بی توجهی به نقش بازاریابی در برنامه های توسعه گردشگری، عدم رعایت اصول علمی بازاریابی بین المللی و همچنین فقدان برند ملی و بین المللی مانعی برای دستیابی به سهم منطقی ایران از بازار جهانی گردشگری شده است.</p>	<p>تبلیغات و بازاریابی</p>

³ Administration of tourism industry

جدول (۱۱-۵): راهبردها و مداخلات ذینفعان در حوزه های مرتبط با گردشگری

ردیف	حوزه مداخلات	راهبرد	دستگاه همکار
۱	مدیریت حوزه گردشگری	✓ بازبینی فرم های روادید برای کسب داده های تحلیلی مورد نیاز گردشگری	✓ وزارت امور خارجه
		✓ تولی گری و نظارت بر سرویس های بهداشتی و ساماندهی بازار آن در بخش خصوصی	✓ وزارت راه و شهرسازی
		✓ مدیریت زمان ساعتی پروازهای داخلی بر اساس مقاصد گردشگری	
		✓ تبدیل تمامی مکانیزم های محسوس نظارت بر گردشگر به مکانیزم های نامحسوس به منظور کاهش عواقب تصورات منفی ایران	✓ وزارت اطلاعات
		✓ سازماندهی جرائم علیه گردشگران (به عنوان مثال سامانه ثبت جرائم توسط گردشگر)	✓ نیروی انتظامی
		✓ تدوین پروتکل نیروی انتظامی برای حمایت از حقوق بانوان گردشگر	
		✓ بستر سازی برای استقرار سیستم های آماری و حساب های اقماری	✓ سازمان برنامه و بودجه
		✓ تفویض اختیارات به NGO های مورد تایید برای توسعه مشارکت بخش خصوصی	✓ وزارت ورزش و امور جوانان
۲	تبلیغات و بازاریابی	✓ در نظر گرفتن همسویی سیاست های سند ملی اشتغال با سیاست های سند راهبردی گردشگری	✓ وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
		✓ تدوین لایحه اجازه ثبت معماری هنری و یا تاریخی بنا توسط مالک در سند ملکی پس از تأیید ارزش بنا توسط میراث فرهنگی و یا وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	✓ معاونت حقوقی ریاست جمهوری
		✓ تدوین و تصویب منشور حقوق گردشگر (در این منشور لازم است علاوه بر حقوق عمومی گردشگران به حقوق بانوان گردشگر توجه شود)	✓ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
		✓ تهیه بسته دیپلماسی عمومی گردشگری	✓ وزارت امور خارجه
۲	تبلیغات و بازاریابی	✓ هماهنگی با فدراسیون های ورزشی بین المللی به منظور رویدادهای ورزشی با محوریت توسعه گردشگری	✓ وزارت ورزش و امور جوانان
		✓ تمهیدات لازم برای دستیابی آسان گردشگر به اطلاعات مورد نیاز شبکه های سفر و مسیریابی (شهری و درون شهری)	✓ وزارت راه و شهرسازی

ردیف	حوزه مداخلات	راهبرد	دستگاه همکار
		✓ رویداد های آموزشی و سمینارها با رویکرد گردشگران آموزشی	✓ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

ردیف	حوزه مداخلات	راهبرد	دستگاه همکار
۳	مشکلات مربوط به اتباع خارجی	✓ ساماندهی و تسهیل صدور ویزا برای شهروندان انگلیس، کانادا و آمریکا ✓ کاهش زمان و بهبود کیفیت صدور روادید در فرودگاه	✓ وزارت امور خارجه

ردیف	حوزه مداخلات	راهبرد	دستگاه همکار
۴	زیر ساخت های گردشگری	✓ ساماندهی و تسهیل صدور ویزا برای شهروندان انگلیس، کانادا و آمریکا	✓ وزارت امور خارجه
		✓ ساماندهی دفاتر ۲۴ ساعته خدمات حمل و نقل گردشگر (تنظیم قوانین حاکم و مکانیزم نظارت)	✓ وزارت راه و شهرسازی
		✓ تامین زیرساخت های لازم برای توسعه گردشگری سلامت اعم از : ✓ سامانه جامع گردشگران درمانی و پزشکی ✓ برگزاری سمینارهای آموزشی در حوزه پزشکی ✓ ساخت هتل بیمارستان ها ✓ ساخت مراکز درمانی و تفریحی برای گردشگران ✓ تدوین برنامه طب سنتی از جمله ساخت مراکز آب درمانی و ماساژ درمانی	✓ وزارت بهداشت و درمان
		✓ توسعه زیرساخت های گردشگری ورزشی	✓ وزارت ورزش و امور جوانان
۵	فضای کسب و کار گردشگری	✓ تعریف یارانه های مشخص برای مسیرهای هوایی منتهی بر مقاصد ضعیف ✓ اصلاح قوانین ناظر بر مسیرهای دریایی برای بهبود گردشگری دریایی	✓ وزارت راه و شهرسازی
		✓ تدوین دستورالعمل ها و آیین نامه ها مورد نیاز برای تدوین پیوست گردشگری برای تمامی طرح های عمرانی	✓ وزارت کشور
		✓ تهیه بسته تشویقی اقتصادی برای رونق اقتصاد گردشگری با همکاری	✓ وزارت اقتصاد و امور

دارایی	سازمان های ذی ربط		
✓ بانک مرکزی	<ul style="list-style-type: none"> ✓ برقراری امکان مبادلات پولی و اعتباری بین المللی در حوزه گردشگری ✓ ایجاد دستگاه های تبدیل ارز به صورت دستگاه ها خودپرداز (ATM) در سراسر کشور. ✓ پیشنهاد پیوست گردشگری به کلیه طرح های عمرانی صنعتی و غیره که متقاضی تسهیلات بانکی می باشد 		
✓ سازمان محیط زیست	<ul style="list-style-type: none"> ✓ تدوین استاندارد محیط زیستی فعالیت های گردشگری 		
✓ وزارت جهاد کشاورزی	<ul style="list-style-type: none"> ✓ بازنگری قوانین و آیین نامه های مرتبط با اراضی به جهت عدم تداخل آن ها با فعالیت های حوزه گردشگری 		
✓ معاونت حقوقی ریاست جمهوری	<ul style="list-style-type: none"> ✓ بازنگری قوانین و مقررات حاکم بر حوزه گردشگری، صنایع دستی و میراث فرهنگی جهت تسهیل در جذب سرمایه گذاران ✓ بازنگری و اصلاح قانون توسعه ایرانگردی و جهانگردی 		
✓ وزارت صنعت، معدن و تجارت	<ul style="list-style-type: none"> ✓ تدوین قوانین و دستورالعمل های ژئوتوریسم و مکانیزم های نظارتی 		

دستگاه همکار	راهبرد	حوزه مداخلات	ردیف
✓ وزارت کشور	<ul style="list-style-type: none"> ✓ اجرایی نمودن بند ۲ سند آسیب شناسی فرهنگی و اجتماعی کلان شهرها 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ نیروی انسانی و فرهنگ سازی 	۶
✓ نیروی انتظامی	<ul style="list-style-type: none"> ✓ تهیه و اجرای برنامه های جامع آموزشی نیروهای انتظامی در برخورد با گردشگران ✓ تهیه بسته آموزشی و آموزش پرسنل در اجرا و اعمال قوانین اثر گذار بر حوزه گردشگری در حوزه نیروی انتظامی (قوانین و آیین نامه های نظارت بر اماکن عمومی) 		
✓ وزارت علوم تحقیقات و فناوری	<ul style="list-style-type: none"> ✓ اجرای برنامه مشترک توانمند سازی اساتید رشته گردشگری با سازمان 		
✓ وزارت آموزش و پرورش	<ul style="list-style-type: none"> ✓ تدوین و اجرایی سازی برنامه های گردشگری کودک و آموزشی در برنامه ثابت مدارس 		

جدول (۱۱-۶): احکام و مداخلات ذینفعان در حوزه های مرتبط با گردشگری

ذی نفعان	احکام	ردیف
وزارت امور خارجه ✓ امور کنسولی و ایرانیان ✓ سایر معاونت های تخصصی	وزارت امور خارجه به منظور تسهیل و افزایش ورود گردشگران ورودی به کشور موظف است بسته دیپلماسی گردشگری را به گونه ای تهیه نماید که منجر به تبلیغات موثر و مثبت (تصویر ذهنی مثبت) در کشورهای بازار هدف گردشگری مورد نظر سازمان گردد و موجب تسریع و بهبود فرایند صدور روادید شود.	۱

ذی نفعان	احکام	ردیف
وزارت اطلاعات	وزارت اطلاعات موظف است به غیر از کنترل در مبادی ورودی و خروجی تمام نظارت های خود بر گردشگران را به صورت نامحسوس اعمال نماید.	۲

ذی نفعان	احکام	ردیف
وزارت راه و شهرسازی ✓ سازمان هواپیمایی کشوری ✓ سازمان بنادر و دریانوردی ✓ سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای ✓ شرکت راه آهن ج.ا.ایران ✓ شرکت هواپیمایی ج.ا.ایران ✓ شرکت فرودگاه ها و ناوبری هوایی ایران ✓ شرکت ساخت و توسعه زیربناهای حمل و نقل کشور ✓ شرکت شهر فرودگاهی امام خمینی شرکت بازآفرینی شهری ایران	وزارت راه و شهرسازی موظف است، تنظیم برنامه های حمل و نقل (ریلی، هوایی و جاده ای، دریایی) و قیمت گذاری خدمات را به گونه ای انجام دهد که موجب ایجاد مزیت رقابتی قیمتی در مقصدهای گردشگری مورد نظر سازمان شود. وزارت راه موظف است به گونه ای قوانین مربوط به کسب و کار حمل و نقل را بازبینی نمایند که باعث تسهیل در امر توسعه گردشگری شود. وزارت راه و شهرسازی موظف است برنامه های توسعه زیرساخت های مربوط به دسترسی (جاده ای، ریلی، هوایی، دریایی و ...) را متناسب با برنامه ها و اولویت های مورد نظر سازمان در مقصدهای گردشگری تنظیم نماید.	۳

ردیف	احکام	ذی نفعان
۴	تمام شرکت ها و سازمان های تابعه و مجریان طرح های وزارت کشور موظفند بخشی از بودجه پروژه خود را صرف اقدامات مسئولیت اجتماعی برای حمایت از سازمان های مردم نهاد فعال در حوزه های میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری نمایند. این مبلغ و چگونگی گزارش دهی توسط وزارت کشور تعیین و به ریاست جمهوری ابلاغ می شود.	وزارت کشور ✓ سازمان دهیاری و شهرداری ها ✓ -شورای برنامه ریزی استان

ردیف	احکام	ذی نفعان
۵	نیروی انتظامی موظف است که اطلاعات و داده های مورد نیاز سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری را برای نظام تحلیل اطلاعات گردشگری بر خط در اختیار سازمان قرار دهد.	نیروی انتظامی ج.ا.ایران ✓ پلیس اماکن
	نیروی انتظامی موظف است لایحه مربوط به اصلاح قوانین ناظر بر حوزه گردشگری را تدوین نماید.	
	نیروی انتظامی موظف است با همکاری سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری به تدوین و اجرای نظام تکریم گردشگر در میادی ورودی و خروجی جهت تسهیل و بهبود تجربه گردشگران ورودی در کشور است.	

ردیف	احکام	ذی نفعان
۶	وزارت امور اقتصاد و دارایی موظف است بسته تشویقی اقتصادی را برای رونق اقتصاد گردشگری تهیه کند به گونه ای که این بسته حمایتی به صورت سالانه با همکاری سازمان و سایر دستگاه های ذیربط متناسب با تغییر و تحولات اقتصادی، ارزی، سیاسی و ... تنظیم شود.	وزارت امور اقتصاد و دارایی ✓ مرکز خدمات سرمایه گذاری استان ها ✓ سازمان امور مالیاتی ✓ -گمرک ✓ شرکت های بیمه

ردیف	احکام	ذی نفعان
۷	بانک مرکزی موظف است به کلیه طرح های عمرانی، صنعتی و غیره که متقاضی تسهیلات بانکی می باشند پیوست های گردشگری قرار دهد.	بانک مرکزی
	بانک مرکزی موظف است در حوزه گردشگری اقدام به برقراری امکان مبادلات پولی و اعتباری بین المللی بکند.	

ردیف	احکام	ذی نفعان
۸	وزارت جهاد کشاورزی موظف است قوانین و مقررات مرتبط با واگذاری اراضی، تغییر کاربری اراضی و ... را که بر طرح های توسعه و سرمایه گذاری بخش گردشگری تاثیرگذارند با همکاری سازمان بازرنگری کند.	وزارت جهاد کشاورزی ✓ سازمان جنگلها و مراتع و آبخیز داری ✓ سازمان منابع طبیعی ✓ سازمان امورعشایری و روستایی ✓ سازمان امور اراضی

ردیف	احکام	ذی نفعان
۹	وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است قوانین و دستورالعمل های مرتبط با مناطق واجد ارزش ژئوتوریستی را براساس برنامه ها و اولویت های سازمان تنظیم و هماهنگ نماید.	وزارت صنعت ، معدن و تجارت ✓ سازمان زمین شناسی
	وزارت صنعت معدن و تجارت موظف است برنامه جامع جذب گردشگر ورودی برای توسعه صادرات و محصولات فرهنگی و صنایع دستی برای رایزنان بازرگانی تدوین و اجرا نماید.	

ردیف	احکام	ذی نفعان
۱۰	سازمان حفاظت محیط زیست موظف است استاندارد های محیط زیستی فعالیت های گردشگری را تدوین نماید.	سازمان حفاظت محیط زیست

ردیف	احکام	ذی نفعان
۱۱	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری موظف است سرفصل های مربوط به رشته های زیر مجموعه گردشگری در تمام دانشگاه های زیر مجموعه را بازبینی نماید.	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

ردیف	احکام	ذی نفعان
۱۲	وزارت آموزش و پرورش موظف است نسبت به تدوین و اجرایی کردن برنامه های آموزشی کودکان و نوجوانان در حوزه گردشگری در برنامه های ثابت مدارس اقدامات لازم را به عمل آورد.	وزارت آموزش و پرورش

ردیف	احکام	ذی نفعان
۱۳	معاونت حقوقی ریاست جمهوری موظف است با همکاری سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری منشور حقوق گردشگر را تدوین و به تصویب برساند.	<p>وزارت جهاد کشاورزی</p> <p>✓ سازمان جنگلها و مراتع و آبخیز داری</p> <p>✓ سازمان منابع طبیعی</p> <p>✓ سازمان امور عشایری و روستایی</p> <p>✓ سازمان امور اراضی</p>

ردیف	احکام	ذی نفعان
۱۴	سازمان برنامه و بودجه با همکاری مرکز آمار ایران و سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری موظف است با تشکیل کمیته امر بخشی نسبت به تدوین، ابلاغ و جمع آوری شاخص های آمار بخشی و حساب های اقماری اقدام نماید.	<p>سازمان برنامه و بودجه</p> <p>✓ مرکز آمار ایران</p>

ردیف	احکام	ذی نفعان
۱۵	سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری موظف است بمنظور اجرایی شدن راهبردهای این سند پس از تصویب، برنامه ملی گردشگری را تدوین و اجرا نماید.	<p>سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری</p>

ردیف	احکام	ذی نفعان
۱۶	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی موظف است برنامه جامع جذب گردشگر ورودی برای رایزنان فرهنگی را تدوین و اجرا کند.	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

ردیف	احکام	ذی نفعان
۱۷	تمام دستگاه ها موظفند با استفاده از ابزار قانون گذاری و نظارت و بدون ایجاد مکانیزم مجوز دهی جدید راهبردهای این سند را اجرایی سازند.	تمام دستگاه ها

جای **قوه قضائیه** و معاونت ها و اداره های کل مربوط به آنها به عنوان یکی از سه قوای اصلی کشور و مؤثر در توسعه گردشگری پایدار کشور در جداول فوق خالی است و مجری طرح پیشنهاد می کند که با برگزاری جلسات هم اندیشی قبل از تصویب این سند راهبردی حوزه مداخلات قوه قضائیه نیز مشخص و دیده شود به خصوص در بخش تامین امنیت گردشگران ورودی و رفع موانع سرمایه گذاری و موانع متعدد حقوقی و قضائی، **نقش اداره کل پیشگیری های امنیتی و انتظامی معاونت اجتماعی قوه قضائیه** و سایر معاونت ها دیده شود که مجددا تاکید می گردد در جلسات مشترک مسئولین این اداره کل و معاونت گردشگری سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری کشور می توان با هم اندیشی و گرفتن نظرات حضار و کارشناسان حوزه های مداخله **قوه قضائیه** را در این سند راهبردی توسعه گردشگری کشور مشخص کرد. در پایان این فصل نظر خوانندگان را به بخش پیوست ها که در آن جداول بیشتری از جزئیات نقش ذینفعان در توسعه گردشگری کشور آمده است جلب می کنیم که این جداول نیز از پیش نویس سنر راهبردی توسعه گردشگری کشور البته چاپ زمستان ۱۳۹۶ گرفته شده اند.

کارگروه تخصصی استانی ترویج اقتصاد مقاومتی با رویکرد گردشگری پایدار

در پایان خلاصه این طرح ملی با توجه به تمام مطالبی که در ۱۱ فصل گذشته گفته شد جهت اجرائی شدن این طرح ملی، تشکیل کارگروه تخصصی ترویج اقتصاد مقاومتی با رویکرد گردشگری پایدار در سازمان میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری تمام استان ها پیشنهاد می گردد که ترکیب اعضای این کارگروه می تواند به شکل زیر باشد:

- معاونت پیشگیری از جرایم دادگستری استان
- نماینده استانداری (ترجیحا معاونت عمرانی استانداری)
- اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان
- اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان (ریاست و معاونت گردشگری)
- اداره کل مسکن و شهرسازی استان
- اداره کل راه و ترابری استان
- نماینده شهرداری (مسئول سازمان رفاهی، تفریحی و فرهنگی)
- نماینده شورای شهر (مسئول کمیسیون گردشگری یا فرهنگی شورا)
- نیروی انتظامی استان (نماینده پلیس توریست در صورت تشکیل)
- اداره کل آموزش و پرورش استان
- مدیر گروه ها یا نماینده دانشکده های دانشگاه های استان که رشته مدیریت جهانگردی دارند و نماینده مؤسسات آموزشی گردشگری
- دانشگاه علوم پزشکی استان
- مجمع نمایندگان استان
- اداره کل صنعت، معدن و تجارت
- اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان
- اداره کل ارتباطات و فناوری اطلاعات استان
- رئیس جامعه هتلداران استان در صورت وجود
- رئیس انجمن صنفی راهنمایان تور یا نماینده ایشان در صورت وجود
- رئیس انجمن صنفی دفاتر خدمات مسافرتی استان در صورت وجود
- رئیس انجمن مدیریت سبز ایران در دفتر استان ها (فعلا فقط یزد و تهران دارند)

- نماینده وزارت خارجه
- نماینده دفتر امام جمعه استان
- نماینده کمیسیون گردشگری اتاق بازرگانی استان در صورت وجود و یا نماینده اتاق بازرگانی استان
- مدیر کل سازمان برنامه و بودجه استان یا نماینده ایشان
- مسئول کمیته های مختلف گردشگری و سازمان های مردم نهاد گردشگری در صورت وجود در هر استان برای مثال در یزد کمیته های گردشگری پایدار، مذهبی و معنوی، ورزشی، کودک، الکترونیک و ... وجود دارد.

لازم به ذکر است که بنا بر صلاحدید اعضای کارگروه می توان بنا بر موضوعات جلسات نهاد ها و افرادی دیگر هر جلسه به این کارگروه دعوت کرد.

لزوم برگزاری جلسات ماهانه این کارگروه در تهران و استان های منتخب در معاونت پیشگیری از وقوع جرم و آسیب های اجتماعی قوه قضائیه با همکاری سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری به عنوان متولی اصلی این امر در کشور ضروری است. با توجه به موارد مندرج در فصل های این طرح به خصوص فصل ۱۱ و اولویت بندی مباحث مربوط به توسعه گردشگری پایدار کشور در جهت ترویج اقتصاد مقاومتی و اشتغالزایی و به تبع آن کاهش وقوع جرم و آسیب های اجتماعی ترکیب اعضای حاضر در هر جلسه مشخص خواهد شد زیرا در هر جلسه یکسری مباحث عمومی و کلی گردشگری هر استان مورد بحث و مشورت قرار می گیرند که به تبع آن یک سری از اعضای مهم و تاثیرگذار در حوزه گردشگری استان دائمی هستند و به تبع موضوع تخصصی مورد بحث در هر جلسه یکسری مهمان ها و اساتید متخصص گردشگری از دستگاه های اجرایی مختلف استان دعوت می شوند. حضور نماینده بیت رهبری هر استان جهت گزارش نتایج جلسات به رهبر معظم انقلاب در جلسات لازم و ضروری است. دبیر کارگروه استانی موظف است گزارش هر جلسه با تصاویر را برای آقای جنت کارشناس محترم طرح در اداره کل پیشگیری های امنیتی و انتظامی معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه در تهران بفرستند و مجری طرح نیز نظارتی بر گزارشات داشته باشند و در نهایت تمام گزارشات در اختیار آقایان دکتر الفت و دکتر مسعودی فر جهت ملاحظه و اتخاذ تصمیمات لازم قرار بگیرد. فرستادن نسخه ای از این گزارش ها به سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان ها نیز لازم است صورت بگیرد. در پایان امید است با اجرائی شدن این طرح ملی شاهد توسعه روز افزون کشور در حوزه گردشگری پایدار و تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی و اشتغالزایی و رفع بیکاری و فقر زدائی در سراسر کشور عزیزمان باشیم و با توسعه پایدار صنعت گردشگری شاهد کاهش آسیب های اجتماعی و وقوع جرائم در کشور باشیم. در آخر این خلاصه طرح ملی از تمام خوانندگان محترم خواهشمندیم اصل طرح را نیز مطالعه کنند.